

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

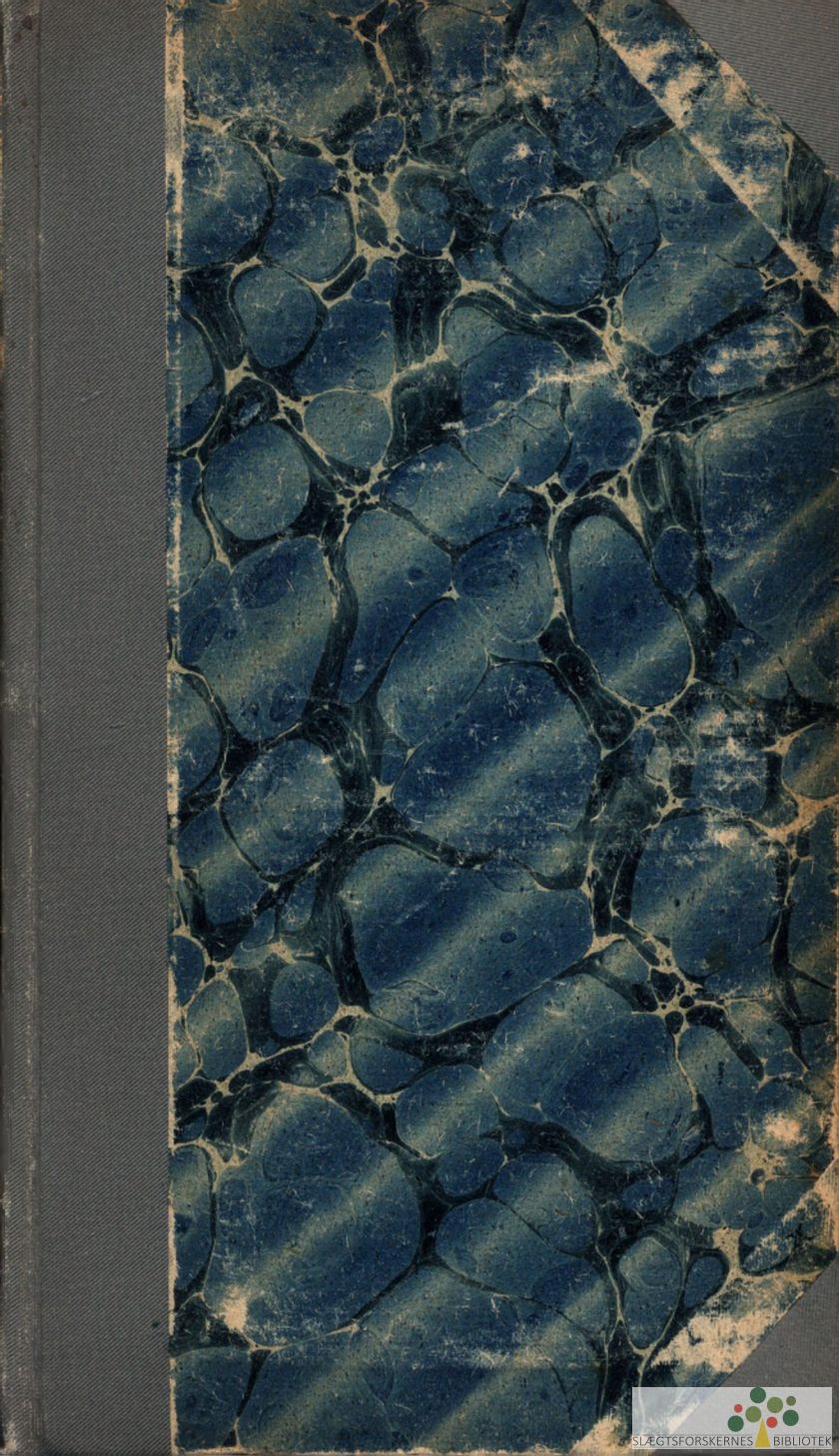
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Lægen

Axel Frederik Lassen's

U n f e

over

tre Fyenske Embedsmænd.

Quis nescit, primam esse legem, ne quid dicere
audeat? deinde ne quid veri non audeat?

Cicero de oratore Libr. II, Cap. XV.

Kjøbenhavn 1827.

Trykt paa Forfatterens Forlag,
hos B. Schiefinger.

Ὁ βίος βραχύς, ἢ δὲ τέχνη μακρά, ὁ δὲ καιρὸς ὄξυς, ἢ δὲ πείρα σφαλερή, ἢ δὲ κρίσις χαλεπή.

Hippocratis aphorismi.

Sndvortes og udbortes Sygdommes Helbredelse udførtes i den høieste Ald ved et Slags Quaksalverie; i det de, som gave sig af med at helbrede, anvendte i Almindelighed enten visse Universalægemidler eller søgte ved Trylleformulæer og hemmelige Naturkræfter at forjage Sygdommene. Større Erfaring og vedholdende Øvelse var Moder til Lægekunsten, hvilken siden efter, ved flere Seclers Studium og Grandfkning, blev ophøiet til Lægevidenskab. Fra den Tid, da Lægevidenskabens Historie begynder, erholder ikkun den Læge fortjent Agtelse, som videnskabeligen har studeret sit Fag; medens Lovene med Føie forfølge de raa Empirikere, som fordærvelige Quaksalvere. For juridisk at kunne skjelne mellem den studerede Læge og Quaksalveren fordrer derfor og Lovene nu, hvad allerede den berømte naturkyndige Plinius i sin Tid ønskede indført, at den, der som Læge vil practisere, skal ved afslagne Prøver i Kunsten for de i den ansatte offentlige Lærere have godtgjort, at han haver videnskabelig studeret Lægekunsten. Men ligesom der ikke gives nogen Regel uden Undtagelse, saa at man derfor ved saamange Leiligheder maa see hen mere

(1*)

til Lovens Aand end til dens Bogstav, saaledes tør og undertiden kunde indtræffe det Tilfælde, at En kan være grundig studeret Læge, og duelig Practiker, uden at have underkastet sig de lovbefalede Prøver, fordi indløbne uovervindelige Hindringer forbød ham det, da Tid og Leilighed var forhaanden. I dette Tilfælde er desværre Forfatteren af denne Anke over tre fyenske Embedsmænd, de Herrer, Stiftsphysicus, Candidatus Medicinæ Guldbrand, Distriktschirurgus, Krigsraad Baumann, og Herredsfogden, Cancellieraad Gundorph. Men naar den fordomsfrie Læser faaer at høre, hvorledes jeg er kommen i dette Tilfælde, ved at underrettes om nogle af mine Levnetsomstændigheder, er jeg overbevist om, at han skal tilstaae, jeg ikke fortjener at forfølges som en Quaksalver paa en saa høist uforsvarlig og mageløs uværdig Maade, som jeg er forfulgt af de tre nylig nævnte Embedsmænd. Min Actor ved Underretten, Procurator Søren Hansen, tages ingen videre Notise af, undtagen det jeg blot vil bemærke, at han hører til det Slags Sagsførere, der umage sig for at vanhellige Themis's hellige Tempel med deres raae Uartigheder.*) Nu derfor først til hvad der har sat mig i den ubehagelige Stilling, hvori jeg er, saa at jeg taalig har maattet lade mig overfuse af Mænd, om hvem jeg dristig tør paastaae, at jeg i Kundskaber kan oversee dem.

---

*) Bilag under Citr. K, giver nærmere Oplysning desangaaende.

Skjøndt født af danske Forældre, sendtes jeg dog fra Skolen til Universitætet i Kiel, da min for et Par Aar siden afdøde Fader, Rasmus Lassen, Sognepræst i Qverndrup i Fyen, der vidste Udveie til en betydelig Understøttelse for mig, hvilken Løttelse han med mange Børn i et ikke stort Kald vel kunde behøve. Snart fra Barnsbeen var Lægekunsten min største Eyst, som ikke lidet understøttedes af tre Venner, min salig Fader havde i den for mange Aar siden afdøde Distriktschirurg Hempel i Faaborg, og senere afdøde Stiftsphysicus Doctor Medicinæ Eichel, samt Distriktschirurg Styger i Odense, hvilke alle nøde en almindelig Ugtelse i deres Fag. Disse mine uskatteerlige Velgjørere understøttede mig af alle Kræfter med Alt, hvad i saa Henseende kunde tjene til min Veiledning; ja toge mig endog undertiden — saasnart min Alder og Skoletid vilde tillade det — med sig til Syge, for at lære Omgangen med Patienter; og var jeg allerede saavidt, da jeg dimitteredes til Universitætet, at jeg foruden gode Kundskaber i Botanik, Chemie og Naturhistorie, ogsaa kunde medbringe et ikke ubetydeligt Antal af senere for gyldig erklærede Præparater i Anatomia comparata, tilligemed en stor Mængde størstedelen angiologiske og myologiske Tegninger, som jeg selv havde forfærdiget; hvoriblandt flere af den Fuldkommenhed, at jeg i sin Tid kunde benytte dem ved mine anatomiske Demonstrationer i Kiel. Efterat jeg ved Universitætet havde gennemgaaet de nødvendige filosofiske og filologiske Forkundskaber, opoffrede jeg mig udelukkende for Lægekunsten, saavel den egent-

lige medicinske som Haandlægekunsten, baade gennem Bøger og gjennem Praxis.*) Og saa var jeg i Kiel saa lykkelig at vinde mine Læreres hele Agtelse, og at blive ansat som Professor ved Universitetets Anatomikammer, som jeg i denne Stilling forestod i 4 og et halvt Aar med mine Foresattes fuldkomne Tilfredshed. Et af flere Beviser derpaa modtog jeg ved en Gratification af 50 Specier, som det Kongl. Schlesvig-Holsteenske Cancellie i Aaret 1812 uventet gav mig, "til en Belønning," heed det i Collegiets Skrivelse, "for min ved det anatomiske Museum beviste Iver." Men nu kom det ulykkelige Aar 1813, da Kiel blev belagt af Fjenden.***) Saa ubetydelig en Person i politisk Hensyn jeg i en Bye som Kiel end maatte være, saa gjorde min Patriotisme mig dog hos Fjenden mistænkt for at være dansk Spion, ***) jeg grebes

*) Ved Understøttelse af Frue Geheimeraadinde Wille Brahe og General-Major, Greve af Reventlow, blev det mig endog muligt at udvide mine medicinske og chirurgiske Kundskaber paa flere Høiskoler i Udlandet.

**) At jeg til samme Tid, frivillig havde paataget mig at assistere med at forbinde og helbrede de danske Saarede, kan erfares af efterfølgende Attest, fra den meget for-tjente første Overlæge ved herværende Feldthospital, der lyder saaledes:

Med Fornøielse kan jeg bevidne at Hr. Lassen, Professor her ved Universitetet, uopfordret har vilst mig megen god Hjælp med at forbinde de her til Feldthospitalet indbragte danske saarede Militaire; hvorfor jeg ikke kan andet end paa det bedste anbefale ham.

Kiel d. 1ste Marts 1814.

Wellerop,

Regiments-Chirurg og første Overlæge ved de Militaire Hospitaler i Kiel.

****) See Bilag under Tit. A.

derfor ganske uventet og skjult, saa at mine Forsatte ved Universitætet bleve uvidende herom, indtil jeg var slæbt fra Kiel henved 30 Mile, størstedelen til Fods, mellem Heste, fra Sted til andet, og behandlet paa den meest barbariske Maade. *) Freden befriede mig endelig, og Daner-Kongen havde den Naade, til Erstatning for mine aldeles uforskyldte Trængsler, at ansætte mig som Bataljons-Chirurg ved det til Frankerig gaaende Auxiliaircorps, med allerhøieste Tillagn om, naar jeg kom hjem fra Armeen, da i 2 Aar at maatte beholde min Løn. Men efter min Hjemkomst lagdes af vedkommende Auctoritæt mig Vanstikigheder i Weien for dette Høiføngelige Løstes Opfyldelse, jeg veed ikke hvorfor. Min Plads ved Kiels Høiskoles anatomiske Museum var imidlertid forlængst besat, og til paa egen Bekostning at opholde mig der, manglede jeg nervus rerum gerendarum. Jeg tog altsaa til min Familie i Fyen, hos hvem jeg i mange Aar ikke havde været, og ved hvis Hjælp jeg tænkte, at vilde have gaaet derfra til Kiel, for her at fuldende mine Studeringer, ved at underkaste mig de for Lægekunstens Dyrlere lobbesalede videnskabelige Prøver

Her begynder første Optrin i mit praktisk-medicinske Liv i Fyen, hvoraf jeg med Hensyn til mine over 700 lykkelige Curer, som nærmere skulle vorde omtalte, kan — jeg tør sige det — være stolt; men som dog Misundelsen har i 9 Aar stærkt forbitret mig. Thi Dagen efter min Hjemkomst

---

*) See Bilag under Tit. B.

til Qverndrup Præstegaard indtraf den Ulykke, at 4 Muurarbeidere faldt ned fra Kirketaarnet, og fik Alle meget farlige tildeels dødelige Fracturer og Contusioner. Og da den nærmeste Læge, som var to Miil borte, formedelst periculum in mora ikke kunde oppebies, saa paatog jeg mig, og det aldeles gratis, deres Behandling med det Held, at de, imod Alles og deres egen Forventning, bleve igjen saa rørige Folk, som de havde nogensinde været før. Disse lykkelige Curer skaffede mig Navn i Fyen, saa flere Syge, hvoraf Mange, der endog i flere Aar forgjæves havde søgt auctoriserede Læger, søgte med Held mig. Det forstaaer sig, da mine Curer alle vare lykkelige og Flere og Flere i de lavere og i de høiere Borgerklasser søgte mig, saa vakte snart Misundelsen, og Klager indkom til høiere Steder over min uberetfjigede Praxis. Imidlertid foranledigede just disse Klager, at det Kongl. Danske Cancellie, paa Sundhedscollegiums Forslag, under 6te Martz 1819, meddeelte mig — og det oven i Kjøbet, uden al Ansøgning fra min Side — Tilladelse til at fortsætte min medicinske og chirurgiske Praxis.*) Denne ganske uventede Bevilling, (alde-

---

*) Min Praxis havde desværre bet ærede Sundhedscollegiums Bifald; — jeg siger desværre! — thi havde velbemeldte Collegium ikke den Gang foranlediget Cancelliet til at give mig omtalte Tilladelse, saa havde det naturligviis — endog hvad Bekostningerne angaaer — den Gang været mig lettere at tage den lovbefalede Exama, end nu, og havde jeg tillige undgaaet de flere Aars haarde Krænkelse, Misundelsen har paaført mig saa mange og saa kvalende af, at jeg forlangst havde lagt under, dersom jeg ikke havde trostet mig med den megen Glæde jeg er mig bevidst at have for-

les ordlydende med den, som meddeles Candidater med tredje Charakter) forrykkede uheldigviis min Plan, for en Tid at undvige mine Forsølgere, ved at tage til Kiel, og ved Universitætet der paa Lov, befalet Maade skaffe mig uindskrænket licentia practicandi. Thi nu flyngede Frænder og Venner sig om mig med deres Forestillinger imod mit Forsæt, da, som de sagde, jeg havde erhvervet mig hele Ven over en almindelig Tillid som Læge. Jeg lod mig altsaa overtale til at opholde mig en Tid endnu i Sjen, allerhelst da min Praxis Dag for Dag tiltog, efterat man havde spurgt, at jeg dertil havde faaet Bevilling. Denne Praxis var mig naturligviis meget behagelig, da jeg, som af en stor Mængde paalidelige tildeels beedigede Attester er godtgjort, var særdeles lykkelig i mine, næsten bestandig høist betydelige, Curer, som jeg Dag for Dag mere og mere erhvervede mig Høies og Laves Agtelse og Tillid, uagtet den af Harm og Misundelse snysende Avind dagligen forfulgte mig, og det tilsidst med saadant Held, at den paa lutter Dybdigtelser — og det endog i Sagens limine processus, — fik mig skilt ved min nylig omtalte Bevilling.

Nærmest Anledning hertil, tog Misundelsen af en Operation, jeg, i Bataillons Chirurg Finck's Overvær, foretog i Aaret 1824 den 24de Januar

---

aarfaget i mange høie og lave Huse, ved at ubrube af Dødens Strube nu en søm Wgtesfalle, nu et hjært Barn, nu en oprigtig Ven, og det endog blandt disse Mange, der forud efter prøvet Behandling af autoriserede Læger havde været ansæete for incurable. See Bilag Lit. D, E og G.

paa Marie Caroline Dortehea Schade, Datter af Degnen Schade i Søllested, Fyens Stift, Baag Herred. For at vise, at jeg i denne Operation er gaaet frem ikke som nogen Quaksalver eller raa Empiriker, men efter alle Kunstens Regler, vil jeg begynde ab ovo og nosologisk udsætte denne Patientindes innormale Tilstand, Symptomerne for en hos hende dobbelt Kræftskade, og sammes Oprindelse, dens Behandling under og efter Operationen, og endelig de rimelige Aarsager til hendes Død, med de derved værende Omstændigheder. Jeg kan gjøre dette saameget deslettere, som jeg blot behøver her at tage en Extract af den meget udførligere Erklæring, jeg paa Opfordring afgav til Baag Herreds Ret under 24de Decbr. 1824. Og skylder jeg mig selv i mit offentlige Forsvar saameget mere ordlydende at følge denne Erklæring, som af den aldeles ingen Noritse er taget af de medicinske Autoriteter, uagtet jeg dristig tør paaastaae, at den er saa teknisk affattet, som fra nogen videnskabelig Læge kan forlanges, og uagtet ikke alene alt det, som hører under Videnskabens Gebeet, men og de af mig paaberaabte Biomstændigheder ere stadfæstede i optagne Forhør og Tingsvidner.

Det var i Foraaret 1823, at jeg første Gang besøgte M. C. D. Schade i Søllested Degneboelig, paa hendes Forældres oftere igjentagne Anmodninger. Foreløbig bemærker jeg, at hun var født den 8de November 1807, og at hun allerede i 7 Aar, skjøndt just ikke med sygelig Udseende, havde følt det Onde i sit venstre Bryst, hvorover man

nu forlangte min Betænkning. Bemeldte Patientinde beklagede da strax for mig, at hun, især i de sidste to Aar, altid følte en vedvarende ubeskrivelig pinefuld Smerte i sit venstre Bryst, der i Almindelighed midt om Natten var heftigst. "Pinen," sagde hun: "kommer saa flyvende, og giver de gyseligste Tug, hvilke som oftest forekomme mig ligesom, at trænge sig ud gjennem Bryst og Skuldre tillige, hvorved altid efterlades en Brænden og Svien i Brystet, ret ligesom der kunde ligge en Glød i Brystet." Alene denne hendes egen bogstavelige Forklaring gav mig den sørgelige Formodning, at det var et Kræftonde, hvoraf hun saaledes mardredes. Efter den af mig strax derpaa foretagne Undersøgelse blev jeg desværre tilfulde overbevist om det formodede Ondes Virkelighed. Thi jeg fandt ved denne Undersøgelse, ikke alene, at alle Kirtlerne (glandulae mammae) vare i høi Grad angrebne, men og tildeels eensformig udvidede i deres næsten utroelige Peripherie, som slet ikke stod i Forhold til hendes Alder, Legemsbygning og andre Omstændigheder, men vare aldeles afvigende fra deres sædvanlige Skikkelse hos en 15 til 16aarig sund, men, som Patientinden, magerladen og stuntbygget Pige. Tillige erfarede jeg ved manuel Undersøgelse, at begge hendes Brysters underste Flader vare unaturlig forenede med Pectoralmuskulens Fibrer, og at disse forresten syntes at være af lige Besskaffenhed, kun med den Undtagelse: at det høire, efter Patientindens forste Udsagn, ikke forvaldte hende Følelse af Smerte. Men da jeg ingenlunde fandt Grund til at troe dette, torde jeg ikke ved mit første

Besøg fuldkommen erklære mig enten for hende Selv eller for Forældrene om Sygdommens Beskaffenhed. Smidlertid havde hendes Fader nøie tilskreven Patientindens Morbroder, Hr. Chirurg Berring i Kiøbenhavn alle sin Datters Sygdoms Omstændigheder, for at erfare hans Betænkning og Raad; det var anden Gang Hr. Berring herom havde faaet Brev; thi siden første Gang var allerede 4 Uer forløben, og allerede den Gang yttrede han, at han troede hendes Dnde at være Kræft. Denne gamle Practicus svarede sin Svoger, at der efter de ovgivne Omstændigheder ikke kunde være mindste Tvivl om, at det jo virkelig var Kræft, hvorfor maatte opereres jo før jo heller; thi efter hans Overbeviisning taalte Sagen ingen Udsættelse. Da jeg derefter i et Mellemrum af 3 til 4 Uger, igjen tog flere Gange mit Besøg hos Patientinden, for nøiere at kjende hendes Dndes Natur og Fremgang, bemærkede jeg steds, at det høire Bryst var meer isiefaldende Forandring underkastet end det venstre. Ifølge min fuldeste Overbeviisning kunde jeg mod Slutningen af Uaret ikke andet end holde det for Pligt reent ud at erklære saavel for Forældrene som for den syge Datter, at ikke alene hendes venstre men og hendes høire Bryst var angrebet af Kræft. Dog vilde jeg ikke, uagtet jeg meget anmodedes derom, bestemme noget Rist om Cuurmethoden, før Forældrene, som jeg anmodede derom, havde consuleret een eller anden bekjendt erfaren Læge, og indhentet mig hans Betænkning. De consulerede da den practiserende Læge Hr. Ribber i Aßens, som, efter at have nøie undersøgt Patientindens

Ende, bestemt erklærede sig for, at det var Kræft, hun leed af, og at Operation her ikke taalte Dødsfættelse, sziende udtrykkelig til, at dersom det var hans Datter, skulde hun strax opereres; men han kunde ikke paatage sig denne Operation med mindre Patientinden bragtes til Udsens og der forblev under Curen. Da jeg ved næste Besøg hos Patientinden underrettedes om denne Hr. Ribers Betænkning, spurgte jeg, hvad han særlig havde sagt om det høire Bryst; men fik til Svar, at han ikke undersøgte det, fordi man havde glemt at gjøre ham opmærksom derpaa. Ved paa ny at undersøge begge Bryster, fandt jeg, at det høire Brystes øverste Hvelving, var bleven saa kjendelig forværet, siden jeg sidst var hos hende, at endog den Ukyndigste siensynlig kunde bemærke dets Deformitæt. Thi kunde jeg altsaa ikke længer tage i Betænkning, at erklære baade for Patientinden og Forældrene, hvad jeg alt ved mine mange foregaaende Besøg havde sikkert formodet, men nu ved dette sidste var bleven fuldkommen overbevist om, at det umulig kunde feile, hun jo længe maatte have følt Smerte ogsaa i det høire Bryst. Ved denne min med Suffisance fremsatte Yttring brast den stakkels Pige i Graad og tilstod mig, at hun over Aar og Dag af og til havde været plaget af en smertelig Kløen og Gliden samt Svie i det høire Bryst ved sammes idelig tiltagende Hævelse, som det og derfor blev ømfindtligere ved mindste Berørelse. Paa min Vebredelse for at hun ikke før havde yttret sig herom, svarede Patientinden, at hun ei herom havde udladt sig for noget Menneſke uden for sin

Søster, af Frygt for endnu dybere derved at skulle
 saare sine desuden noksom bekymrede Forældre; hun
 troede og saameget mere at kunne skjule dette Onde,
 som hun nærede det Haab: at Smerterne i det høire
 Bryst forarsagedes af det venstre Brystes Onde,
 da det stedse forekom hende, at naar de gyselige
 Piner i venstre Bryst hørte noget op, saa følte hun
 som en levende Kryben og Hede, forbunden med en
 smertelig Spænding i høire Bryst. Ved denne
 Patientindens egen Tilstaaelse, der var saa ganske
 overensstemmende med min egen ofte havde Erfar-
 ring i lige sørgelige Tilfælde, kunde og burde jeg
 nu ikke bære allermindste Tvivl om, at jo begge
 Patientindens Bryster vare angrebne af Kræft.
 Og da jeg føler mig fuldkommen overbeviist om:
 at Extirpation er det eneste Middel for alle Kræft-
 skader, der fortjener velgrundet Tiltroe; ligesom
 jeg og er ovebrevlikt om, at Operation, som fore-
 tages itide, sikkert vil skee med langt større Held,
 end, som oftest er Tilfældet, naar den opsættes
 for længe, saa det Onde faaer for stærk Over-
 haand, da Operation bliver det sidste Middel man
 griber til som i en Slags Fortvivlelse; saa yttrede
 jeg at Operationen her ingen Opsættelse taalte,
 hvorpaa baade Forældrene og den syge Datter ba-
 de mig indstændig, at jeg selv vilde foretage mig
 begge Brysternes Amputation. Jeg bekvemmede
 mig da og dertil, dog uden endnu at bestemme
 Dagen, der tildeels maatte være afhængig af en
 auctoriseret Læge, hvis Derværelse ved Opera-
 tionen jeg fandt nødvendig. Smidlertid før Da-
 gen endnu var bestemt, besøgte jeg Patientinden,

for paa bedste Maade at forberede hende, hvorved jeg tillige bragte i Stand og ordnede Alt, som jeg fandt nødvendigt til den forestaaende Operation.

Men forinden jeg nærmere beskriver denne Operation, anseer jeg det for passende at give den sagkyndige Læser en Udsigt over Patientindens medfødte Legemstilstand. Hun fødtes besværlig, ved Bending, med en af Svækkelse i Rygraden bevirket buesformig Krumning til Venstre. Forældrene havde strax derom konsuleret den da endnu levende indsigtsfulde og erfarne Olding Doctor Medicinæ Etichel i Odense, som anordnede det spæde Barn en Bandage i Form af et Snørliv, samt forordnede, at Barnet skulde altid bæres og lægges paa den modsatte Side, hvad ogsaa i hendes Barndoms Aar nære blev iagttaget. Snørliv bar hun og siden bestandig indtil sin sidste Tid, fordi hun ellers ikke kunde forebygge en kjendelig Hælden til Venstre. Foruden denne medfødte physiske Lyde havde Patientinden endnu det Uheld, at hun i sit 9de Aalders Aar fik i en Børneleeg et voldsomt Stød for Brystet mod en stærk Vindueskarm. For de deraf fulgte vedvarende og tiltagende Smerter søgte hendes Forældre strax Raad hos Distriktschirurgen Hr. Krigsraad Baumann i Aalborg, og i et heelt Aar brugte de af ham ordinerede Medicamenter, men uden al Frugt; thi Smerterne formindskedes ikke. De henvendte sig nu til Regimentschirurg Hr. Justitsraad Førgensen i Odense, der paa deres Spørgsmaal, om hvori Sygdommen egentlig bestod, gav til Svar, at det var Ansats til

Kræft,*) og da han mærkede den dybe Sensation dette Svar gjorde paa Moderen, udbrød han: "jeg siger jo ikke, at det er Kræft, men blot en An-
 "sats dertil." De af Hr. Justitsraaden ordinerede Lægemidler, der havde samme Udseende som K. K. Baumanns, brugtes imidlertid flittigt over et heelt Aar; men med samme Frugt. Thi tog man tilsidst sin Tilflugt til de saakaldte Huus-
 raad, hvoraf Harekind, syet paa Flonel med Haarene vendte til det bare Bryst, syntes at være meest velgjørende til Smerternes Lindring, saa disse før Patientindens 13de til 14de Aar bleve nogenledes taalelige. Men nu indfandt de sig fra sidste Aar med fordoblet Hæftighed i det venstre Bryst, især da hendes Menstruation tog sin Begyndelse, hvorved tillige begge Bryster, som forud usædvanlig fyldige, tiltoge endda i uforholdsmæssig Tørelse og Omfang.—
 Saameget om min Patientindes innormale Tilstand indtil den Dag hendes Brysters Amputation foregik. Denne Operation foretoges, efter foregaaende Aftale med Hr. Chirurg Finck i Svendborg, den 24de Januar 1824, hvorom Patientinden betimelig forud var bleven underrettet. Da nu Hr. Finck efter sin Ankomst Dagen iforveien til Søllsted Deg, nebolig havde nøie undersøgt Patientindens Bryster, var han ikke alene enig med mig i, at de stor maatte amputeres, men og i at begge Brysters Amputation maatte foregaae til een Tid, fordi det af Kræften med Hensyn til Smerterne mindst angrebne høire Bryst ved Berørelsen paa det forom-

---

*) Dette sagde han over 6 Aar førend jeg opererede hende.

talte opsvulmede Sted var saa empfindlig for hende, at endog den mindste Folde paa Pinnedet kunde forvolde Patientinden store Smerter. Heraf kunde vi ikke andet, end høist rimeligt slutte til de yderst farlige — og aldeles uforsvarlige — Følger, naar det blev udsat for en uafbrudt længe varende Trykning, hvilken det venstre Brystes Amputation formedelst dets Bandage nødvendig maatte forarsage. Vi forbleve nu begge om Natten i Degneboeligen, og imidlertid eftersaae jeg nøie, om alle til en saa betydelig Operation udforderlige Hjælpe-midler vare tilstede og i behørig Orden, hvorved oglaa en beqvem Stool blev besørget og en passende Dypning af den efter Operationen for Patientinden bestemte Seng. Dagen efter foretog jeg da Operationen paa følgende tekniske Maade. Af en paalidelig Medhjælper lod jeg Patientindens venstre Arm holde i behørig tilbagestrakt Retning, for desto lettere at gjøre de tvende fornødne Hudincisioner. Disse Incisioner udførtes i en noget skraae Retning fra Skuldren mod den nederste Deel af Brystbenet, og indsluttede i deres Midte Borten (*Omph.*). Da nu paa denne Maade Huden var gennemskaa-ren, saa præparerede jeg først den høire Hudlap, og derpaa den venstre reen fra Skaden, samt bortskar derefter, nedensfra opad, den med Brystmuskelens Fibrer unaturlig angroede hele Kræftmasse. Ved første Incision viste sig det Scirrhøse overalt meget nærmere Huden og i langt større Omfang, end enten jeg, eller Hr. Finck, eller nogen anden erfaren Læge efter den manuelle Kundskab kunde

have formodet. Thi før Operationen kunde man ikke andet end troe, at de angrebne Kirtler tildeels vare omhullede af en ikke ubetydelig Fidtmasse, hvilken med Føie burde spares, og at jeg altsaa, som sædvanligt i slikt Tilfælde, blot behøvede at udskrælle de fordærvede Dele. Denne saa betydelige carcinomateuse Masse var desforuden paa flere Steder saa nøie sammengroet med Huden, at sammes Afsondring lagde ikke ubetydelige Hindringer iveien for Amputationens iilsomme Fremgang. Efter at nu paa bemeldte Maade hele Skaden var bortskaa- ren, og jeg med lunket Band havde udskyllet det sammenløbne Blod, saa undersøgte jeg nøie, om der ei var blevet Noget overseet, som endnu burde bortskjæres, da unægtelig alle sliige Skaders hæl- dige og varige Helbredelse fornemmelig beroer paa, at alt det Angrebne bliver bortskaffet. Herved op- dagede jeg da en af omtrent to Tommers Længde og næsten en halv Tommes Tykkelse endnu deraf tilbagebleven Prolongation fra Skaden henimod Axelhulheden. Denne borttog jeg nu naturligtviis tilligemed et Par ubetydelige forhærdede Levninger i den nederste Deel af Brystet. Den ringe Forblø- ning udfordrede ingen Ligatur. Herved blev Saa- ret befriet fra det sammenløbne Blod, og labia vulneris af en Medhjælper holdt i den fleete Fore- ning under en overlagt og med lunket Band vædet Compressse. Skjøndt Patientinden med største Taal- mod og Standhaftighed havde udholdt det venstre Brystes Exstirpation, yttrede hun dog nu, saare naturligt, nogen Frygt for lignende Foretagende ved det høire Bryst. Dog hendes forud givne

Samtykke dertil, grundet paa hendes fuldkomne Overbeviisning om Nødvendigheden, og hendes Præstes Hr. Pastor Rieffestahls Trøstegrunde, der selv havde hørt hendes Forlangende i Aftalen med hende desangaaende, og hvor inderlig hun ønskede Befrielse fra hendes saa langvarige Painsler, indgød hende snart igjen standhaftig Mod til, tillidsfuld ogsaa at underkaste sig det andet Brystes Amputation. Denne blev da og nu foretaget og fuldført paa lignende Maade som venstre Bryst, dog med den Undtagelse: at der efter Kræftmassens Exstirpation ikke i høire Bryst fandtes Noget, som burde bortskaffes. Dette Bryst blev nu efter Operationen forenei og behandlet ligesom hiint, hvilket sidste derpaa forenedes saa nær som muligt med lange smalle Strimler Hæstplaster, undtagen en liden Åbning i den underste Ende af Saaret til de overflødige Vædsters Udløb. Da nu det høire paa lignende Maade var bleven forsynet, bleve begge Brysterne bedækkede med dertil forud indrettede Compresser, hvilke omgaves med Cirkelbind efter Kunstens Regler. Patientinden blev derefter iført reent vel afdampet Linned, og en til hendes Forsætning indrettet Trøie, hvorved Armenes Sammenlægning iagttoges og derpaa baaren til Sengs.

Saaledes udførtes da denne Operation, som, skjøndt siden paaanket, dog efter min Overbeviisning var saa teknisk rigtig, at jeg tør her offentlig opfordre enhver Sagkyndig, han være Professor eller kun Candidat i Videnskaben, om han kan fremkomme med noget grundet, der har mindste

Skik af nogen fra min Side viist Ukyndighed eller Feil. De af mig her opgivne Symptomer med alle ældre og senere Omstændigheder ved Patientindens beklagelige Sygdom ere alle paa lovlig Maade tilfulde beviste. — Men til min Patientindes Behandling efter min Operation. Som det da er unægteligt, at til et hældigt Udfald af alle sliche Operationer det især kommer an paa: at faae Saarene jo før jo hellere tillægte ved den hurtige Forening, og at man tillige kan forebygge den sig ellers indfindende let overhaandtagende Betændelse i de med Kniven paa en saa voldsom Maade fornærmede Deele, saa er det en Selvfølge, at den ligesaa nødvendig efterfølgende medicinske, diætetiske, og chirurgiske Behandlingsmaade i alle Henseender maa være indrettet saa antiphlogistisk, som mueligt. Dette blev da, som under Sagen beviist, heller ikke forsømt af mig. Da Patientinden var kommen til Sengs, gav jeg hende et af følgende Pulvere:

Rc.

Pulv. opii pur. gr. iß.

— sacch. alb. ðj.

M. f. pulv. disp. dos. tal. Nr. iij.

S. Beroeliggende Pulvere.

og befalede hende Rolighed og Afhold fra at tale. Efter en god Times Forløb indfandt Hudtranspirationen sig, forbunden med sin ved sliche Leiligheder høist velgjørende og beroeliggende Virkning, saa at hun kort derefter faldt i en kvægende Slummer. Den øvrige Deel af Dagen befandt hun sig efter Omstændighederne meget vel og uden smertelig For-

nemmelse i Brysterne. Jeg ordinerede hende fremdeles:

R_x.

Nitr. depar. ℥ij.

Decont. hord. ℥viiij—x.

Syr. rub. idaei ℥iβ.

M. S. Hveranden Time to fulde Spisestæer.

Da hun samme Dags Aften mellem 7 og 8 syntes noget urolig, gav jeg hende i Mixturen 25 Draaber af følgende:

R_x.

Spir. sulphar. aether.

Tinctr. opii simpl.

aa℥ij.

M. S. Smertestillende Draaber.

Natten derpaa sov hun med aldeles uforstyrret Transpiration samt Respiration flere Timer roelig. Følgende Dags Morgen, Søndagen den 25de Januar, fandt hun sig vel, og yttrede sin største Forundring over, at Brysterne nu ikke forboldte hende mindste Uroe. Samme Dags Morgen havde Patientinden endnu ikke urineret, skjøndt hun flere Gange havde gjort Forsøg derpaa, endelig lykkedes hende, at evacuere en betydelig Deel Urin, dog ikkun i en opreist Stilling, der var ufordeelagtig med Hensyn til den anbefalede Roelighed, og den hos hende i Gang værende Uddunstning. Catheters Anvendelse ønskedes ikke, formedelst hendes Undseelse. Imidlertid vedblev hun Brugen af Mixturen; men klagede ved Middagstiden over Kvalme ved dens Nydelse, hvorfor jeg tillsatte nogle Draaber af Hallers sure Elixir, som hun fandt stor

Behag i. Natten var roelig, og om Mandagen derpaa befandt hun sig meget vel; Brysterne vare og ved Besølelsen over Vandagen uden Smertes, og hun vedblev at bruge Mixturen. Men Urineringen forvoldte stedse Vanskeligheder ved den opreiste Stilling, hvori samme hver Gang maatte staa, hvilket ofte paaførte hende nogen liden Hoste, som dog bestandig efter en 10 til 15 Minuters Forløb igjen forsvandt, uden at den bevirkede ringeste ubehagelig Fornemmelse i Brysterne. Da hun samme Mandag Aften ingen Aabning havde havt, fik hun to gode Theeskeer fulde af en aabnende Latværg, og Morgenen derpaa igjen to andre, men uden Virkning. Jeg raadede nu at hente Jordemoderen, for at give Patientinden et Lavement, hvilket og uforsøvet skeete, med den tilsigtede Virkning, dog i Forening med den Ubhagelighed, at Lavementet bibragtes hende i min Fraværelse og imod min Villie i en opreist Stilling paa Gulvet, hvorved Patientinden, der altid forud havde, efter Forældrenes Sigende, været meget omsøende ved Temperaturens Indvirkning, fik en lille Forkjølelse. Denne yttrede sig atter ved nu og da indfindende Hoste, dog uden at Hosten foruleiligede Brysterne, og bestandig ophørte, saasnart den vanlige Transpiration indfandt sig igjen i Sengen, eller ved Brugen af følgende:

R̄.

Flor. zinc.

Pulv. opii par.

aa gr. iv.

— sacch. alb.

M. divid. in viij. part. ^{ʒij.} æyal
 S. Hver 2 Timer et Pulver.

R̄,

Linct pect. ʒij.

Viu. stibiat. ʒiʒ.

M. S. Brystsaft.

Der continueredes med Mixturen uden Eyre. Natten mellem Mandag og Tirsdag havde Patientens inden flere Timers Søvn med Velbefindende. Tirsdag Middag mellem 12 og 1 foretog jeg nu den første Forbinding. Jeg fandt da ved Undersøgelse Saarene i den ønskeligste Tilstand, bemærkede alene en inflammatorisk Udsvedning i de nøre til hinanden grændsende Hudlapper, og var jeg aldeles overbevist om, at blot den forenede Betændelse kunde regjere i Skaden. Paa Saarets underste Åbning blev der lagt Charpie med Salve af Ungvt. basil. og Bals. universal. efterat Saarets Kanter ved nye anlagte Hæftplaster atter saa tæt som mueligt vare blevne sammentrufne og derpaa med behørig Bandage forsynede; hvorpaa Patientinden bragtes igjen i sin Seng. Hun vedblev at bruge de indvortes Midler og befandt sig vel efter Forbindingen. havde og følgende Nat i flere Timer roelig Søvn. Onsdag Formiddag Kl. 11 forbandt jeg hende igjen, ligesom Dagen forud, og fandt derved Brysterne i den meest ønskelige Tilstand. Hun fortsatte Brugen af de ordinerede Medicamenter og befandt sig hele Dagen

vel. Dog mærkede jeg ud paa Aftenen Feberhede, og klagede hun derhos, at hun ved høire Arms Bevægelse begyndte at føle Uroe i det høire Bryst, som hun tilstod, at hun troede at være frembragt ved en uforsigtig Anstrængelse med denne Arm i en selvraadig Opstaaen af Sengen. Natten mellem Onsdag og Torsdag tilbragte hun ikke med den Ro, som næstforrige; dog klagede hun ikke over mindste smertelig Fornæmmelse i det høire Bryst. Om Formiddagen blev hun forbunden ligesom forud, hvorved jeg ei alene igjen fandt Saarene i ønskelig Tilstand, men og Brysterne overalt, ved nøiagtigste Undersøgelse, at være aldeles smertefrie. Dog opdagede jeg derhos et hvidt Friseludslæt paa Halsen og den øverste Deel af Underlivet, hvilken jeg, ved tillige at tage Patientindens Hudsensibilitæt i Betragtning, ikke kunde andet, til stor Krænkelse for mig, end ansee for et omen malum. Ifølge heraf nødsagedes jeg nu til i en bydende Tone at gjentage mine ofte forud forgjeves givne Formaninger: at Patientinden nu særdeles maatte vogtes for enhver Anledning til Forkjølelse, da jeg ellers umulig kunde indestaae for hendes Liv. Den gode Pastor Kieffestahl, som just var nærværende og hørte denne min advarende Befaling, understøttede samme paa det kjerligste. Der blev nu som forhen continueret med Medicamenterne, og Patientinden besandt sig efter anførte Omstændigheder hele Dagen vel, ja endog saa munter, at hun modtog med øiensynlig Velbehag flere Besøg fra Utsens og Omegnen af Venner og Bekjendte.

Om Aftenen derimod henved Kl. 7 yttrede sig paa nye tiltagende Feberhede med Congestion til Hovedet, og tilsyneladende Uroe, forbunden med Lyst til at blotte Extremitæterne. Jeg lagde hende deskaarsag Vesicatorier paa Læggene, samt Sinapismer paa Fodsaalerne, og lod hende trække Bomulds Strømper over samme. Disse Irritamentter syntes ei heller at forfeile deres tilsigtede Virkning; thi et Par Dimers Forløb derefter forsikkrede hun, at hun sølte stor Lettelse, men ønskede derfor at vorde befriet for de smertende Sinapismer, hvilket jeg dog ikke kunde tillade. I min tilfældige blot nogle Minuter varende Fraværelse Kl. 11½ foregav Patientinden, at hun fulde op i en naturlig Nødvendighed, hvilket hun og kom, (da hun var egenfindig og aldeles ikke vilde bruge Stikbecken,) skjøndt Forsøget var for-gjæves. Efterat hun nu var kommen igjen til Sengs, klagede hun fort derpaa over Kulde i Kroppen, forbunden med en ubehagelig Hebe i Underlivet, en Klage, der, da jeg fik den at vide, strax gav mig den sørgelige Overbeviisning, at foromtalte Frislinger, som just vdre i deres Eruptionens Stadium, vist nok begyndte at retrogere til Underlivet. Jeg tog derfor ikke et Dieblif i Betænkning, strax at aarelade Patientinden, under hvilken hun syntes at føle sig meget lettet; tillige gav jeg hende to gode Episefkeer fulde af følgende:

Rx.

Liqv. ammon. acet. ℥iβ.
Aqv. flor. sambuc. ℥v.

Tart stibiat. gr. I.

Syr. diacod, $\frac{3}{\beta}$.

M. DS.

for at frembringe den undertrykte Hudtranspiration, hvilket ei heller syntes ganske at forseile sin Virkning, da hun kort derefter faldt i en Times Søvn. Men ak! Haabet fandtes nu aldeles skuffet, thi hun vaagnede op i Angst og Skrig og lydelig Sammerklage over brændende Smerte i Underlivet, hvilken hun tilkjendegav med det ynkelige Udraab: "Min Mave! Min Mave! det brænder, det brænder; sig mig dog: hvor kommer den Ild fra?" Jeg spurgte da Patientinden om hun kunde kjende mig, hvortil hun svarede: "jeg kan ikke see Dem." Extremitæterne vare allerede den Gang kolde, Pulsen aldeles forandret, Ansigtet blegnede derpaa ganske, og inden faae Minuter opgav hun Anden.

Jeg tør nu atter spørge enhver Saa kyndig, hvad Han fra Kunstens Side og med Hensyn til den Afdødes pathologiske Omstændigheder kan have at erindre mod min therapeutiske Behandling efter Operationen og lige til hendes Død. Jeg er overbevist om, at ingen Saadan skal fremkomme med mindste Erindring mod min Behandling, uden at jeg efter Videnskabens og Kunstens og Praktikkens Regler grundigt og tilfredsstillende skal kunne forsvare Dem.

Skjøndt i Sandhed Ingen af alle de den Afdøde Bedkommende yttrede den allermindste Mistanke mod mig, som om jeg enten ved urigtig Behandling eller nogen Forsømmelse havde givet

Anledning til Patientindens Død; saa holdt jeg det dog for Pligt for at sikke mig selv for den mulige Eftersnak ved et saa pludseligt Dødsfald, efter Patientindens i hele Omegnen forud bekendte Bedring, at lade den Afdøde besigtige af Distrikts nærmeste Læge. Thi gik strax en Vogn til Afsens med et Brev til Hr. Krigsraad Baumann fra den Afdødes Fader, der anmodede ham som nærmeste Læge, at ville følge med Vognen tilbage, og at medtage Hr. Chirurg Riber, for at besigtige hans afdøde Datters Lig. Hr. Baumann kom og tilbage med Vognen til Degneboeligen endnu samme Fredag Formiddag, men uden at have Hr. Riber med *). Easntart han var ført ind til den Afdøde, blottede han strax Brysterne fra Forbindningen: og erklærede efter Brysternes Betragtning: at det venstre, i det han astog Charpiet fra Saarets underste Åbning, efter hans Næseorgans Følelse: "forekom ham at have en brandagtig Lugt." Men efter nøiere Undersøgelse paa mine grundede Modsigelser frafaldt han strax denne sin Dom, og for Præsten og flere Tilstædeværende afgav den udtrykkelige Kjendelse: "at det venstre Bryst ingenlunde var Årsag til Døden." I det høire Bryst derimod foregav han at troe, eller maaskee virkelig indbildte sig, at han følte en Knude af tilbageblevne kræftagtige Dele, som han paa Præstens Spørgsmaal tilkjendegav i følgende Udtryk: "at

---

*) Hvorfor den gode Hr. Krigsraad ikke efter Hr. Saarets Forlangende tog Hr. Chirurg Riber med sig, det ville Læserne snart indsee.

“den eneste Trøst, han kunde give de sørgende Forældre var den, at der var bleven en Kræftknude overseet i det høire Bryst, hvilken efter længere eller kortere Tid dog vilde have voldet hendes Død.” Jeg forlangte nu naturligtviis af ham at forevises denne af ham foregivne Kræftknude, hvilken da strax ved Berørelsen tilkjendegav mig en i flige Tilfælde sig ofte yttrende høist ubetydelig Fluctuation, hvorpaa der, efterat han havde stukket sin Sonde omtrent $1\frac{1}{2}$ Tomme ind, fra Saarets Midte beregnet paa Kraae op imod Skulderen, og tilbagebraget den igjen, viste sig Materie. Dette gav nu Hr. Baumann Anledning til med et kraftigt Tryk af Haanden først at aabne Saaret — i den korte Tid fra Operationen kunde det jo ikke være stærkere sammenlægt, — og derpaa søgte han med utroeligste Omhyggelighed, at udpræsse den derværende Materiesamling; men ved al hans anvendte Glid lykkedes det ham ikke engang at tilveiebringe en halv Spisefkeesuld godartet Materie, der, uden en Draabe spildtes deraf, blev optaget i en Theekop. Denne ved flige Leiligheder saa yderst ringe Materiesamling, fik han nu Lyst til at udgive for den eneste Dødsårsag, som han strax lydelig tilkjendegav ved det i sig selv ligesaa ugrundede som med Hensyn til mig skabefroe Udraab: “Her seer De, mine Herre! Dødsårsagen, — Materien har han et sig Wei ind i Brystet.” Jeg forlangte nu, at han dog endelig maatte vise mig Stedet, hvor Materien var gaaet ind, men dette blev ham, i hvor en tilsyneladende vigtig og lærd Anstrængelse,

han end gjorde sig derfor, naturligviis ikke muligt at finde. Jeg spurgte ham derpaa: om ikke naturlig Rødhed, betydelig Hævelse, forbunden med Haardhed, samt stærke foregaaende sølte Smerter, som havde hindret Aandedraget, nødvendig maatte være kjendelige i Brysterne hos den Ufdøde, førend man med videnskabelig Grund kunde antage samme for Dødsarsagen? Hervaa gav den i sine Tanker høilærde Læge mig det frappante Svar: "at Materien her var gaaet over i Blo." "det." Da jeg fandt gyldig Grund til at ansee et saa høist urimeligt Svar med Foragt, som et imod al Erfaring stridende Nonsens, taug jeg. Hvad det ubetydelige, paa Halsen og den øverste Deel af Underlivet tilsyneladende Friseludslæt angik, gjorde dog Høilærdheden den rigtige Anmærkning, at deslige saameget blonde Personer (thi den Ufdøde var rødhaaret) ere formedelst Hundens Omfindlighed ved Temperaturen's Indvirkning, lettest udsatte for retrogerende Tilfælde; — sandelig det eneste fornuftige og rigtig grundede Udsagn, som jeg hørte af hans Mund ved denne hele Synsforretning. Da han derefter yttrede Ønske at see min Operationskniv, og jeg gav ham den, raabte han ved dens Besigtigelse med udmærket Pathos, at han aldrig havde seet en uflere Kniv *) end den, og søiede han til; "den havde Udseende af at være 50 Aar gammel."

---

*) I Henseende til mine chirurgiske Hjørende Indstru-
menters Godhed, tør jeg nok lægge dem ved Siden af
Hvis det skal være.

Hervaa aabnede Han gravitetiff et zirligt forgyldt og vel indsvøbt Futteral, hvoraf han, i en yderst maleriff Stilling, udtog en Bisturie af samme Dannelsse og Størrelse som min, og, forevisende Samme til de Omstaaende, udrød han med en meget vigtig Air: "Saadant et Instrument "skulde hun have været opereret med." Ved at betragte det, fandt jeg siensynlig, at der aldrig var opereret med det; — ja en af de Tilstedeværende indignerede sig saameget over Hr. Krigsraadens flauue Skryderie, at han ved at see paa Instrumentet ganske tørt sagde: "Den Anlv "kan sagtens see blank ud, thi Kræmmereggen sidder endnu paa den." Læserne vil i det Følgende oftere faae Leilighed til at erfare, hvorvidt Hr. Baumanns Lægekundskaber ere byggede paa faste og videnskabelige Principier, eller ikke.

Dette Hr. Krigsraad Baumanns Syn kunde nu hverken tilfredsstille mig eller de øvrige Interesserede, som havde seet hvad han foretog sig, og hørt hans — i en videnskabelig Læges Mund høist latterlige Raisonnements. Den Afdødes Forældre og jeg bleye altsaa enige i, at jeg ufortøvet tilskrev Stiftets Øvrighed i Odense, om at Stiftsphysicus maatte beordres til allersnarest mueligt at indfinde sig i Søllested Degneboelig, for efter mit og den Afdødes Forældres Ønske at foretage en lovlig Obductionsforretning.

Søndagen den 1ste Februar 1824 ved Mid-
dagstid ankom i Degneboeligen, Herredsfogden i
Baag Herred Cancellieraad Gundorph og Di-

striftslægen K. R. Baumann, begge fra Ålbens, og en Time efter Stiftsphysicus, Candidatus Medicinæ Guldbrand fra Odense. Hr. Guldbrand fremlagde da for de andre to Herrer Stiftets Ordre, uden at man meddeelte mig som Requiritent Kundskab om dets Indhold; men tværtimod skjulte Samme, da jeg nærmede mig, for at see den. Derimod hvad vidnefast er bevist, anfalder mig nu Hr. Guldbrand, — uden al Anledning fra min Side, — med de meest ærerørende Grovheder, som var jeg en Morder, Røver eller Boldsmand. Da han ved sin Indtrædelse blev mig vaer, raabte han: “En Person, som kan bortstjære begge Bryster paa engang, kan og stjære Hovedet af Folk.” (In parenthesi være det sagt, at min fordums Lærer, Etatsraad Professor og Ridder Fischer i Kiel, for ikke lang Tid siden heldigen har amputeret tvende Kræft-Bryster paa eengang). Neppe havde jeg aabnet Munden til at besvare en saa uventet som yderst fornærmende Hilsen, før han forbittret vedblev at tiltale mig, som var jeg en complet Kjeldring, og i en myndig Tone tudede de Ord ud: “Hold Mund.” Denne Fremgangsmaade kunde naturlig ikke andet end frappere mig og alle Tilstedeværende i høi Grad, jeg vidste i Sandhed ikke hvad jeg skulde troe — om Manden var fuld eller gal. Jeg vovede alligevel ganske sagtmodig at bede Hr. Stiftsphysicus om, at han dog, før han saaledes i Flesres Paahør og i saa høi Grad nedværdigede mig, vilde først undersøge mine Handlinger. Nu kom og Herredsfogden Cancellieraad Gundorph, og

uagtet fra min Side ikke var faldet et eneste, i nogen Maade uartigt, Ord eller Udtryk, saa paa-
bød hans Belviisbed mig dog Tausbed med Til-
læg, om jeg ikke vidste, "at Stiftsphysicus var
min Dyrighed." Hr. Guldbrand kom mig i
Korkjøbet og svarede: "Saadanne Karle staae ikke
under mig." Han erklærede mig desuden for en
Daarekistecandidat, og et farligt Menneffe for det
Dffentlige.*) Herredsfogden udbrød derpaa saa-
ledes: "Jeg regner Dem kun for en Dvaksalver
"og kunde spørge, om De har Pas, da jeg ellers
"kan arrestere Dem."**) Jeg beraabte mig for-

*) Herved falder det mig ind, hvad Valerius Maximus fortæller os om Furius Ciresinius, hvis Stiebne i dette Stykke var saa ganske liig min, at, forbi han paa et mindre Stykke Land var saa hædlig at frembringe flere, større og bedre Frugter end hans Medcolleger, han af dem blev anklaget for Raabet i Rom som en Troldmand; og altsaa som et farligt Menneffe for det Dffentlige; — men han blev dog strax fritjendt, saasnart han havde overbeviist Bedkommende om, at hans Flid og Umage allene var Ursagen til hans større Lykke. Saaledes kunde jeg med gyldigste Grund foreholde mine Avindsmænd Daabsager, der, naar de ikke forsættligen vilde lukke Dinene, maatte overtyde dem om, at mit af dem saakaldte Dvaksalverie, — hvortil jeg dog i mange Aar har havt Tilladelse, — kvalificerer sig til en ganske anden Benævnelse. Dog det vilde vel ikke nytte meget; thi, hvor ond Willie staaer i sielden exemplarist Harmonie med indfrænket Hjerne (da det er lovlig beviist at Alt hvad mine Anklagere have produceret er Usandhed:) hjælper den sig hvor den kan endog med de vanvittigste Udflugter; — i Følge den almindelige Erfaring: at man som oftest er villigst at erklære Andre for gale, naar man selv gaaer i Taaget.

**) Og var han da ikke uliig Fændrikken i Peter Paars 1es 4de Bogs 3die Sang; thi,
"Stjøndt jeg mig stilled blid mod ham, som mod en Engæl
"Han streg; Per Caudi! hier! wo ist dein Paß, Du Bengel!"

gives paa min Tilbøielighed, hvilken Stiftsphysicus dog ikke kunde nægte at være ham bekendt, men da jeg ikke havde den ved Haanden, svarede Herredsfogden: "at mit Udsagn besangaaende ansaaes "for ugyldigt." Da jeg igjen fordriftede mig her at sige Noget til mit Forsvar, kom atter Hr. Gulbrand og nu i Forening med Herredsfogden i deres kathgoriske Imperativ: "Hold Mund." Jeg vedblev imidlertid under alle disse saa pøbelagtige, som for Kongelige Embedsmænd høist uværdige, Uartigheder, min rolige Fatning. Thi meget vel indsaae jeg, at Aftalen mulig kunde være at hæfte mig, naar dertil mindste Grund kunde faaes, ved at faae mig til at forløbe mig. Muligt skulde endda denne deres dem værdige Plan været udført, dersom Krigsraad Baumann ikke havde hvidsket dem noget i Dreene. Imidlertid maatte jeg snart, uagtet hiint strænge Forbud, aabne Munden, da Stiftsphysicus selv nedlod sig til at spørge mig, om Chirurg Finck ikke kunde ventes. Jeg svarede ham da, at jeg ikke i den korte Tid kunde have tilsagt ham, men jeg troede, at naar Hr. Stiftsphysicus ansaae hans Nærværelse ved Obductionsforretningen nødvendig, vilde Hr. Stiftsphysicus og selv have besørget ham tilsagt. Dog det var vist med Willie gjort, at Hr. Finck ikke var tilsagt; hans Nærværelse, ligesaa lidet som min, skjøttede man ikke om, og man torde maaskee dog ei have behandlet ham, som man behandlede mig. Thi da nu Stiftsphysicus vilde vide, hvor Liget laae, og jeg viste ham til samme,

thi som Reqvirent var jeg nærmest foranlediget dertil, saa forment han mig paa den haanligste Maade at forblive i Bærelset, sigende: at jeg var en aldeles uvedkommende Person, og da jeg forsikkrede, at jeg alene som taus Tilskuer vilde overvære deres Forretning, truede Stiftsphysicus mig høit og lydelig med Arrest, dersom jeg ikke i Dieblicket vilde forlade ham. Jeg studede paaany ved denne fortsatte ligesaa ulovlige som inhumane Begegnelse, og spurgte Herredsfogden: hvorvidt Stiftsphysicus vel kunde være berettiget til en saadan grov Fremfærd under en retlig Handling? men han svarrede lakonisk: "det bliver en privat Sag;" — risum teneatis amici! Efterat man nu saaledes havde jaget mig, der ikke alene var Reqvirent, men som Obductionsforretningen nærmest vedkom og som den kunde gravere, tilligemed Huusets Folk paa Døren — incredibile dictu — blev der, credito posterii! lukket og laaset og Røglen aftagen, da de gode Herrer Guldbrand og Baumann saa foretog deres saakaldte Obduction, hvorved alene var nærværende de tvende Stokkemænd, Herredsfogden havde taget som Vidner til sit Forhør, som saadanne de og i Forhøret nævnes, men uden at de et Dieblif vare nærværende ved det. Thi medens nu Obductionsforretningen foretoges, holdt Herredsfogden i et andet Bærelse, sit, ham formodentlig af Stiftsøvrigheden befalede Forhør. Den første for Forhøret Indkaldte var en Pæssen. Saaledes tilførtes Jeg i Protocollen, — skjøndt Stiftets Dr.

dre løb paa en Hr. Chirurg Lassen, og jeg i flere Aar var bekjendt over hele Fyen saa fordeelsagtig, at jeg langt fra ikke bytter mit medicinske Renome'e med en Gundsorps juridiske. Siden forhørtes den Afdødes Forældre og andre ved hendes Operation, Sygdom og Død Tilstedeværende. Men dette Forhør fik formodentlig ikke det for mine tre Forsølgere tilfredsstillende Udfald, som de Herrer havde smigret sig med. Thi uagtet Ingen af de gode Herrer kunde være ubekjendt med de mange lykkelige og høist betydelige Sygecurer, jeg i flere Aar heldigen havde udført i Fyen, saa vare de dog tilbøielige til at troe, at jeg ved denne omhandlede Operation kunde have opført mig som en Fuskter, og at de herfor ved et Forhør skulde have faaet Beviser i Hænde, der kunde befordre deres saa soleklare Hensigt, jeg mener: mit personlige Anholdelse,*) og derved vilde da Misundelsen, i det mindste for en Tid, ganske have seet sig sikket for den egentlige Anstødssteen, den nemlig: at jeg tilbagegav flere, af de autoriserede Læger for incurable erklærede, Patienter, deres forrige gode Helbred.**)

Dog, hvad de nu ikke kunde naae paa den Maade, naaede de paa en anden, ved som fortalt — dog kun paa lutter Dpbigteller og usandsfærdige Forestillinger — at faae mig skilt ved min Bevilling. Imidlertid, — for igjen at

---

*) Alene af de leverede Data maatte den have et steenshaardt Hjerte, der kunde troe Andet.

***) Læserne bedes i denne Anledning at eftersee hvad der findes under Lit. D. E. C. som Bilag.

Komme til den ulovlige Obductionsforretning, — vare Obducenterne færdige med den, da vor Stiftsphysicus kaldte mig, og spurgte mig med haanligt Smil: “hvad der dog kunde have bevæget mig “til at affkjære disse over 19ten Lod svære Bryster, der forekom ham at være ufordærvede?” Dette Spørgsmaal kunde jeg ikke ansee at fortjene directe Svar, og svarede derfor alene, jeg tilstaaer en smule spydig, (hvori vel Ingen kan fortænke mig) at jeg endnu havde affkaaren 3 Stykker, der kunde forøge Vægten. Flux bød han mig i sin sædvanlige uartige Tone, at hævte ham disse tre Stykker, og, da jeg bragte dem, sagde han, ved at see dem: “det er nok Arillarfirtler,” hvortil jeg svarede: det staaer jo til Hr. Stiftsphysicus, at kalde dem hvad De selv behager; videre spurgte han mig saa besangaaende: “men hvad kalder De “disse?” mit Svar var: jeg kalder dem scirrøse og cancerøse forhærdede Dele. “Ja,” faldt han mig ind i Tælen, “hvorfor ikke gangreneuse.” Dette hans forsatte saa aabenbar dumme Drillerie holdt jeg nu ikke længer værd at svare paa, men taug ganske. Siden har jeg med største Forundring erfaret af Forhøret, at Stiftsphysicus har været dristig nok til usandsfærdigen at forbinde det sidste af ham selv alene brugte høist urimelige Prædicat med mine Benævnelser paa omtalte Levninger i det affkaarne Bryst. Det i denne Anledning optagne Forhør blev nu oplæst. Men da dette formodentlig ikke var Band paa Stiftsphysicusens Rølle, blev han atter som han var gal og overøste mig med nye Grovheder. Længe

taug jeg, men tilfidsst forgif Taalmodigheden mig, især derved; at, da jeg paaberaabte mig min af Sundheds-Collegiet gjennem Cancelliet meddeelte Tilladelse, raabte han i alle Tilstedeværendes Paahør: "Ja Cancelliet giver ofte Tilladelse til det, som de ikke forstaaer." Da jeg nu erklærede denne hans dumdriftige, Det Høie Collegium fornærmende, Dom for Usandhed, og sagde: at det dog under al den i Dag mig tilføiede saa høist uforsvarlige Uret er mig en beroligende Trøst, at vi leve under en Regjering, der aldrig kan ville tillade, at misundelig og skadefroe Ondskab skulle seire; blev han fnyssende vred og saae til mig, som om han vilde æde mig paa Stedet. Dette lod jeg mig dog — da jeg nu engang var vant til hans diaboliske Diekast — ikke længer anfægte, men sagde blot: at dersom Hr. Stiftsphysicus var af den Formening, at jeg havde sagt noget Urigtigt, stod det jo ham frit for, at føre mine Udtalelser til Protocollen. "Na! jeg vil ei høre Noget af Ham," var hans Svar herpaa. Dog, saasnart denne Paroxysmus var forbi, vendte han sig til Krigsraad Baumann med det Spørgsmaal: hvad han dømte om de ved Obductionsforretningen fremlagte Brytter. Hr. Baumann gav i Alles Paahør det Svar, "at naar han skulde sige Sandhed,"*) havde han siden sin Ungdom i Kjøbenhavn ikke seet

---

*) Måsten skulde man troe af dette Svar, især ved at tage de Herrers Fremfærd i Betragtning, at deres lovlig godtgjorte Usundheder havde været mere eller mindre aftalte.

Sligt,*) og kunde derfor ikke give nogen sikker Bestemmelse desangaaende, dog forekom de ham at være noget forhædede, søiede han til, uden at han dog kunde troe, at Kræft kunde være tilstæde i saa ung en Alder. Af dette Spørgsmaal og Svar maa det være indlysende for Enhver, at de kloge Herrer Obducenter ikke under selve Forretningen have været enige i deres Resultat. Dette kan ei mindre tydelig sluttes deraf, at den gode Hr. Guldbrand ikke strax efter Pligt afleverede Obductionsforretningen skriftlig, men bad Herredsfogden om Udsættelse, da han skulde sende den. Aarsagen til denne utilædelige Udsættelse begreb alle Tilstedeværende, gjorde og derover deres grundede Bemærkninger. Efter denne tragiske Katastrøpbe tog jeg mig nu den Frihed, at forlange af Herredsfogden Tilladelse til at føre et Par Ord til Protocollen, som han, imod Forventning, tilstod. Men da jeg nu, — som naturligtviis var meget træt af flere Næters Raagen og Dagens Ubehageligheder — vil sætte mig ned paa en Stol, for at begynde mit Dictat, anfaldes jeg igjen af Stiftsphysicus med den som sædvantlig høist uartige Tiltale: “Han veed vel nok, at han er for en Net, han har altsaa ikke Lov at sidde ned.” Jeg aablød, men uden videre at lade mig forvirre, hvad jeg nok atter mærkede var Hensigten af hans idelig gjentagne ufor-

---

*) Hvorledes han den Gang — for omtrent 40 Aar siden — kunde faae Leilighed til at komme til Saaban Bibliothek, finder jeg nok i sin Tid Anledning til at forklare mine ærede Læsere.

svarlige Brutaliteter. Nu tillod jeg mig til Protocollen at fremsætte det Spørgsmaal: med hvad gyldig Grund Hr. Stiftsphysicus kunde erklære mig, som han baade før og efter Obductionsforretningen havde gjort, for en uværdig, Obductionsforretningen aldeles uvedkommende, Person? Videre spurgte jeg: om ikke Obductionsforretningen burde fremlægges strax, hvad jeg troede var lovformeligst, især under Omstændigheder som dem, der foranlediget denne, og det saameget mere, da man af Stiftets Ordre vidste, at jeg var Requirit; og altsaa den Hovedpaagjeldende. I største Forbittrelse sprang nu vor Stiftsphysicus op, besyldte mig for at fare med Legn, og spurgte snysende og skummende af Brede, om jeg kunde bevise, hvad jeg sagde. Jeg svarede, efter min engang tagne Beslutning, ganske koldsendig; at jeg havde Vidner nok paa Alt hvad jeg sagde, og vilde gjerne tie, dersom Hr. Stiftsphysicus strax tørde fordriste sig til at erklære, at han edelig vilde betræfte jeg var en Løgnner. Her lagde for første Gang, Samvittigheden den gode Herre et Beegplaster paa Munden, da han, i et Par Minuter, ikke kunde mæle det Ringeste her paa. Dog efter at være kommet saa meget til sig Selv igjen, at han kunde bemærke den dybe Sensation som denne hans skamløse Dpførsel valte hos de Tilstedeværende, saa tog han Mod til sig, og førte til Protocollen, som en yderst slau Undskyldning for hans aldeles uforsvarlige, Embedsmanden høist uværdige, Fremgangsmaade mod mig; især ved at forbyde mig at være nærværende ved Obductionen:

“At det vilde have været uværdigt for hans Embedsstillning at foretage en af Stiftsøvrigheden befalede Obduction i Overværelse af vedkommende Overrig*) og Distriktschirurg, i Forening med en Quaksalver.” Jeg paaberaabte mig atter i Anledning af dette ærefornærmende Prædicat, min ham selv for $\frac{3}{4}$ Aar forud foreviste Bevilling, og gjentog tillige hvad han dengang sagde til mig, nemlig: “at naar jeg ikke gik udenfor min Tillidsbelse, var den ligesaa god som hans egen.” Han greb derpaa til sit vanlige kraftige Forsvarsmiddel, “Hold Mund!” ledsaget med en nye ligesaa tølperst Variation: Na, Hold Kæft.” Og saaledes endtes Krigen:

“Om man kan kalde Krig, naar man kun stille
staaer,

“Sig lader prygle kun, og ikke fra sig slaer.”

Men af! neppe var denne Scene endt, førend et ikke mindre tragisk Dyrin tog sin Begyndelse, da Herredsfogden, der var gaaet udenfor, kommer ind fra Gaarden og med en kjendelig Glæde med-

---

*) Herredsfogdens hele Overværelse bestod blot heri: at han, engang midt under Forretningen, dog først efter at have banket et Par Gange paa Døren til Obductionsstuen: og raabt: “Cancellieraad Gundorph,” blev indladt, og da han glemte at lukke Døren sit Mand Keilighed til at høre hans Vrende, som var: “Pr. Doctor! finder De Noget?” Svar: “Tilfidsst Hjæter “han nok Hovedet af Kolt; den Slagter skal jeg nok “faae det forbudt.” Den paafølgende med Latter afværende uforstaaelige Conferens varede kunns kort, hvorpaa Cancellieraaden forlod Værelset, ledsaget til Dørs af hans saakaldte Pr. Doctor, som ikke forglemte igjen at laase den paa det omhyggeligste.

deler Stiftsphysicus en af ham i dette Dieblif gjort vigtig Opdagelse. Denne bestod da i, at Hans Belviished var kommen efter en Patientinde, jeg havde vovet at affjære en stor Gevært paa, "Aa!" svarede Stiftsphysicus med ikke mindre lidenskabelig Glæde, "saa har han nok et beelt Lazaret her," og vendte sig saa strax om til mig, spørgende i sin sædvanlige galante Tone: "Er det sandt, hvad Cancellieraaden beretter?" Jeg svarede: ja, jeg skammer mig ikke derved. Flux befaler han mig nu, at jeg øieblikkelig skal lade ham see hende. Paa denne Høie Befaling vovede jeg dog — i Kraft af min Pligt som Læge — at udbede mig den eneste Godhed, at avertere min Patientinde om Hr. Stiftsphysicus's Ankomst, der pludselig og uventet let kunde have skadelige Virkning paa hende, efter en, først for to Dage siden overstaaen, saa høist betydelig Operation.*) Men det afflog han mig ganske i følgende ham aldeles værdige Ord: "So vist, nu skal han nok hen "og indgive hende Trøst,**) og i samme Dieblif sprang han op, bød Distriktschirurg Baumann at følge sig, for at besigtige min Patientinde, og de gik saa bort sammen til hende. Dog da nu Hr. Baumann efter Stiftsphysicus's Befaling vilde begynde at blotte Skaden; saa satte jeg mig med Kraft derimod, da hendes Sygdomstilstand endnu ikke efter min Cuurmethode vilde

*) Det følger af sig selv, at jeg ved denne Leilighed først kortelig forklarede ham Operationens Betydning.

***) Ingen Tyk kunde have handlet saa umenneskelig.

tillade det; men søiede alligevel til, at Hr. Krigsraaden — naar en 15 til 16 Timer først vare forløbne — behøvede kun at bestemme en Tid Morgen eller Aften, saa vilde jeg med Fornøielse opsætte hendes chirurgiske Behandling til hans personlige Nærværelse. Derpaa gav Hr. Guldsbrand Krigsraaden videre Ordre til, at have Tilsyn med hende, da Chirurg Fincø boede saa langt derfra. Nogle Dage derefter indsendt Hr. Baumann sig for at see til denne min Patientinde Birthe Jensdatter, og da jeg nu blottede Skaden for ham, saa udbrød han med tilsynsladende Forundring: “En meget farlig Operation! et meget farligt Sted! ja den, som har Courage, kan gjøre Meget!?” Derpaa spurgte han videre: — og det endog i Patientindens Nærværelse — “men om hun nu døde, kunde jeg da vel staae til noget Ansvar derfor?” jeg forsikkrede ham smilende, at han kunde være ganske roelig i saa Henseende, da ingen kunde drages til Ansvar, og dermed syntes Hr. Krigsraaden berøieliget. En 3 Dage senere indsendt Hr. Baumann sig atter ifølge Stiftsphysicus's Ordre hos denne min Patientinde;*) og da han nu havde efterseet og forbundet hende saa godt som det stod i hans Magt at gjøre, saa forsikkrede han, — efter alle Tilstædeværendes Vidnesbyrd — at hendes saabel medicinske som chirurgiske

---

*) Og det, underligt nok, paa en Tid, paa hvilken han vidste, at jeg ikke var tilstede, da jeg tilligemed Hr. Fincø Dagen forud mundtliken havde meldt ham, at Patientinden var i høist ønskeligt Velgaaende, og uden Fare, med Tilføiende: at jeg ikke til den Tid paa Dagen kunde være nærværende hos hende.

Forsfatning var meget god, og langt bedre, end man i saa kort en Tid efter en saa farlig Operation kunde formode. Men saameget mere frapperede det mig, at erfare ved min Tilbagekomst, at hendes Tilstand dog ikke maa have været efter Ønske, som Læserne nu videre — vist ikke uden inderlig Deeltagelse — vil erfare. Thi vor Krigsraad practiserede ved dette sit saa menneskekjerlige Besøg Noget i hendes naturligviis langt fra ikke tillægte Saar, *) som jeg efter Patientindens og de Tilstædeværendes Forklaring, i Sammenligning med dets grusomme Virkning og Saarets Udseende med gyldig Grund antog for Helvedsteen. Dog til Lykke for min Patientinde kom jeg en Time efter dette saa velgjørende Besøg til hende; men fandt hende i stor Uro og Pinefuldhed, hvortil hun forsikkrede, ikke selv under Operationen at have følt Mage, men som hun i Dieblifket havde følt, da Krigsraad Baumann efter hendes egne Ord — “havde stukket Noget i “Saaret.” Jeg maa tilstaae, at jeg havde dog en bedre Troe til Herrens Saarlægekundskaber, end at jeg kunde formode en saa desperat Behandling; troede derfor med gyldig Grund, at Patientinden overdrev sine vedvarende lydelige Klager over hendes store Smerter, som jeg da ogsaa bebreidede hende alvorligen, og forlod hende derpaa. Dog en Time derefter, da hendes ynkelige Jamren og Raaben tiltog i den Grad, at man ingensteds i Gaarden var sikker for samme, og der desuden

---

*) Thi det var kun 14 Dage efter en saa betydelig Operation.

bragtes mig stadfæstet Efterretning, at hun formedst sine tiltagende Piner havde et Udseende, som om hun var gaaet fra Forstanden, blev jeg derved alvorlig, og ved nøie Undersøgelse fandt da Patientindens Tilstand saaledes, at den snarlig maatte afhjælpes. De væsentligste Symptomer. vare følgende: hastig og larmende Vandbræt, krampagtige Bevægelser, Blodets Congestion til Hovedet, forbunden med Sittren og Kulde i Extremitæterne, Pulsen haard og intermitterende, Tungen reen, men hvid. Dette alene, — uden at tage hendes ynkelige Sammerklage og næsten nogen*) halv opreist siddende Stilling ved Enden af Sengen og furiose Udseende i Betragtning — var mig meer end nok, til iilsomt at opfylde hendes inderlige Begjering: at befrie hende fra de ulidelige af Baumann, som hun sagde, paaførte Piner, dem hun umuligt længer kunde udholde. Jeg tog da nu det Omføbte**) fra Saaret, og betragtede med Forundring Distriktslægens Kunstfærdighed i at anlægge Bandager, og at udfylde Saar med Charpie.***) Men langt større blev min Forundring

*) Det var i Februar, og i et koldt Værelse.

**) Grunden, hvorfor jeg ikke udtrykker mig teknisk, finder jeg nok en anden Gang Leilighed til at tale om, — dog ville Læserne vist selv giætte sig til Ursagen.

***) Sigt, i et Saar af en saa pathologisk Betydning, og det oven i Kjøbet indplykket, kunde alene have frembraat Livsfare, saameget mere da Saarets Kanter forud blot vare vante til at forenes med Hæstplaster. Men den kloge Hr. Baumann har formodentlig opfundet denne nye Methode, for at forebygge at Naturens Kræfter ikke saa let skulde befrie sig fra hans saa virksomme Medicin.

— eller rettere Harme — ved, efterat Skaden var blottet, at see den vidunderlige Forandring, som efter tre Timers Forløb vare foregaaet i samme. Thi — ikke overdriver jeg det — men om den gode Hr. Baumann havde gjort den ene Green af en Ildtang gloende, og med den pløiet frem og tilbage i det over 7 Tommer lange Saar, havde det været umuligt at frembringe en større Revolution, end den jeg fandt, og ikke kan jeg endnu begribe Revolutionens Grund, uden at antage, at Krigsraaden — dog vel af Banvare? — maa have tabt nogle vel store Smuler Helvedsteen i Saaret. Omendkjøndt jeg vel, efter nogle Timers Forløb var saa lykkelig at lindre Smerterne, saa er det dog saare naturligt, at min Guur forlængedes ved Baumanns gruelige Forstyrrelsesmiddel, da Patientindens hele Organisme af det omtalte Helvedmiddel var i høi Grad bleven rystet, som alene hendes forud havde Sindroes og Appetits Udeblivelse i over 14 Dage derefter overbeviste mig om.*) Alt dette Anførte uagtet, var jeg dog saa lykkelig at faae hende efter en 8 Ugers Forløb saa fuldkommen restitueret, at hun nu er saa sund og frisk som den Sundeste. Hvorfor Hr. Krigsraaden indtil Datum ikke ved noget

---

*) Maaſkee inden kort Tid, finder jeg mig nødsaget til at meddele den ſagkyndige Læſer denne Patientindes hele Sygdomshistorie, ſom jeg for over Aar og Dag ſiden har havt liggende udarbejdet tilligemed 100 Sygehiſtorier, hvori paagjeldende Patienter, alle efter prøvet Behandling af autoriferede Læger i Fyen have beviislig været erklærede incurable, men ved min Hjælp — endnu den Dag i Dag — ere ved ſnſkelligt Helbred.

Svar, har søgt at retfærdiggjøre sig mod en vidnefast Skrivelse af 16 Febr. 1824, som jeg i forrestaaende Anledning per Exprese tilsendte ham, det overlader jeg mine Læsere foreløbig selv at bestemme Uarsagen til.*)

Men jeg maa nu fortælle, hvad mine Forsølgere videre foretog sig imod mig. Langt om længe efter den afholdte Obductionsforretning bleve de Herrer Guldbraand og Baumann endelig færdige med at føre deres Udenadsværk i saa Henseende paa Papiret, og afleverede det derpaa til Herredsfogdens Underskrift.***) Udentviwl have disse saa høilærde Læger ikke kunnet blevet enige mellem sig om, hvorledes de bedst kunde fremstille Obductionsforretningen saaledes, at den satte mig i et saa slet Lys, som muligt. Krigsraad Baumann især, dersom ikke hans Hulkommelse slog ham aldeles feil, maatte dog betænke sig for at underskrive en Forretning, hvori var Noget, der i høieste Grad stred mod, hvad han hos den Udsøbe havde erfaret og tilstaaet, da han første Gang og

---

*) Brevet skal nok blive publicert ved passende Leilighed. Dog til Beviis for at jeg allerede dengang har lovet mine Forsølgere det jeg nu i nærværende Skrift opvarter med, saa meddeles foreløbig sammes Postskriptum: "De påbelagte, og høist uforvarsige vidnefaste Pleonasmer, som foresalt i Anledning af Obductionsforretningen i Solsted Degeboelig den 1ste Dennes, skal nok worde saaledes brøstede, — ja publicerede om jeg finder det nødvendigt — at ingen af de vedkommende høre Herrer skal kunne skjule deres onde Samvittighed for Publicums Mine."

**) Thi, at den er dateret under 1ste Febr. 1824, skal jeg bevise, om behøves, at være et falsk Datum.

ene besigtigede hendes Liig.*) Hr. Guldbrand var vel af Jurister gjort opmærksom paa det aldeles Uforfvarlige i at han med Magt havde udtalt mig som Hovedbaagjeldende fra at overvære Obductionen. I denne deres Forlegenhed henvendte de sig da til forrige Regiments-Chirurg Justitsraad Førgensen og Distriktschirurg Doctor Medicinæ Helvig begge i Odense, der, under 3die Febr. 1824, afgave deres Videtur over de af mig paa Degnen Schades Datter amputerede Bryster, det forstaaer sig, saaledes som de Herrer Baumann og Guldbrand kunde ønske sig. Dog jeg skal ved passende Leilighed nok offentliggjøre bekjendt baade dette Videtur og selve Obductionensforretningen med deres saakaldte Visum roperum, og tilfulde vise de himmelraabende Usandheder, det Uvidenskabelige, det mod alle Lægers Erfaring i disse tre Actsdokumenter Stridende.*) At jeg har Gode hertil troer jeg nogenlunde at have kunnet vække Formodning om hos mine ærede Læsere ved hvad jeg nosologisk her har fortalt om den af mig opererede Degnen Schades afdøde Datter. Her vil jeg kun foreløbig anmærke det Synderlige, at man gaaer til Obdingen Førgensen

*) Men dette har han alligevel gjort.

**) Da Alt i saa Henseende længst er arrangeret, saa kunde jeg gjerne denne Gang have opartet med samme; dog da det størstedelen henhører under Videnskabens Gebet, desforuden er bestemt i sin Tid at staae Hovedet paa Sømmet i Henhold til Bedkommendes topmaalte Forsættelser, saa vil jeg i det mindste opsætte dets Publicering, indtil jeg har erfaret hvorledes nærværende Præludier ville smage mine Forsøgere.

sen og Helvig, — hvilken sidste især stedsse har
 viist sig som min personlige Fjende — og derimod
 ganske forbigaaer Regiments-Chirurg Jacob sen
 i Odense, som er dog en bekjendt videnskabelig
 Læge, og dertil den i Odense og Fyen meest søgte
 Læge, især siden sidste Stiftsphysicus's, Justitsraad
 Doctor Medicinæ Bøisen's Død. Stiftsphysi-
 catet, hvilket Embede i over hundrede Aar har
 været besat af nogle Danmarks meest udmærkede
 praktiske Læger, kom ved Bøisens Død i Can-
 didat Gulbrands Hænder, — som Dhinien-
 serne rose meget for sit musicalske Talent, og helst
 med Glæde havde modtaget som deres Stadsmu-
 sikant.*) Dog Regiments-Chirurg Jacob sen er
 upaatvibelig en for videnskabelig Læge til at Hr.
 Gulbrand torde søgt ham. Efterat nu dette
 Videtur var indkommen, producerede — eller ret-
 tere opdigtede — vore gode Herrer et saakaldet
 Visum repertum, dateret den 7de Febr. 1824.
 Med disse ulovformelige Documenter gif man da til
 Stiftamtmanden Hr. Kammerherre Cederfelde
 Simonsen i Odense. Intet havde nu været
 naturligere, end at Hr. Finck's og min Erklæ-
 ring var bleven affordret, inden Stiftet foredrog
 Sagen til det Høi Kongl. Danske Cancellie, (saa-

---

*) Men om vor Gulbrand og virkelig er stærkere i
 Rodebogen end i sin Hippocrat, — saa er jeg dog
 fuldkommen overbevist om, at naar Summa Summa-
 rum af hans — alene i denne Sag — ubviske Fy-
 hold, og videnskabelige Frembringelser bliver sammen-
 lagte, ja tilfulde for hele Verden skal bevise, at han
 som Stiftsphysicus og Læge har udmærket sig.

meget mere da samme blev mig tilstaaet, som Protocollen udviser) for at see, hvad vi kunde have at fremsøe til vort Forsvar. Men nei! saa var ikke naaet hvad skulde naaes, og derfor uden at følge den gamle i Retfærdigheden dybt grundede Regel: audiatur et altera pars, sendtes disse saa paalidelige Documenter ligesaa fra Stiftet ind til Cancelliet. Fra dette Høi Kongl. Regjeringscollegium sendtes nu Documenterne videre til Sundhedscollegiet. Men hvorfor det ved Obductionsforretningen optagne Forhør, samt de til Protocollen førte Oplysninger ikke fulgte disse Documenter, da hine bleve præsenterede saavel for det Høie Regjeringscollegium som Sundhedscollegiet, det overlader jeg til Læsere at bestemme. Kun saameget kan og tør jeg sige, at det burde have været Sundhedscollegiet magtpaaliggende, at faae at høre, hvad jeg kunde anbringe til mit Forsvar, og forventede jeg desaa at Sanitætscollegiet havde først ladet affordret min Erklæring over, eller mit Forsvar imod hine, mine medicinske og chirurgiske Kundskaber saa yderst fornærmende, Documenter. Men i det Sted afgiver det, under 13de September 1824, en saa eensidig Betænkning, som den Dom maa blive, der grunder sig kun paa den ene Parts — og det oven i Kjøbet aldeles usandsfærdige — Fremstilling, uden at den anden Part har været hørt. Og saa denne Sundhedscollegiets første Betænkning, der, som sagt, alene har disse troværdige Documenter til Basis, skal jeg nok med passende Leilighed sætte i det rette Lys, og fra Lægekunstens Side omstændelig godtgjøre,

hvad jeg allerede fra Moralitædens Side tilfulde har viist, hvorlidet de Mænd — som Sundhedscollegiet paaberaaber sig — fortjene dets Tiltroe, paa hvis Dplysninger, eller rettere sagt: lovlig beviiste Usandheder, dette Collegium dog har grundet sin saa eensidige Betænkning. Thi faaer jeg tillige viist hine Documenters saa himmelraabende Dpdigtelser, fra baade Videnskabens og al Erfarings Side, saa falder Sundhedscollegiets Dom af sig selv, som bygget paa Sand eller falske Grunde. Hine tidt-omtalte Embedsmænds Usandheder og uvidenskabelige Producter har jeg desforuden omstændelig og videnskabelig affattet i det latinske Sprog, og det paa en saadan Maade, at jeg tør offentlig underkaste min Deduction til høiere Bedømmelse af hvilket medicinste Facultæt eller Collegium i Europa det skal være. Thi jeg er, som sagt, ingen Dvalfalver, ingen der er løben for tidlig af Skolen og uden at være udlært, practiserer paa Maa og Faa,*) og jeg vilde kun, at jeg maatte kunstmæssig undersøge mangen autoriseret Læges Operationer og andre Curer, (som mit 13 Aars gamle Sygediarium giver mig tilstrækkelig Anledning til) men naturligtviis paa en videnskabeligere og upartiske Maade, end man har undersøgt mine, og jeg skal da vel træffe den Læge af Navn, som jeg kunstmæssig kunde overbevise om begaaede nu chirurgiske, nu medicinste Feil i sine Anskuelser.

*) Blandt flere Attester saavel fra Fædrenelandet som fra Udlandet, hvilke vise Sandheden her. f., finder jeg det foreløbig tilstrækkeligt, at anføre Hr. Statsraad og Professor F i s c h e r s i Kiel, som findes under Bilag Littr. C.

Det er sandelig ikke for at prale, at jeg siger dette, men af inderlig Dverbeviisning om mine med utrættelig Slid og store Bekostninger i over 20 Aar samlede Kundskaber, forbunden med grundet Indignation over den urigtige Maade, mine Curers Underfølgelse er tagen paa, mindre af de medicinske Auctoriteter i Kjøbenhavn, — thi hvad Ugtelse jeg saavel som Publicum ifølge deres lovlige bevisste Fremgangsmaade kan have for dem, det overlader jeg til Læserne at bestemme — end af et Kongl. Sundhedscollegium, der efter min Dverbeviisning bestaaer af Hovedstadens de lærdeste og meest øvede practiske Læger. Med den Eensidighed og Ligeegyldighed, hvormed det Kongelige Sanitætscollegium i Kjøbenhavn har behandlet mig, var jeg aldrig blevet behandlet af noget medicinsk Facultæt i Tydskland, dersom min Sag var for et saadant kommen ind. Dette viser alene den Mængde tildeels paa Latin affattede medicinske Responser, man har trykte fra de tydske Universiteter, deels særskilte, deels i Juristernes Beretninger om foresaldne mærkelige kriminelles Sager. Thi foruden at Sundhedscollegiet i sin sidst omtalte Erklæring til Cancelliet af 13de September 1824, efter de omtalte saa paalidelige Beretninger bedømmer min Operation og andre mine medicinske og chirurgiske Foretagender, saa handler det paa en lignende Maade halvtredie Aar efter i en Betænkning, det under 17de Martz 1827 afgav paa Opfordring af Landsoverretten samt Hof- og Statsretten, til hvilken Ret min Sag imidlertid var arriveret. At Collegiet nu atter

overlebe sig og paa nye forbømte mig, uden og denne Gang at høre mig, kan det aldrig med Noget undskyldes, mindre forsvare. I omtrent 10 Maaneder laae Landsøverrettens samt Hof, og Stadsrettens Forlangende om Sundhedscollegiets videnskabelige Eragtning*) i Sagen inde i Collegiet, da saa først Betænkningen afgaves til Retten. Collegiet havde altsaa Tid til, at Sagen med alle dens Acter og Documenter kunde have gaaet om mellem enhver Medlem, og bleven læst af Enhver.**). Siden Collegiets første til Cancelliet indgivne Betænkning i min Sag, havde jeg afgivet den udførlige og vidnesfaste Erklæring, som her forlængst er omtalt, og hvoraf jeg har leveret Læserne en ordlydende Extract. Denne min Erklæring havde det dog været Sundhedscollegiets Pligt at svække ved tekniske og videnskabelige Modgrunde, istædet for i sin Betænkning til Overretten ganske umotiveret,***) at beskjylde min Operation: "for dumdriftig besluttet, slet udført," og paabyrde mig: "en uoverlagt og driftig Lyft til at operere:" †) og det saamegel mere,

*) Alligevel har Collegiet ei engang i fjerneste Henseende behandlet Sagen fra den videnskabelige Side.

***) Oplysninger som jeg i denne Anledning, under mit 3 Maaneders lange Ophold i Hovedstaden har indhentet, skal nærmere, dersom det findes fornødent, vorde offentliggjorte.

***) I vore oplyste og liberale Tider give selv de Høie Regjeringscollegier vedkommende Sollicitanter Grunde for afflaende Resolutioner, hvorfra altsaa en hiine subordineret mindre Autoritet, som Sundhedscollegiet er, ikke burde befrie sig.

†) Uagtet denne det lærde Collegiums yderst haarde Dom, (thi samme fratager mig et Levebrød paa i det

da jeg, hvad den dumdriftige og fløt udførte Operation angaaer, tilfulde har beviist: at alle de Grunde, som af vedkommende Embedsmænd vare opgivne, og hvorpaa Sundhedscollegiet under 13de Septbr. 1824 havde støttet sin Erklæring, vare tilhøbe falske. Desforuden maatte Collegiet af Sagens Documenter, hvad den uoverlagte og driftige Lyst til at operere angaaer, useilbarlig være blevet overbeviist om det Modsatte; saameget mere: da ikke en eneste af de omhandlede Operationer er mislykket, men der endog findes flere lovlig stadfæstede Beviser paa: at jeg radicaliter og uden al Operation har helbredet saadanne Patienter, som efter autoriserede Lægers flereaarige Behandling, og disses Udsagn, vare anseete for incurable — ja endog inden kort Tid for Dødens Dffere — dersom de

---

mindste 9 til 1100 Abblr. om Naret, og oven i Kjøbet den Glæde at kunde helbrede en 20 til 30 efter prøvet Behandling af autoriserede Læger forladte Patienter, som jeg i sin Tid skal godtgjøre at jeg aarlig, i den Tid jeg har practiseret i Fyen, har tilbageleveret deres forrige gode Sundhed, vel at forstaae gratis for Curen og tillagte Medicamenter) saa har det dog ikke behaget at opgive en eneste teknisk eller videnskabelig Grund for sin mig saa frænkende som haarde Fordømmelse. Efter mit Bekjendtskab med de danske Medicinallove, troer jeg ikke, at Sundhedscollegiet kan være fritagen for at støtte de Erklæringer og Skjøn, som fra vedkommende Retter affordres det, paa scientificke eller tekniske og videnskabelige Grunde, hvoraf saavel Retten som de Paagjeldende kunne see, hvad der har behøvet Sanitetscollegiet, til at bedømme det Omhandlede eller Forespurgte — saa og ikke anderledes — og hvorved altsaa de Paagjeldende kunne faae Anledning til at gjøres opmærksomme paa en eller anden urigtig Anskuelse, der muligt kunde have foranlediget en urigtig Conclusion.

ikke vilde beqvemme dem til at lade deres syge Lemmer amputere. Maaskee snart finder jeg mig besøiet til, at erklære mig nærmere besangaaende, og da skal jeg paa det fuldkomneste overtyste mine Læsere om denne min Paastand.*) Desforuden var det ikke Collegiet ubekjendt, at jeg over 8 Uger inden det til Dverretten afgav sin Betænkning, var kommen til Kjøbenhavn. Thi jeg meldte mig strax skriftlig hos Collegiets Decanus Hr. Doctor Professor Schönbeider, for at paaskynde den til min Sags Paadømme i Dverretten søvnebe Eragting, og var ene for denne Paaskyndelse kommen til Hovedstaden. Havde altsaa Collegiet fundet Noget i min Erklæring,**) som det enten fandt utilfredsstillende eller ikke tydelig nok udtrykt, saa havde det jo staaet til Samme, at kalde mig for sig, for at høre min mundtlige Forklaring over det i mine Beretninger ikke noksom Dplyste. Sandelig jeg skulde med Fornøielse have mødt efter Tilsigelsen; thi jeg er ikke bange for, enten særlig om denne min Sag; eller om hvilken anden lægevidenskabelig Gjenstand, de 600 i Acten omtalte og Alle for betydelige, og størstedelen croniske Sygdomme radicaliter helbrede og endnu til Datum i ønskeligste Sundhedstilstand

---

*) Dog det er underlig nok, at et videnskabeligt Forsvar for en Operation af samme Slags — foranlediget ved lignende Beskyldninger — som jeg 1818 afgav paa Sundhedscollegiets Opfordring, skaffede mig licentia practicandi, og nu skal just en paa samme Maade udført Operation give Anledning, til at min Bevilling fratages mig.

***) Under Sagens Gang var, som meldt, senere min Erklæring angaaende Operationen paa Degnen Schades Datter bleven indhentet.

værende Patienter kunde give Anledning til, at indlade mig i Colloquium med Enhver af de Herrer Medlemmer i Sundhedscollegiet, og dristig tør jeg paastaae, at Udfaldet af en saadan videnskabelig Sammenkomst ikke skulde blive mig til nogen Skam. Hvo der er meer end raae Empiriker, hvo der er videnskabelig studeret Læge maa erkjende Sandheden i mit Motto, maa med Hippocrates tilstaae Muligheden i at kunne uagtet bedste Overlæg feile, hvorfra sandelig intet Ures, eller Embeds- prædicat af Professor, Stiftsphysicus eller Districts- Chirurg kan befrie nogen Læge. Af saa videnskabelige Læger, som man jo tilfulde maa være overbevist om, at et heelt Riges Sundhedscollegium bestaaer af, turde jeg derfor have ventet mig humane Dmgang. Det er, mener jeg, just ved saadanne Responser, at et medicinsk Collegium kunde vise sin Lærdom og grundige Indsigt i Videnskaben, bedre end ved nogen nok saa betydelig Guur, i hvis Udfald, lykkelige eller ulykkelige under Curen indtrufne Tilfælde have saa stor Indflydelse, at den Guur, som lykkes for den raae Empiriker, mislykkes stundum for den lærde og praktisk øvede Læge. Jeg siger ikke dette for at retfærdiggjøre mig selv; thi en saadan Retfærdiggjørelse behøver jeg ikke for mine Curer, som haver været lykkelige,*) hvorimel-

---

*) Min Overrets-Defensor siger i denne Anledning: det er i øvrigt særdeles mærkeligt, at af alle de Curer, hvorfor Lassen under denne Sag er tiltalt, er ikke een eneste mislykket; og bevise ikke alene, tilføjer han fremdeles, "de mange Attester fuldkommen fr. Lassens udmærkede Duellighed, Uegennyttighed

lem jeg tør regne selv Operationen paa Hr. Schades Datter, da ingenlunde den, men tilstødende Forkjælelse — som ved flige Leiligheder har lagt Tusinde i Graven — forvoldte hendes Død, hvad der er tydeligt nok af de anførte og lovlig beviste Omstændigheder. Medens denne Guur paa hende stød paa, udførte jeg en anden, fra pathologisk Synspunkt betragtet, langt betydeligere Operation paa Pigen Birthe Jensdatter fra Strandbye, som var nærved at døes af en over 2 Pund vægtig Svært paa venstre Side af Halsen, hvorfor hun — efter i flere Aar forud forgjæves at have søgt Hjælp hos autoriserede Læger — nu af mig er fuldkommen helbredet, uagtet Krigsraad Baumann, som fortalt, paa et hængende Haar nær, havde gjort mig en Streg i Regningen.*) Og saadanne

---

og strænge Retfærdighed, men endog at det er Alles eenstemmige Ønske, at de Hindringer, som lægges i Veien for Hr. Lassen i Udvælsen af Lægekunsten, snart maatte ryddes tilside til Gavn for lidende Medborgere.”

- *) Min Defensor ved Overretten siger i denne Anledning: det tillades mig at gjøre Retten opmærksom paa, hvorledes Krigsraad Baumann ved sin Karvarelse i Søllested Deagneboelig, hvor Birthe Jensdatter laae under Lassen's Guur, har tilføiet hende — efter hendes eget Udsagn, — “de skrækkeligste Smerter, der langt overgik dem, der vare forbundne med Operationen,” i det han nemlig indstak Helvedsstenen i det endnu aabne Saar, hvorfor Lassen paa nye maatte fjære i det, for at faae det rensat. Det forekommer mig som, om Hr. Krigsraaden for denne sin uforfarlige Handlemaade fortjente at tiltales; thi den maa enten være grundet i Ukyndighed i Lægevidenskaben, eller i personlig Animositet imod Lassen, fordi denne saa haldig havde udført saa vanstelig en Operation.”

Folk, som en Guldbrand og Baumann, siger Sundhedscollegiet, fortjene det Tiltrøe, uagtet al den mig tilføiede saa himmelraabende Uret, som endog aldeles maatte tilintetgjøre deres Udsagn, om jeg og virkelig var den Quaksalver, de beskylde mig for at være.

Men jeg maa igjen gaae tilbage og fortælle hvorledes man videre i 3½ Aar har forfulgt mig, — saa at sige — paa Ure, Liv og Gods. Thi hvoraf skal jeg leve, og hvorledes stifte Nytte blandt mine Medmennesker, naar jeg dømmes uværdig til at virke i det Fag, hvori jeg gennem en Række af over 20 Aar har med uforsvunden Flid og store Bekostninger søgt at gjøre mig mere og mere duelig?*) Det første, man da derefter udrattede mod mig, var, at man fik det Kongelige Danske Cancellie til at ophæve den Bevilling, velhemeldte Collegium havde meddeelt mig, og der, som sagt, er aldeles ordlydende med den Tillæbelse, som gives Candidater med tredje Character.***) Ved samme Cancellieresolution, der

---

*) For denne min Duelighed, har jeg under Sagen fremlagt mange af Kyens hæderlige Embedsmænds Vidnesbyrd, og kan endnu fæste mange flere om behøves. Til Beviis vil jeg som Bilag under Lit. D. ordlydende meddele 12 af disse Attester, saaledes som de af uvillige Mænd ere efter Nummer udtagne mellem 31 Stykker af lignende Bestaaffenhed.

*) I denne Anledning bedes bemærket, at der i den trykte og almindelig bekjendtgjorte Fortegnelse paa Læger, — under Ravn af autoriserede Practici — findes anført mange ueraminerede, hvis Virksomhed ikke paatales. Ligesom ogsaa hvad der bemærkes i et nylig udkommen Blad, "at Examinati chirurgiæ med 3die Character have jo Ret til at practisere, og practisere raab væk, saavel i udbortes som indbortes Sygdomme, uden at

Vilte mig ved min licentia practicandi, befaledes
 og Stiftets Dyrighed at sætte mig under Tiltale,
 dog ikke for min Operation paa Degnen Schade
 s Datter, — thi herfor sattes alene Chirurg.
 Sind under Tiltale — men fordi jeg uden
 Tilsyn, som det heed, havde foretaget en anden
 Operation, nemlig paa foromtalte Pige Birthe
 Jensdatter, som jeg befriede for den hende
 saa yderst farlige Gævært paa Halsen. Pigen
 var fattig, kunde intet betale for Curen, ja for-
 maade, blottet for Frænder og Venner, end ikke
 at udrede, hvad hendes Pleie under Helbredelsen
 kostede. Jeg fik derfor Hr. Schade til at over-
 lade mig et Bærelse i sin Degneboelig, hvor jeg
 desforuden sørgede for, at hverken Suur, indvor-
 tes eller udvortes Medicamenter, Logie, Kost eller
 Dyvartning i fulde 7 Uger kostede hende det al-
 lermindste, og hvilket hun, efter en saa betydelig
 Operation, forlod karsk og frisk, som hun endnu i
 Dag er det. Og for en saadan Operation, der
 fra Kunstens Side betragtet, er en af de betyde-
 ligste, der med Held nogensinde er foretaget i
 Danmark — og for hvilken jeg snarere havde for-
 tjent Belønning end Straf, sættes jeg under Til-
 tale og forfølges paa en i høieste Grad chikansøs
 Maade. Dog det er langt fra ikke den eneste saa
 betydelige som lykkelige Suur, jeg i Fyen har ud-

---

nogenombest autoriseret Læge har Tilsyn ved deres
 Curer." Dette sidste er desforuden almindelig bekjendt,
 og behøves altsaa ingen videre Stadfæstelse; Dog
 skal jeg i sin Tid, dersom det behøves, offentlig forklare
 mig nærmere i denne min her fremsatte Paastand og
 tilfulde beviisliggjøre samme.

ført, for hvilken jeg og i denne Sag er bleven forfulgt af Misundelsen, der ikke selv vilde, fordi den som oftest ikke kunde, udføre en saa betydelig Guur, og dog ærgrede sig over, at jeg kunde udføre den. Læseren bedes at undskylde, at jeg af og til maa tale om mig selv med en, som jeg troer, tilladelig Selvroes,*) da jeg er høiligen af mine videnskabelige Brødre miskjendt og mishandlet, og vel skal vogte mig for at sige Noget til min Fortjeneste, uden hvad lovlig er beviist og hvad der kan bevise. Sundhedscollegiet kunde herom meget let have overbeviist sig, naar det havde givet sig Tid til at gennemlæse de mange i Acten indførte Vidnesforhører. Imidlertid slog det meget hældig ind og stemmede accurat med Hr. Guldbrand's Beregning, at ikke jeg men alene Hr. Find' sættes under Tiliale for Operationen paa Degnen Schades Datter; thi derved fik Hr. Guldbrand en Skingrund, hvormed han nok troer at kunne retfærdiggjøre sig mod min grundede Anke over Udelukkelse fra Overværelse ved Obductionen. Jeg troer alligevel ikke, at denne Retfærdiggjørelse kan gjøre hans ulovlige Udelukkelse lovlig. Thi først vidste Hr. Guldbrand jo af Stiftets Ordre til ham om at foretage Obductionen, at jeg hertil havde opfordret Stiftsøvrigheden, og han maatte dog begribe og

---

*) At denne Selvroes ikke stinker af Arrogance, vil den Upartiske vist tilstaae, alene ved at gennemlæse 15 Sygeforhører samt Sygebeviser, som paa lovlig Maade ere stadfæstede, og nu af uvillige Mænd ere udtagne mellem 103 Forhører af lignende Slags. See Bilag under Tit. I, sammenholdt med Tit. E, G, og D.

indsee, at jeg, som Requirerent, var ikke alene berettiget, men og pligtig til at overvære Obductionen; eller, da maaskee hans Begreb uden for Violinen ikke strækker sig saa vidt, at han kunde begribe Sigt, saa kunde han herom jo have ladet sig belære af Herredsfogden,*) der dog vist er saa flog, at han ikke havde vovet at give en lovsformelig Kjendelse for, at jeg var uberettiget til at overvære Obductionen. Ved min Nærværelse under samme vilde desforuden og dette have været vundet, at naar de Herrer Obducenter fandt Et eller Andet, hvorved de kunde ønske min Forklaring, saa havde jeg afgivet samme paa Stedet, og den kunde da, til Oplysning for de høiere Steder, den indkom til, strax været indført i Obductionsforretningen. Hr. Guldbrand vidste ligeledes haade af Stiftets Ordre, af mig selv og af den Afvødes Forældre, at jeg var den, som i Hr. Finck's Overvær havde udført den paaanfede Operation, som og at jeg alene havde havt med Guren før Operationen og lige til hendes Død at bestille. Hr. Finck er derfor ganske uskyldig sat under Tiltale; thi er allerringeste tilregnelig Feil før eller efter Operationen foregaaer, da er Feilen min og ingenlunde hans. At Hr. Finck — saavel som de anførte Læger — var enig med mig i Operationens absolute Nødvendighed, kan dog ikke paadrage ham som autoriseret Læge med god Character for sin Examen noget Ansvar; thi i saa

---

*) Med hvem han forend Obductionsforretningen under 4 Dine holdt en meget ivrig og tilsyneladende vigtig Samtale.

Fald kunde jo og de autoriserede Læger i Hospitallerne og andre offentlige Stiftelser komme under Tiltale, hver Gang en Cuur, endog ved tilstødende uheldige Omstændigheder, mislykkes for dem. De samvittighedsfulde og menneskekjerlige Lægers Stilling*) selv i de bedste Aar er i Almindelighed intet mindre end behagelig, men yderst forbitret vilde den dog blive, om sliq Fiskalseren med deres Curer skulde finde Sted.

Nok — for at komme igjen til den mod Hr. Finck og mig anlagte Action, blev den Første ved Underretten aldeles frifunden for Actors Tiltale, jeg derimod blev ved samme Dom tilfunden at bøde 10 Rbdr. Sølv til Fattigkassen, samt udrede Halvparten af denne Actions Omkostninger. Dog, hvad der er mærkeligt, jeg er ikke domfældt for den Operation, jeg først efter det Danste Cancellies Befaling fattes under Tiltale for, men — man tænke sig! — fordi jeg i Haderslev paa egen Haand har fordriftet mig til at blande koldt og varmt Vand sammen, for at give det en passende Temperatur, til Brug ved en chirurgisk Undersøgelse; og dernæst fordi jeg ligeledes paa egen Haand ved et fattigt Barn gratis tog en Borte af en Werts Størrelse af, som sad

---

*) Blandt hvilke det Slags Practici ikke henhører, om hvilke det gjælder, som jeg erindrer at have læst: at de opløse sig som en Frøe — lær om de uheldigvis have en Frøes Skikkelse — vise sig diktatorisk som en Tyran for de Syge, have ikke Laalmodighed til, at sige Patienten et trøstende Ord om hans Tilstand, og desforuden, uvisse i deres Sag, hver Morgen forskrive nye Mixturer og Pulvere, og forkaste Midlerne fra den forrige Dag."

Isfelig paa Huden mellem Dinene, i Panden. Dette Sidste fik Hr. Guldbrand fat paa, da han nok mærkede, at de Naaben, han hidtil havde smedet og brugt imod mig, ventelig paa det empfindligste ved Udsaldet af Kampen vilde saare ham selv.*) Men jeg vil bogstavelig anføre saavel Over- som Underrets. Dommen, da Cæserne af disse bedst og tydeligst vil blive underrettet om, hvad jeg saavel som Chirurg Finck videre kunde have at sige. Underretsdommen er affagt paa Baag Herredsting den 6te Septbr. 1825 af Hr. Procurator Rymmel som Sættedommer, da Herredsfogden Cancelleraad Gundorph nok saae, at han ikke, uden at komme i Strid med sig selv, kunde i denne Sag beklæde sit Dommersæde. Dommen lyder som saa:

“Efter foregaaende Tilladelse af Forældrene foretog forrige Bataillons-Chirurg A. F. Lassen, Løverdagen den 24de Januar f. A. en chirurgisk Operation paa Degnen Schades Datter i Søllested, ved at amputere tvende Bryster, hvilke formentligen vare angrebne af Kræft. Nogle Dage efter døde dette 16 Aars gamle Pigebarn. Der blev derpaa efter Lassens egen Begjering foretaget Obductionsforretning. Under denne Forretning blev det tillige oplyst, at Lassen til samme Tid havde under Behandling i Degnen Schades Huus et Fruentimmer fra Strandbye, navn-

*) Jeg har for at udvide mine Kundskaber i Lægekunsten opholdt mig flere Aar i Tydskland, Frankrig og andre fremmede Lande, og der udført mange betydelige Curer: hvi har man derfra ikke indhentet Oplysninger om min Praxis?

lig Birtbe Jensdatter, hvem han havde opereret for en stor Gevæxt paa Halsen. Efterat Forhør i disse Anledninger under 1ste Febr. næst efter var optaget, og tilligemed Obductionsforretningen af Stiftsøvrigheden til det Kongl. Danske Cancellie indsendt, har dette Collegium under 29 Mai 1824 resolveret, at Plassen Kulde sættes under Tiltale, ikke for Operationen paa Schades Datter, men vel for Operationen paa det andet benævnte Fruentimmer, som foretaget uden noget Tilfyn, hvorhos det ved samme Resolution er ham forbudt for Fremtiden at practisere." Saaledes er denne Sags Oprindelse. Men under dens Drift har den beskikkede Actor, Procurator Søren Hansen af Odense, foranlediget Actionen udvidet,*) og Tiltalte actioneres som Følge heraf efter Stiftets Ordre af 10 October f. X. 2) For Euxene i Haderslev paa Frue Tørgensen, Snebker Wagners Søn, og Garver Gøhlmann, samt endvidere for hans fortsatte Praxis heri Landet, uagtet samme er ham aldeles forbudt ved ommeldte Cancellie-Resolution. 3) For hans ulovlige Praxis i Egnen af Faaborg i følge Stiftets Ordre til Actor af 13de Marts 1825.

Sagen mod den Tiltalte angaaer altsaa:

- a) Operationen paa Fruentimmeret fra Strandbys Birtbe Jensdatter.

---

*) Hr. S. Hansen erholdt først Exentions-Ordren, — og det oven i Kjøbet paa Grund af Opdiateller — efterat han paa igen Haand i over 3 Maaneder havde aageret imod mig. — Nærmere Oplysning angaaende Herrens sig tilfordristede Forhold under Sagen, findes under Lit. K, som Bilag.

- b) Tiltaltes Cure i Haderslev paa Frue Jørgensen, Snebker Wagners Søn og Garver Göhlmann.
- c) Tiltaltes fortsatte Praxis heri Landet, uagtet det Kongl. Danske Cancellies Forbud af 29de Mai f. A.
- d) Tiltaltes ulovlige Praxis i Egnen af Faaborg. Og har Actor for disse Overtrædelser paaستاet ham anseet efter 5 § i Forordningen 5 Septbr. 1794 at bøde 20 Rbd. Sølvs til vedkommende Sogns Fattigkasse, samt for sit øvrige lovstridige Forhold 200 Lbd Sølvs, desuden for brugte Beskyldninger mod vedkommende Autoriteter en klækkelig Bod til Amtets Fattigkasse, og at han in solidam med Bataillonschirurg Finck, som ogsaa er inddraget under denne Action, betaler Sagens Omkostninger. Desuden har Actor i Indlæg af 22de sidst til Retten indstillet at andrage saavel Lassens som Fincks Forhold i denne Sag for det Kongl. Danske Cancellie, for om dette Collegium muligen, med Hensyn til Injurjerne*) maatte

*) Actor S. Hansen har i denne Anledning i omtalte Indlæg ytret sig saaledes: at mine Beskyldninger mod vedkommende Embedsmænd, "ere af saa graverende Indhold, at hvis de vare sande, ingen af de Angrebne ere værdige at beholde deres Embede eller Charge." Mig synes det forresten i høieste Maade paafaldende, at Embedsmænd, som af Regjeringen ere ansatte til at hævde Lov og Ret, paa en saadan Maade (som den længst omsforklarede) kunne undertrykke de Underordnede, hvis Handlemaade de betros at undersøge; — og det aldeles upaatalt! Nok — Sandheden kommer vel for en Dag? — See foreløbig, — dog kun til en Forsmag — hvad en af mine Promemorier, som ikke saa ganske har været efter Søren Hansens Røgebog, og ørblydende findes under Littr. K, meddeler.

befale Actionen udvidet. I Henseende til denne Opfordring, da skjønner Retten ei rettere, end at den ei har Anledning til ex officio at gjøre en saadan Anmeldelse, men maa alene indskrænke sig til, at forbeholde Parterne deres Ret til, efter anden lovlig Dmgang at søge Fyldestgjørelse. Sagen, som, saavidt Retten skjønner, er tilstrækkeligen oplyst,*) vil derfor endelig være at paadømme. Da det Kongl. Danske Cancellie har grundet Actionen mod Cassen under den Forudsætning, at Operationen paa Birthe Jensdatter er foretaget uden noget Tilsyn, ligesom og Stiftets anordnede Action, benævnt under Nr. 2, gaaer ud fra samme Synspunkt, saa vil det være fornødent, først at undersøge Tiltaltes Ret til at practisere i Lægevidenskaben, og dernæst denne Rettigheds Omfang, da det derefter kun vil skjønnes, om Tiltalte er skyldig eller ei. Ved en Tiltalte under 12te Juni 1821 overgaaet Frifindelses Dom, som under Sagen er fremlagt, findes hæftet en Communication af det Kongl. Danske Cancellies Skrivelse af 6te Marts 1819 til Stiftet, efter hvilken han advares om at paatage sig nogen Slags Cuur, uden under en autoriseret Læges Tilsyn. Skjøndt denne Resolution ei anderledes un-

---

*) Det er dog, som det synes mig, ingen Tvivl underkastet, at jo min Sags Udfald maatte blive langt anderledes, hvis Vedkommende havde tilstaaet mig den fornødne Leilighed til at overbevise om Curens Ubetydelighed, som Protocollen stadfæster at jeg ved Underretten har gjort Fordring paa, førend Sagen gik til Doms.

der Sagen er fremmet, maa Retten antage, at denne er den, Tiltalte formenes at have overtraadt. Denne indskrænkede Tilladelse er imidlertid forbrudt ved samme Collegiums ovennævnte Resolution af 29 Mai f. A., som efter Tiltaltes egen Tilstaaelse er ham forkyndt den 24 Juni dernæst. At Tiltalte saaledes indtil 24 Juni 1824 kun var berettiget til at practisere under en autoriseret Læges Tilsyn, og efter den Tid er forbudt al Praxis, er uden Tvivl. Denne Rettigheds Omfang beroer derimod paa hvad der retteligen forstaaes ved Ordet Tilsyn, om Tiltalte formedelst dette Tilsyn var forpligtet til, aldrig at foretage noget Skridt paa den medicinske eller chirurgiske Bane, uden i Overværelse og med Samtykke af en autoriseret Læge? eller var det nok, at han konsulerede en saadan Mand, og brugte hans Raad og Samtykke til sine Curer? I første Tilfælde da lignede Tilladelsen et Forbud, thi naar nogen Syg vilde søge Læsen, da maatte han tillige salarere Tilsynsmanden, og Følgen vilde blive, at Tiltalte ei blev brugt. Ved at erkjende, at Læsen ikke er aldeles ukjendig i Lægevidenskaben, synes det ei heller at have været Collegiets Mening, at sætte ham inden saa snævre Skranke. Den anden Forklaring af Ordet Tilsyn synes derfor at have mere for sig, thi under denne Indskrænkning er dog Tilladelsen brugelig, og overensstemmende med Collegiets Villie at lade Tiltalte bruge sit Pund, hvorved ligemeget sikredes det Offentlige for Misbrug, som Tiltalte en lovlig Erhvervsmaade. Retten hælder saameget hellere

til denne Udtydning, som den synes den billigste, der og tillige synes at have Medhold i Loven. Efter Lovens 3—17—24 staaer den Mindreaarig under en god Mand's Tilsyn, og maa den Mindreaarige intet Bigtigt foretage sig uden denne Mand's Samtykke. Der udfordres altsaa kun hans Samtykke og naar den havees, er det ligegyldigt, om han ei har fulgt Skridt for Skridt med den Mindreaarige. Denne Udtydning vinder og fremdeles derved: at Passen ei var sat under nogen speciel Læges Tilsyn, hvis Aarsag det stod til ham at vælge hvem han vilde, en Omstændighed som endmere viser, at Collegiet ei vilde have forstaaet Tilladelsen efter den først fremstillede Synsmaade. Rettighedens Omfang synes derfor at være: at Tilstaltes var pligtig om sine Curer at raadspørge en autoriseret Læge, og til disse at have dennes Samtykke. Efter saaledes at have bestemt Passens Ret til Praxis i Lægevidenskab og denne Rets Omfang, gaaer Retten over til de særlige Ankeposter:

a) Operationen paa Birthe Jensdatter af Strandby. Denne har i Forhør af 14de Juli 1824, inden Faaborg Kjøbstads Jurisdiction forklaret: at Passen, nogen Tid for Operationen blev foretaget, i Forening med Batalions-Chirurg Finck' besaae hendes Skade, og erklærede Finck' da, at hun vel kunde opereres. Under Forhør af 5te Novbr. næstefter inden Sunds-Gudme Herreds-Ret har Finck' ikke alene vedgaaet denne Forklaring, men endog tilføjet, at Operationsmaaden

var aftalt mellem ham og Lassen, at Lassen efter dens Foretagelse detaillerede i en Skrivelse sin Fremgangsmaade, som ganske overensstemmede med Aftalen og den tilraadte Forsigtighed. Efter saadanne Omstændigheder kan Retten ei skjønne rigtigere, end at Lassen, ved at bruge en autoriseret Læges Raad og Samtykke, ei er gaaet videre, end hvortil han var berettiget, og han vil altsaa for Tiltale i denne Post være at frifinde.

b) Curene i Haderslev paa Frue Jørgensen, Snekker Wagners Søn og Garver Odhmann, samt for Tiltaltes fortsatte Praxis heri Landet efter Forbudet. Om Frue Jørgensens Cure*) maa det antages, at Tiltalte iforveien har konsulteret hendes brugte Læge, Regiments-, Chirurg Holzkamm. Wel er Lucie Jessens Vidnesbyrd stridende herimod, men naar hermed sammenholdes hin Læges i Retten fremlagte Skrivelse af 23de August 1824, saa synes dette Resultat at være rigtigst, og Tiltalte vil altsaa for denne Cure være at frifinde. Operationen paa Snekker Wagners Søn bestod i at Lassen affaar denne en liden rød Gevært**) som sad paa Panden mellem Dinene. En saadan Operation forudsætter Kyndighed i Chirurgien, da Lægmand vist nok ikke ville have dristet sig til en saadan Bortskjæren; men da den blev foretagen uden nogen autoriseret

---

*) Min skriftlige Forklaring af 4de Novbr. 1824, under Bitag Litr. F, giver nærmere Oplysning.

**) Gevært, det vil sige en Borte af en Verts Størrelse.

Læges Raad og Samtykke,*) saa har Tiltalte i denne Post handlet med sin Tiltalelse. Det Samme er og Tilfældet med Curen paa Garver Göhlmann, som bestod i at curere**) for en Skade i Underkæven. Thi det er oplyst at Passen uden nogen Læges Tilsyn i Skaden har indbragt noget Flydende,***) blandet med Vand, samt tilraadt at bruge de af Göhlmann forhen brugte Midler til Skadens Reenholdelse. Han har saaledes ligeledes heri paa egen Haand brugt sine Kundskaber i Lægevidenskaben, hvortil han var uberettiget. Dog staaer endnu tilbage at undersøge, om han ei til disse Curer havde Hjemmel i Cancellie-Skrivelsen af 17de Decbr. 1785. Dette kan Retten dog ei antage, thi at bortstjære en Gæst, som muligens****) kan staae i Forbindelse

---

*) Dersom jeg vilde have spurgt en Læge til Raads, hvorledes jeg skulde borttage en saadan lille Borte, maatte jeg kun derved have gjort mig latterlig i hans Øine.

**) Denne saakaldte Cuur paa Hr. Göhlmann, var som anført blit en chirurgisk Undersøgelse, og hvorfor samme skal kaldes en Cuur, det ville Læseren nok selv indsee, ligesaavel som, at det er en Selvfølge: at jeg skal undersøge en Sygdomstilstand førend jeg paatager mig Curen, eller kan give en Læge Rapport over samme. Jeg har desforuden — som under Sagen godtgjort — aldeles ikke videre befattet mig med denne Patients Helbredelse, og ikke taget ringeste Betaling for denne saakaldte Cuur.

***) Dette Flydende var noget Rosenvand, som jeg havde ved Haanden, og tilfældigviis i Stedet for simpel kold Vand blandede mellem varmt Vand, for at formindskke Varmegraden, og dermed rense Skaden, førend jeg undersøgte samme.

****) Herpaa vil jeg kun foreløbig svare med den gamle velbekjendte latinske Regel, A posse ad esse non valet consequentia.

med vigtige Dele, og tillave et Fluidum*) til forud beregnet heldig Anbringelse i en aaben Skade, forudsætter vist nok større Kundskab i Lægekunsten, end at den kan tiltrøes eller tillades exerceret saaledes som de Forretninger benævnte Cancellie-Skrivelse ommelder. At Lassen ligesom var kaldet til Haderslev kan ei komme ham tilgode; thi formedelt denne Tilfaldelse, var han ei berettiget til at tilfidesætte de Betingelser under hvilke han maatte practisere.**)

c) At Lassen skal have practiseret efter Forbudet,***) finder Retten aldeles ikke beviist, og er altsaa hvad denne Post angaaer sagesløs.

d) Tiltaltes ulovlige Praxis i Egnen af Faaborg. Denne Action kan altsaa indbefatte Praxis uden Tilsyn, eller Praxis efter Forbudet; thi begge Tilfælde vare ulovlige. Tiltalen er foranlediget af en Indberetning fra Distriktschirurg Ortman i Faaborg til Stiftsphysicus om, at Lassen skulde have gjort sig skyldig i Dvalfsal-

*) Men dette Fluidum var kuns koldt og varmt Vand som jeg blandede sammen.

***) Mine Læsere kan vist ligesaalet som jeg selv indsee: at jeg, hvad disse to omtalte Ankeposter angaaer, kan end i fjerneste Henseende have gjort mig skyldig i Overtrædelse af min Tilladelse i Praxis. Thi om jeg end ikke havde omtalte Tilladelse, kunde jeg ei engang have staaet til Ansvar for flige Ubetydeligheder.

****) Denne Beskyldning grunder sig paa en til Stiftet usand Angivelse af Procurator S. Hansen, foranlediget af tvende Forhører, som under Sagen ere blevne optagne. Til Beviis for denne min Beskyldning, meddeles omtalte Forhører ordlydende, og findes under Littr. E, som Bilag.

verie,*) og i en Skrivelse til Amtet af 28de Januari 1825,**) har han nærmere forklaret, at Curene vare forsøvede paa Pigen Kirsten Jørgensdatter af Horne og Laugs Møllers Datter ved Faaborg. Under et derefter inden Sallings Herreds Ret den 28 Febr. d. A. optagen Forhør, er der tillige oplyst, at Lassen ogsaa i denne Omegn har havt under Guur: Maren Pedersdatter og Peter Larsen Udflytter, samt Kirsten Pedersdatter og Kirsten Andersdatter, efter Forhør inden samme Ret af 19de Juli næstefter. Det er imidlertid beviist, hvad tildeels foran er bemærket, at disse Curer ere foretagne før Forbudet, ligesom det og ved Bataillons-Chirurg Finck's Erklæring i Forhør af 5 Novbr. f. A. maa antages oplyst, i Forening med hvad Patienterne tillige herom have forklaret, at Lassen, om samtlige sine Syge i Fyen, har consuleret denne Læge. Tiltalte vil altsaa ogsaa for denne Post være at frifinde.

Det er saaledes Ankeposten under Littr. b) Curene i Haderslev paa Smedker Wagners Søn, og Garver Göhlmann, der altsaa efter Rettens Formening kan tilregnes Lassen, men skjøndt Retten derfor finder at han har forseet sig, formener den dog ingenlunde, at den i Forordningen af 5te Septbr. 1794 §. 5, dicterede

*) I en P. M. af 12 Juni 1825, giver jeg den kloge Hr. Ortman hans Beskyldninger forsøvede tilbage.

***) Til at stabfæste sine som Usandheder beviste Opbyggelser mod mig, burde Hr. Ortman dog have valgt en anden Dag.

Straf er anvendelig; thi Forordningens Straffeclausel angaaer alene Dvalksalverie eller de i Lægekunsten ganske Ukyndige, hvilket, hvad det Kongl. Danske Cancellie har antaget, ikke kan siges om Tiltalte, som ogsaa har havt, fjøndt indskrænket, Tilladelse at practisere. En arbitrair Straf vil derfor rettere være at idømme, og hvilken, efter Rettens Formening, passende bør bestemmes til 10 Rbdr. Sølv, til Amtets Fattigkasse. Foruden denne Bod, vil Tiltalte være pligtig: at betale sin Anpart af denne Actions Omkostninger i Forening med den Medtiltalte Bataillons-Chirurg Finck, hvilken Anpart bestemmes til Halvparten. Bataillons-Chirurg Finck er, i Folge det Kongl. Danske Cancellies Resolution af 23 Octbr. 1824, inddraget under denne Sag, fordi han har deeltaget i Amputationen af tvende Bryster paa Degnen Schades Datter i Søllested, og derved viist usvarligt Forhold. Det Kongl. Sundhedscollegium i Skrivelse af 13 Septbr. s. A. har ei heller kunnet fritaget ham for denne Anke. Denne dets Dom er bygget paa den indhentedes Obductionsforretning, Visum repertum, samt Erklæring af Justitsraad Jørgensen og Distriktschirurg Helvig. Det maa imidlertid bemærkes, at hverken Lassen, der egentligen var Operateur, eller Bataillons-Chirurg Finck, i hvis Overværelse Operationen blev foretaget, vare tilstæde under Obductionsforretningen, i det den første ei blev tilkaldt at være overværende, og den sidste aldeles ikke blev tilkaldet. Ogsaa fortjener det at bemærkes: at Distriktschirurg Baumann, førend

Abductionen blev foretaget, havde undersøgt Saarene, aftaget Forbindningen, og efterseet disse med et Instrument, hvorved Saarene naturligviis kom i en anden Stand end den hvori de befandtes umiddelbar efter Jomfrue Schades Død, i hvilken Stand det alene retteligen kunde undersøges, naar en saadan Undersøgelse kunde drage Ansvar for de Paagjældende. Uagtet der derfor fra den medicinsk, eller chirurgisk, videnskabelige Side, efter benævnte Collegii Dom, kan hvile Ansvar paa Tiltalte, saa er det dog fra den juridiske Side at bemærke: at vigtige Former ere tilfidesatte, og blandt disse at Lovens 1—4—1 og Reskriptet af 5 October 1787 ei ere iagttagne og Forretningen er derfor ei i lovlig Form. Tiltalte, der ei har havt Leilighed til at iagttage sit Tard, hvorved muligen hin Dom var blevet anderledes, vil derfor være at frifinde. Sagens Omkostninger, som for hans Andeel ansættes til den anden halve Deel, bliver af det Offentlige at udrede. Hvad Sagens Behandling angaaer, da have Actor og Defensor vel havt en heel Deel Møder,*) imod

*) Denne Sag har tillige foranlediget, at jeg — endog uden for mit Værneting — har været nødtvungen til at befordre mig selv, over 500 Mile, paa Hr. Actor S. Hansens Trudsel: med Arresteringsstraf, der som jeg fordristede mig at udeblive. Foreløbig anmærker jeg: at fra min Boepæl i Dverndrup til Afsens med Tour og Retour er 15 Mil: og maatte jeg desforuden flere Gange, om Mandagen møde i Svendborg og om Tirsdag Formiddag i Afsens, og altsaa tilbagelægge 10 Mil i en halv Dag, endstjøndt jeg paastod — som Protocollen udviser — at saa lang en Tour i saa kort en Tid vist ikke kunde anses for en lovbefalet Spadsere-tour.

Bestemmelsen af Forord. af 13 Octbr. 1819, men da det ei kan skjønnes, at Sagen derved har lidt Ophold, saa seer Retten sig ei besværet til herfor at ansee Nogen. Dog vil det med Hensyn til Salarieret være at agte, at disse mange Møder,*) ved sammes Bestemmelse, ei kunne komme i Betragtning. Salarieret bestemmes derfor til 20 Rbd. Sølv; siger Tyve Rigsbankdaler Sølv for hver. Actors Regning paa 2 Rbd. og 32 Sk. Brev-Porto, og Regningen fra Notarius Publicus paa 3 Rbd., 5 Mk. og 10 Sk. Sedler og Teg, henhøre under Amtets Revision. Slutteligen forbeholder Dommeren sig at ansøge om at erholde Godtgjørelse for denne vidtløftige Sags Paadømmelse, til hvilket Andragende ei har været levnet ham Tid, da Sagen som Justitsdag ei taalte den dertil fornødne Opsættelse.

Thi kjendes for Ret:

“Tiltalte forhenværende Bataillonschirurg Axel Frederik Lassen, bør til Afsens og Hindsgavls Fattigkasse bøde 10 Rbd. Sølv, siger Ti Rigsbankdaler Sølv, samt udrede Halvparten af denne Actions Omkostninger.”

“Tiltalte Bataillonschirurg Finck, bør for Actors Tiltale i denne Sag fri at være.”

Den anden halve Deel af denne Sags Omkostninger bør udredes af det Offentlige.

*) Til disse mange Møder skal jeg i sin Tid godtgjøre, om forlanges, at der er tillagt, for at befordre Bønder og andre, over 200, siger Tophundrede Bønder og andre, omendkjøndt Defensor bestandig tog Retour med samme Vogn som havde bragt ham til Afsens.

Den døgte Bod at udredes inden 15 Dage efter denne Doms lovlige Forkyndelse, og det Dv- rige at efterkomme under Adfærd efter Loven.

Den Kongelige Lands. Dverret, samt Hof- og Stads-Rets Dom i denne Sag, blev affagt den 15 Mai 1827, og er af følgende ordlydende Ind- hold:

Axel Frederik Lassen, der i Følge det Kongl. Danske Cancellies Skrivelse af 6te Marts 1819 har havt Tilladelse til, fjøndt uexamineret i Lægevidenskaben, at paatage sig Curer, dog un- der Tilsyn af en autoriseret Læge, tiltales under nærværende Sag deels fordi han ved forskjellige af ham øvede Curer ikke har benyttet saadant Tilsyn, og deels fordi han formentligen er ved- bleven at besatte sig med Praxis, efterat samme ved det Kongl. Danske Cancellies Skrivelse af 29 Mai 1824 var bleven ham forbudet.

I førstnævnte Henseende imputeres bemeldte Tiltalte først den Cur, han har foretaget ved Pigen Birthe Jensdatter, hvem han har opereret for en Gevært, uden at nogen autoriseret Læge derved har været tilstæde. Men det er her- ved at mærke, at den førstmeldte Cancellieskrivelse ikke ubetinget fordrer Lægens personlige Tilstede- værelse ved de Curer, den Tiltalte udførte, men at den kun i Henseende til disse har underkæstet ham en Læges Tilsyn, hvilket fra den Tiltaltes Side maa ansees efterkommet, naar han ved de Curer, han paatog sig, har benyttet Lægens Raad og Veiledning, da det i øvrigt i ethvert Tilfælde maatte beroe paa Lægens eget Skjønnende, hvor-

vibt han fandt sin personlige Tilstedeværelse ved Curen nødvendig eller ikke.

Da det nu er ophjst, at den Tiltalte, forinden den her omhandlede Operation fandt Sted, har nsiagtigen aftalt saavel Operationsmaaden, som hvad der i øvrigt ved Behandlingen af Patientinden skulde foretages, med Bataillons-Chirurg Finck, og at denne fremdeles har ført Tilsyn med Curen, hvis Udfald var heldigt, saa findes det ifølge den nysnævnte Forstaaelse af Bevillingen, hvilken, saafremt det deri brugte Udtryk: "Tilsyn" skulde gives den meest udstrakte Betydning, ikke vil være den Tiltalte til nogen Nytte, at han, hvad bemeldte Curer betræffer, kan være at drage til Ansvar. Det Samme maa, ifølge den antagne Mening af Tillabelsen, Udfaldet blive af den Deel af Actionen, som betræffer den af Tiltalte formentligen uberettiget øvede Praxis i Egnen af Faaborg, da han, hvad alle de Curer betræffer, der i denne Henseende lægges ham til Last, har paaستاet at have consuleret bemeldte Chirurg, Finck, hvilket ogsaa denne sidste har bekræftet Rigtigheden af, og hvilket derhos for en Deel ydermere bestyrkes ved de Forklaringer, der ere afgivne af enkelte af de Personer, der have været Gjenstand for disse Curer.

Foraaavibt den Tiltalte dernæst actioneres for adskillige Curer, som han har foretaget i Haderslev, har han principaliter paaستاet Sagen afviist, deels fordi Stiftamtmanden over Sjens Stift formeentligen har været incompetent til i denne

Henseende at anordne Action,*) og dæls fordi ingen Defensor har været ham beskiftet under de Tingsvidner, der i Haderslev ere blevne optagne. Men ligesom det følger af Grundsætningerne i Forordningerne 3 Junil 1746 §. 6 og 21 Mai 1751 §. 6, at bemeldte Curer retteligen ere blevne inddragne under den Sag, som da allerede var begyndt mod den Tiltalte, saaledes maatte og Nødvigheden paa det Sted, hvor sidstmeldte Sag stod under Behandling, være den til Extensionsordrens Udstedelse competente Authoritet; og hvad den Omstændighed betræffer, at der ikke under Forhørerne i Haderslev har været beskiftet ham Defensor, da kan samme saameget mindre tillægges den af ham paaftaaede Virkning, som disse Tingsvidner ikke findes at være af nogen Indflydelse med Hensyn til det Udfald Sagen, hvad disse Curer betræffer, maa faae for ham.**)

*) Det samme har og min Defensor ved Overretten gjort.

***) Dog er jeg af den Formening, at Sagens Udfald — som sagt — maatte blive langt anderledes, hvis man itide — som Protocolen udviser, at jeg har forlangt — havde indvarslet den Anklagede, og givet denne Leilighed til at godtgjøre de saakaldte Cures Ubetydelighed; thi at affikere en liden Worte paa Panden, som sad i Huden, er vist nok en saa ubetydelig Sag, at det som sagt; synes latterligt, hvis man derom Kulde consulere nogen som helst Læge, og at aftage Forbindingen af et Been, og deraf udrense endeel Orme, samt foreløbig at forordne de passende Midler; var et ligesaa simpelt Foretaende, som det at slaae en Spand Vand i Ilden, førend man har anmeldt Ildbranden for Brandinspecteuren; og hvad for det sidste den saakaldte Curer paa Hr. Göhlmann angaaer, saa bliver samme — i Kraft af Protocolen — hvordan man end venter samme dog kun en — endog uden Medicin —

I Henseende til den af disse Curer, som den Tiltalte har øvet paa Frue Jørgensen, har Underdommeren fritkjendt ham for Ansvar, støttende sig paa at den Tiltalte angaaende Curen skulde have konsulteret Patientens Læge; men dette forholder sig ikke rigtigt,*) da den af bemeldte Læge afgivne Erklæring gaaer ud paa, at den Tiltalte blot henvendte sig til ham med Yttring om muligen at kunde lindre den Syges Smerter;**) men uden at han, hvem Lægen antog for at være en til Praxis berettiget Person, meddeelte ham noget om den Cuurmethode, han agtede at bruge, eller senere lod Lægen høre noget fra sig.***) Imod Indhol-

---

anvendt chirurgisk Undersøgelse, og enhver Læser vil dog vist tilstaae mig Ret til at undersøge en Sygdoms-Tilstand, førend jeg kan bringe Rapport over samme.

- *) Dog bevidner Hr. Regimentschirurg Holzkamm i Skrivelse til Magistraten i Haderslev af 25 August 1824, saaledes desangaaende: *daß Lassen allerdings mit mir einen des Weinschaden der verstorbenen Frau Rathesverwandtinn Jørgensen hieselbst gesprochen."*
- **) Som jeg ogsaa var saa heldig at gjøre, hvilket alle de optagne Forhører bevidne eenstemmigen; thi efterat jeg havde befriet hende fra over Tusinde Orme, som havde taget deres Boepal mellem Hud og Kjød paa Benet, saa er det dog en Selvfølge, at dette maatte give Lettelse. See Bilag Littr. F, der giver nærmere Oplysning.
- ***) Havde man ikke, — som under Sagen godtgjort — nægtet mig at udløvere Medicamenter til Frue Jørgensen efter min Ordination; saa skulde jeg nok have ladet Hr. Regimentschirurgen høre noget videre om min paabegyndte Cuurmethode; men da jeg — paa Grund af dette Forbud — alene maatte indskrænke mig til at paasee: at de af Hr. Holzkamm forud forordnede Medicamenter, blebe paa hensigtspaaende

det af denne Erklæring er fra den Tilstaltes Side intet erindret,*) og hvad de tvende andre Curer betræffer, som under denne Post lægges ham til Last, og af hvilke han har foretaget den ene ved Carver Göhlmann,**) og den anden ved Sneider Wagners Søn, er det af ham indrømmet, at han derved ikke har benyttet nogen Læges Tilfyn.***) Han har derimod yttret, at, hvad han i Henseende til bemeldte Patienter har foretaget, ikke var af anden Beskaffenhed, end at han i Cancelliets Skrivelse af 17 Decbr. 1785 formentligen dertil havde Hjemmel. Men ligesom bemeldte Skrivelse i Særdeleshed intet indeholder, hvorefter han kan være berettiget til at ordne Medicin til

---

Maade anvendte, saa agerede jeg jo kun for en simpel Haanblanger, der ligesom de Andre i Huset, blot var Fruen behjælpelig i hendes Sygdomstilstand. Dog forelsøbig nok herom; thi der er vel ingen Forordning paa, at man i levende Live, behøver at lade sig æde op af Orme, naar man kan blive befriet derfor, ligesaa lidet som Straf for hvilken som helst Person, der, hvor er periculum in mora, fordrifter sig til at borttage omtalte Smarogere.

- *) Da jeg var af den Formening, at den Oplysning som findes under Littr. F, havde tilstrækkelig beviist min Uskyldighed.
- **) Hvorfor man her, kalder en Chirurgical Undersøgelse, uden at befatte sig videre med Patienten, — som Forhøret godtgjør — en Cur, det indseer jeg ikke.
- ***) Forbi det, som sagt: aldrig kan have været Collegiets Mening, at jeg ved sig en Baggatel af Cur, skulde konsulere en Læge, thi det var jo kuns til at lee af om jeg havde gjort det; og kunde man da have faaet Anledning til at troe: at jeg havde til Hensigt, derved at spotte det Høi Kongl. Danske Cancelliets Tillidelse angaaende min Praxis.

indvortes Brug,*) og foretage Operationer, hvilket af ham er stæet i Henseende til Frue Jørgensen**) og Wagners Søn, hvilken sidste han har opereret for en Gevært***) imellem Dinene, saaledes maa det ogsaa, ifølge den Betænkning, som det Kongl. Sundhedskollegium har meddeelt Retten, antages, at de Curer, den Tiltalte har søgt i Haderslev, ere af den Beskaffenhed, at ingen andre

*) Ja! Mine ærede Læsere! — tænk engang! — jeg har, og det paa egen Haand, ordineret nogle Theeskeerfulde Chinapulver, nogle Dråaber Hofmandsdråaber, og det endda kun ved een af de saakaldte Curer. Dette er Forseelsen in toto hvad omtalte Medicin til indvortes Brug angaar, og en af Hovedgravamimerne i denne Sag. Den mindste Part af mine Læsere, — ja saa at sige — kunns Saa der ere komne til Skjels Aar og Alder, kan med en god Samvittighed nægte, at have kvakksalveret — da det nu eengang er kommet paa det Point at det at give flige ubetydelige Raad skal tiltales saaledes — paa en lignende Maade, som de hvorfor jeg gamle Practicus skal gjøres til Quakksalver. Thi spørger jeg: Hvem nægter at have ved given Feilighed tilraadt at bruge, s. Ex. Campferpulver, Digestivpulver, Campferdråaber, Chinapulver, eller Hofmandsdråaber — ikke at tale om Bræk- og Purgeermidler — uden derfor just at Fulle anses for, eller straffes som Quakksalver.

**) At reengjøre en gammel forsømt Beenstade, og rense samme for en stor Mængde Orme, og det uden at der, — som de optagne Forhører bevidne — er kommet een eneste Dråabe Blod, eller har været forarsaget ringeste Følelse af Smerte, er dog Noget, som vist ikke, uden af en Feiltagelse her er kommet til at kaldes en Operation.

***) Det vil sige: ogsaa en Operation berefter; thi naar alle de Personer, som have gjort lignende Operationer, skal kaldes Operateurer, saa er der mange flere Operateurer i Danmark end jeg har troet. Besynderligt nok! hvorfor her ikke i Dommen tales om, hvori den saakaldte Operation paa Frue Jørgensen bestod.

end autoriserede Personer dermed maa befatte sig.*) Naar Underdommeren ikke desto mindre formener, at Forordningen 5 Septbr. 1794 §. 5 ikke skulde være anvendelig paa den Tilstalte, af den Grund, at han ved den ovenangførte Cancellieskrivelse af 6te Marts 1819 er erkjendt at være ikke uden al Kyndighed i Lægevidenskaben, saa kan dette ikke billiges, da i Særdeleshed Instruxen af 4 Marts 1818 §. 32 viser, at Enhver, der, uden at være i Besiddelse af lovmæssig Udgang og Tilladelse til medicinl. og chirurgisk Praxis**), befatter sig med samme, er Tilstalte undergIVEN efter den nævnte Forordning, uden at komme i Betragtning, hvad Kundskaber han i øvrigt er i Besiddelse af. Følge

*) Sundhedscollegiet har i denne Anledning, hverken sagt meer eller mindre, end det som jeg selv har bevidnet, nemlig: at jeg "uden autoriseret Læges Tilladelse" har foretaget de saakaldte Curer i Haderslev. Og har Sundhedscollegiet tillige sammesteds hogstavelig sagt det samme om min Operation paa Birthe Jensdatter i Søllested, og kunde da den være det, — i saa Henseende — ogsaa have lagt mig denne Operation til Last; thi at blive gjort til Dvalesalver for en saadan Operation, vilde dog sige Noget, og kunde gavne, om ikke til Andet, saa dog til at Raffe endnu langt høiere Begreber, end man i Almindelig har om Chirurgiens Tilstand i Danmark; — thi naar en Fuffter med Held kan foretage en saa høist betydelig Operation — som jeg, maaſkee inden kort Tid findet mig besværet til, videnskabelig at bevise at samme var — hvad maae da ikke Mesteren kunne gjøre. Dog troer jeg — og det ikke uden Grund, — at denne min hele Sag, ja maaſkee denne foreløbige Anke alene, naar samme først bliver offentliggjort i et Sprog, som kan forstaaes af den videnskabelige Verden, vilde være til lignende Nytte.

**) Men det kan vel heller ikke nægtes, at jeg har havt loflig Udgang til Praxis, da de omhandlede Curer bleve fødte.

de Dplybninger, som ere blevne Retten meddeelte fra det Kongelige Schleswigholsten-lauenborgske Cancellie, kan den Omstændighed at den Tiltalte er i Besiddelse af nogen Kyndighed i Lægevidensskaben, ikke beler efter den for Hertugdømmet Schlesvig gjeldende Lovgivning, hvilken, hvad den Tiltaltes Forhold med de her omhandlede Curer betræffer, bliver at tage i Betragtning, befrie ham for at straffes som Quakksalver, forsaavidt som han, uden at være examineret, har practiseret anderledes, end den ham meddeelte Tilladelse tilstæder; og da i øvrigt bemeldte Cancellie har oplyst, at der i nyssnævnte Lovgivning ikke udtrykkelig er fastsat nogen Straf for Quakksalverie, hvilken Straf derfor er arbitrar, og efter Collegiets Formening i det omhandlede Tilfælde, hvor Omstændighederne tale til Fordeel for ham, passende kunde bestemmes til en Mulkt fra 16 til 50 Rbd. Sølv, saa findes det, at den Tiltalte for ovenmeldte Curer bør anses med en Mulkt af 20 Rbd. Sølv,*) hvilket er den samme Straf som i Forordningen 5 Sepbr. 1794 §. 5 er anordnet for første Gang begaaet Quakksalverie.**)

*) I Sandhed! Mine ærede Læsere! Een Pjønne Fordeel?! — Skjøndt Omstændighederne som det hedder i Dommen selv, tale til Fordeel for mig, er dog Bestemmelsen af Straffen — i det der just er fastsat 20 Rbd. med Hensyn til Forordningen af 5 Sepbr. 1794 §. 5 — at ligne med hvis en Dommer, naar Nogen fortjente en Mulkt fra 1 til 20 Mark vilde erklære: han har at bøde sine 3 Mark.

**) Var jeg end gaaet libet uden for min Tilladelse, burde dette dog vel ikke for første Gang medføre b a a d e

Praxis ved det Kongelige Danske Cancellies Strikvælsse af 29 Mai 1824 var bleven ham betaget, Kulde være vedbleven at have Patienter under Cuur, et ikke imod hans Benægtelse godtgjort, og Underdommeren har derfor retteligen frifundet ham, hvad denne Deel af Actionen angaaer.

Bataillonschirurg Findt tiltales i Anledning af en Operation for Kræft, ved hvilken fornævnte Plassen, efter Overlæg med ham og under hans Tilfyn, har amputeret begge Bryster paa Degnen

Infanta og Levebrøds Forliis, saameget desto mindre da beviistligen ingen Feil ere af mig begaaede i de Dele hvori jeg partout skal have gaaet uden for min Tilladelse; — thi var Sigt biligt og Ret, Di da havde jeg hidtil havt ganske vrangte Begreber og Forestillinger om de danske Loves Billighed og Retsskaffenhed. Fuldkommen forvisset er jeg og derom: at det saa langt fra er Mening af, og Hensigten ved hijn ommeldte Tilladelse — som sagt, ordlydende med den som gives Candidater med 3de Character — at forbyde mig det, som saa at sige er ethvert ellers nok saa udyndig Mennecke i Lægekunsten tilladt; at det heri indholdte Forbud for mig, tværtimod blot indskrænker sig til betydelige Operationer eller Hjælp som Bøge ved farlige Sygdomme, hvilket jeg ikke maa paatage mig uden Tilfyn af en autoriseret Læge; — Et Forbud, hvilket Sagens Actor ogsaa stadfæste, at jeg har holdt mig efterrettelig. Underligt nok! hvorledes en Justitsfog som jeg fik i Aaret 1820, — grundet paa lignende Beskyldninger — og hvor det ogsaa under Sagen blev beviist, at jeg havde foretaget kirurgiske Operationer, (som jeg videnskabelig vil bevise være af langt betydeligere Slags) uden autoriseret Læges Tilfyn; dengang mere end nu, kunde blive aldeles frifjendt for Actors Tiltale, efter den Hoi Kongelige Lands-Overret samt Hof- og Stadsrets Dom af 12te Juni 1821; og det saameget mere, da jeg havde erklæret mig villig til at betale den mig ved Underretten idømte Multt.

(6*)

Schades Datter, som døde 5 Dage efter. Vel har denne Tiltalte formenet, at den over Liget afholdte Obductionsforretning, da han ikke har været kaldet til at overvære samme, og derhos en af Distriktskirurg Baumann efter Tillabelse af den Afdødes Fader, anstillet foreløbig-Undersøgelse, kan have havt Indflydelse paa Ligets ved Obduktionen befundne Tilstand, intet Beviis kan afgive imod ham; men da det Kongelige Sundhedscollegium, efter fra Retten at have været meddeelt Sagens samtlige Acter, har afgivet den Erklæring, at her ved de øvrige tilveiebragte Oplysninger*) er givet tilstrækkelig Anledning til, uden Hensyn til Obductionsforretningen og Visum repertum, at erklære Operationen for baade dumdriftig besluttet og slet udført, saa maa det ansees at være uden Indflydelse, at han ikke har været kaldet til Obductionsforretningen, ligesom han ikke kan undgaae Ansvar for den foretagne Operation, i Hensyn til hvilken han, der havde paataget sig Tilsyn med fornævnte Lassen, som ikke var berettiget til paa egen Haand at iværksætte samme, maa ansees for den egentlige Paagjeldende. Det maa imidlertid, ifølge Indholdet af Sundhedscol-

---

*) Da Obductionsforretningen og det derpaa grundede Visum repertum bestandig pleie at være de Documenter, hvorpaa man i sliige Sager bygger sin Dom; men det er lovlig stadfæstet at begge Dele i denne Sag ere opdigtede, saa kunde det vist nok have været eragtet billigt, da de saakaldte øvrige Oplysninger vare blevne bestemt opgivne — hvilke og af hvem — thi flydes disse Oplysninger mit Modparti, da maatte jo besyngte at den samme Animositet vist, nok udlader sig her som i Alt det Øvrige.

legii Skrivelse antages, at bemeldte Tiltaltes Forhold dog ikke er af den Beskaffenhed at han bør have forbrudt sin Ret som Læge, og det findes derfor, at Straffen for ham kan være at fastsætte til en Pengemutet, som efter Omstændighederne bestemmes til 100 Rbd. Sølv. Begge de Tiltalte ville derhos have at udrede de af Actionen lovligt flydende Omkostninger, derunder indbefattet de, de befalede Sagførere ved Underrettsdommen tillagte Salarier, paa den Maade at Tiltalte Lassen deraf udreder $\frac{2}{3}$ Dele og Bataillonschirurg Find $\frac{1}{3}$ Deel.

Behandlingen i første Instants har ikke været forbunden med Forsømmelse, som efter Omstændighederne findes at burde virke til Ansvar, og under Sagsførelsen sammesteds har intet ulovligt Ophold fundet Sted.

De befalede Sagførere her for Retten have opfyldt deres Pligter.

Chi kjendes for Ret.

“De Tiltalte Axel Frederik Lassen og Bataillonschirurg Find bør bøde til Odense Amts Fattigkasse, den første 20 Rbd. Sølv og den sidste eet hundrede Rigsbankdaler Sølv. Saa bør de og udrede de af Actionen lovligt flydende Omkostninger, derunder indbefattet i Salarier til Procuratorerne S. Hansen og Selmer hver 20 Rigsbankdaler Sølv, paa den Maade at førstnævnte deraf tilsvarer $\frac{2}{3}$ Dele og sidstnævnte $\frac{1}{3}$ Deel.”

Det Idømte at udredes inden otte Uger efter denne Doms lovlige Forkyndelse, og det Dørigt at efterkommes under Adfærd efter Loven.

Saavidt Dommene, hvormed min Anke over benævnte tre Herrer Embedsmænd i Fyen være indtil videre sluttet. At Anken er grundet, troer jeg enhver upartisk Læser vil have følt. Alt hvad der endnu kunde synes at mangle, er en teknisk Kritik af den ulovlige Obductionsføretning med det derpaa grundede Visum repertum. Men da Alt, som i saa Henseende er frembragt, og hvorpaa Sundhedscollegiets Betænkning af 13de Septbr. 1824 var grundet, er løvlig beviist, at være in toto Usandhed, som ydermere tydelig sees deraf, at hverken Retten eller Sundhedscollegiet senere har pobet at tage ringeste Hensyn til ofte omtalte Herrer Embedsmænds opdigtede Producter; og samme desforuden ikke vilde være saa ganske passende for den Kreds af Læsere, hvem dette Skrifts Indhold nærmest er bestemt; saa anseer jeg mig heller ikke besværet, ved denne Leilighed at inklade mig videre derpaa. Dog finder jeg det, — fra videnskabelig Synspunkt betragtet — endnu nødvendigt som Bilag under Littr. H, ordlydende at meddele mit Visum repertum, som jeg i Vidners Dørværelse optog over Hr. Schades afdøde Datters Liig, strax efter de Herrer Stiftsphysicus Guldbraand og Krigsraad Baumann havde obduceret hende. Alene dette Document, hvis Rigtighed er eedelig beviist, turde overtyde den i Lægekunsten kyndige Læser om, at jeg ikke er saa uvidende og uvidens-

skabelig, som Misundere søge at gjøre mig til; men at jeg forstaaer teknisk at gaae frem i mine Curer og videnskabelig at forsvare min Fremgang. Der er derfor Intet som i denne Sag smerter mig mere, end at et Kongeligt Sundhedscollegium, for hvis Videnskabelighed jeg har al Agtelse, kan forlebet af en Guldbrand, Baumann og deres ligefindede Consorter, fordømme mig som en Fuffler, raae Empiriker og Quaksalver, og det uden at have fremsført ringeste Grund her for, eller endog villet høre af mig selv, hvad jeg videnskabelig kunde fremsføre til mit Forsvar. Kun saadant et Collegiums, ei hine Fyens medicinske Autoritæters, Ringeagt har aftvunget mig nærværende Anke, som i mine og i alle Upartistes Dine kun maa ansees som et foreløbig Nødværg, hvortil Følelse af Pligt og en billig Harme drev mig. Dixi et liberavi animam meam.

B i l a g.

Litr. A.

Auf Befehl Sr. Königl. Hoheit des Kronprinzen von Schweden Generallieutenant.

Wird Nachstehender als Verdächtiger arretirt, aber nichts überführten Axel Frederik Lassen, Professor der Universität zu Kiel, seines Arrestes entledigt, mit der ausdrücklichen Weisung, sich 10 Meile von der Königl. Schwedischen Armee entfernt

zu halten; weil in näherer Betretungsfall als Spion angesehen werde.

Alle Civil und Militair Behörden werden demnach Dienstfreundlichst ersucht, genannten Herrn Lassen, frey und ungehindert seinem Weg nach Kiel verharren zu lassen, auf die Route, von hier nach Damgarten, Rostock, Wismar über Lübeck; — Ferner da derselbe ohne Hülfsmittel zu dieser Reise ist, ihm nach Bedürfniß mit Quartier und Beköstigung, als auch mit einer Fahre gefälligst zu versehen.

Ihm auch den Aufenthalt in Rostock oder Wismar nicht zu versagen, im Fall die Königl. Schwedische Armee noch in der angezeigten Nähe sich befindet.

Stralsund den 19 Febr. 1814.

Carl v. Gerber.

Commandant.

(L. S.)

Litr. B.

Ich Endesgenannter bezeuge hiemit den Herrn Axel Frid. Lassen, als Professor Anatomie der Universität in Kiel, vom Jahre 1811 bis in Febr. 1813 gekannt zu haben, in welcher Zeit derselbe sehr oft mein Gesellschafter gewesen und mich besucht hat, ich habe Ihm als einen eifrigen dänischen Patrioten kennen gelernt. Sein Feuer — Eifer und Patriotismus führte Ihn oft zu weit, so daß er sich den Haß mehrerer Nicht-Patrioten in Kiel zugezogen.

Derselbe würde ohne Verhör und ohne überbewiesen zu seyn, in der Mitte December voriges Jahr, als Spion nach Stralsund abgeführt, wo er unzählige

Leiden erduldet, und erst am 19 Februar h. a. wieder auf freien Fuß gestellt worden, ohne die mindeste Entschädigung zu erhalten. Ich kann als rechtlicher Mann bezeugen, daß Ihm zu viel geschehen, und daß, was Er sollte etwa gesagt haben, aus reinem Patriotismus für seinen König geschehen ist.

Dsnabrück den 4 May 1814.

B. Klett.

Oberkriegscommissair und Intendatur,
Commissair d. Königl. Dänischen
Contingents.

Litr. C.

Hr. Axel Fred. Lassen, aus Fühnen, hat sich immerwährend mehrere Jahre, welche er hier den Studien widmete, und Professor am hiesigen anatomischen Theater war, nicht nur als einen thätigen und fleißigen, sondern auch als einen besonders im chirurgischen Fache sehr künftigen und geschickten Mann gezeigt. Bei vielen Operationen, welche ich vorgenommen habe, ist er zugegen gewesen, und mehrere Kranke habe ich seine speciellen chirurgischen Hülfe überlassen. Ich glaube, daß Herr Lassen sich geschickt genug gemacht hat, in einem größerm Wirkungskreise vielen Hülfsbedürftigen von ungemeinen Nutzen seyn zu können; welches ich mit Vergnügen hiemit habe bezeugen wollen.

Kiel den 14 März 1814.

Dr. Johann Leonhardt Fischer.

Stabsrath, Ritter, Archiater und Professor
der Anatomie und Chirurgie.

Litr. D.

Nr. 19.

Jeg har ofte hørt Hr. Chirurg Lassen meget fordeelagtig omtalt, saavel for sin sjeldne Duellighed, som for sit menneskeljelige Forhold imod trængende Patienter. Af de Samtaler, jeg tilfældigviis har havt med Hr. Lassen, maa jeg dømme, at han besidder mangehaande Kundskaber, ja endog megen Færdighed i det latinske Sprog. Lillige røber hans Tale udmærkede Sjælevner, hvis Brug han synes ganske at have i sin Magt. Iøvrigt fremlyser Sødelighed ligesaameget af hans Tale, som af hans Forhold.

Samtøfte, den 13de Marts 1820.

J. Brandt.

Sognepræst i Samtøfte.
(L. S.)

Nr. 5.

Derfom hin Engellænder, der krøb om i alle Londons Fængsler, og bragte den fortabte Slægt der Trost og Hjelp, fortjente sin Nations Tak — og Europas Ugtelse; saa har og Hr. Chirurgus Lassen af Overndrup billigt Krav paa Landsmænds Velvillie, som han har det paa Manges Tak — hvilke han ved sin ypperlige Videnskab har frelst fra langvarige Lidelser. Lærvelig i alle sine Nydelser — ugenyttig i alle sine Bestræbelser — tilbringer han ofte hele Nætter i fattige Bønderhuse, som oftest uden anden Udfigt til Betaling for den Frelse, han bringer, end den Bevidstheden om en god Handling giver. Mange ere de, som lide, faae ere de, som frelse — Fordom eller

et andet Uvæsen tillader ofte ikke den autoriserede Læge at nærme sig Almuens Sygeleie; den fattige Dagleier, den arme Huusmand tier og lider heller, end søger Hjælp; søger derimod ligesom Lægen ham, saa tænker han Frelsens Time er kommen; — derfor være Hæder og Velvillie blandt Landsmænd hver dens Arbeedel, som kan og vil lindre Brødres Nød. Dette attesteres herved efter Forlangende af

Frisenberg Thorup.

Sognepræst.

Aasperup Præstegaard den 10 Marti 1826.

Nr. 21.

At Hr. Chirurg Lassen fra Overdrup, hvis noie Bekjendskab jeg har havt den Ære, at gjøre ved hans Besøg — ofte i flere Dage — har stedse, ved sit Ophold hos mig, viist sig fra den Side af, der fortjener uskromtet Agtelse; viist den Bæfædenhed i Tale og Adfærd, den Sædelighed i Opførsel, som er det fornuftige, veldannede, Menneſte ſaa egen; den retſkafne Kristen værdig. At han her i Sognet og paa Omegnen har med største Held forrettet adskillige chirurgiske Operationer, blandt hvilke jeg, selv hosværende, nævner en betydelig Kræftskade paa Hr. Overkrigskommissair Sommers ene Æie, hvilken han med udmærket Lethed og Behændighed borttog, saavel indvendig som udvendig ved Diet, uden det mindste Antændelse og Afbræk paa Synet, ſaa at Hr. Overkrigskommissairen var særdeles vel tilfreds med denne hans foretagne Æie-Operation. At han viser sig som een medlidende Menneſteven, der iler Enhver til Hjælp,

som tillidsfuld søger ham, samt uegennyttig for anvendt Umage og medbeelte Medicamenter hjælper den Uformuende, uden nogen Godtgjærelses Krav; — Dette er almindelig bekjendt og trænger ingenlunde til Bevidnelse af

J. M. Hviid.

Præst i Ørsted.

(L. S.)

Ørsted d. 14 December 1825.

Nr. 15.

Hr. Chirurg Lassen fra Øverdrup er mig Undertegnede bekjendt, som en Mand af fortrinlige SjæleEvner, og hans meget gode chirurgiske og medicinske Kundskaber har han aflagt Prøver paa, ved mange heldige Curer her paa Egnen. Paa Grund af et gammelt Bekjendskab med hans salig Fader, har jeg i over 6 Aar kjendt ham, og har han ofte i flere Dage opholdt sig i mit Huus, og stedse viist sig som et meget ordentligt, i Mad og Drikke afholdent, og i ganske Forhold sædeligt Menneske. Utrættelig har han viist sig i at sørge for og tage sig dem an, som kunne trænge til hans Hjælp; ikke agtet paa nogen Uleilighed, uden at see paa Betaling derfor, da han villig har taget sig dem an, han intet kunde vente af, og hos dem, som havde Evne, har han stedse viist sig høist billig i sine Fordringer. Dette kan jeg paa Forlangende, som Sandhed bevidne.

Flemløse Præstegaard d. 6 Decbr. 1825.

P. C. Clausen.

Sognepræst ved Menigheden Flemløse.

(L. S.)

Nr. 25.

Hr. Chirurg N. F. Lassen, har jeg kjendt i adskillige Aar; hans Forhold som Læge har udmærket sig derved, at han i Sognet har helbredet dem, som forgjæves have søgt Hjælp hos autoriserede Læger, ligesom han og med den største Omhed har behandlet de Syge, og i sine Fordringer været meget moderat; i sit moralske Forhold har han ikke mindre vist sig høist sædelig og afholden, saa Enhver, der kjender ham, hjertelig maa ønske Velbemældtes Lykkes Fremme til Lidendes Hjælp. Dette sandfærdige Vidnesbyrd meddeles her ved efter Forlangende.

Berninge Præstegaard d. 20 Decbr. 1825.

S c h j ø d t.

Sognepræst for Berninge Menighed.

(L. S.)

Nr. 7.

Som Selvfølge af den meest venstabelige Omgang med min Naboe-Præst, afgangne Pastor Lassen i Overdrup, har jeg i en Tid af 7 til 8 Aar haft fuld Leilighed til fra fleer end en fordeelagtig Synspunkt, at kjende hans Søn S. F. Hr. Chirurg N. F. Lassen. I anførte Tidsrum har han ikke alene i mit lille Pastorat, men og i de tilgrændsende større Naboe-Pastorater, heldigen udført mange Curer, der vidne om hans videnskabelige Dannelse og Duellighed baade som Læge og som Operateur. Fra hvilken sidste Synspunkt jeg selv har kjendt hans udmærkede

Færdighed og Lethed i at bruge sine chirurgiske færdige Instrumenter. Overalt hvor han kommer, tilvender han sig Udseende, baade som den civiliserede og maadeholdne i Nydelse, saa og som den ædle af Tænkesmaa. Hans velbekjendte uegennyttige Dyppoffelse for den lidende Menneſkehed, der forgjeves har søgt Hjælp andensheds fra, saavelsom hans omhyggelige Tilsyn med sine Patienter, uden at see paa Betaling, har erhvervet ham offentlig Roes, og Kunde, uden Fornærmelse for Andre, bringe Enhver til det Ønske, at hans prøvede Forsølgelses Tid snart ved Domstolens Retfærdighed maatte tilkjendes sin Ende, og han ligesaa frit, uden Frygt for Ubehagelighed kunde bruges, som han længselsfuld ønskes og ventes af Mange, der lide af Skader, som af Andre dømmes incurable.

Benfærdelig Opfordring gjør mig det til Pligt, med Fornøielse at meddele ovenstaaende, til Sandhed og Samvittighed svarende velfortjente Vidnesbyrd.

Rydlinge Præstegaard d. 17 Decbr. 1825.

And. Phil. Sevel.

Sognepræst for Rydlinge Menighed.

(L. S.)

Nr. 27.

I Pastoratet Sjælsbø og Hærendrup, har Hr. Sassen fra Dverndrup helbredet Adskillige som havde forældede, og som det syntes ulægelige Skader, og det med megen Færdighed; hvorved han har erhvervet sig

ligesaamegen Villid, som Afgjælte for sin Uegennyttig-
hed, og sit moraliske Forhold.

Attesterer

P. J. Junge.

Sognepræst.

(L. S.)

Fjellerup Præstegaard d. 31 Jan. 1826.

Nr. 22.

Uagtet jeg ikke selv personlig har brugt Hr.
Chirurg Axel Frederik Lassen, har jeg dog
med paalidelig Visshed erfaret hans udmærkede Due-
lighed som Læge og især som Operateur. Flere Syge
i mit Pastorat have hos ham fundet den Hjælp, de
forgjæves søgte hos Andre, og adskillige længes hjerte-
ligen efter hans Bistand; da han er en videnskabelig
dannet Mand, hvis Liv og Vandel tillige er saare
exemplarisk, var det meget at ønske, at enhver Hin-
dring for Udvøvelsen af hans ualmindelige Kundskaber
og Færdigheder i sit Fag, til Gavn for Almenheden,
maatte bortrybdes.

Aksens d. 7 Decbr. 1825.

J. N. Lilemann.

Amtsprovst,

Sognepræst til Aksens og Rjerum.

(L. S.)

Nr. 16.

Da Hr. Chirurg Lassen fra Overdrup, i
nogen Tid har opholdt sig i Huusbye Pastorat, som
practiserende Læge, — har jeg høvt Leilighed til at

gjøre hans Bekjendtskab, og paa Grund deraf ikke kan nægte at meddele paa Forlangende dette sandfærdige Vidnesbyrd: at han, som en øvet Læge og færbig Operatør, har med den bedste Villie, og paa den meest uegennyttige Maade ydet flere Lidende her i Egnen sin Hjælp af deres Elendighed; samt at han med et lyst omfattende Blik og mangesidige Kundskaber forener et sødeligt, maadeholdent og retskaffent Forhold, der har i denne Kreds erhvervet ham Alles fulde Agtelse og Tillid, som have haft Leilighed til at kjende ham. Efter denne min erhvervede Dyrbeviisning er det mit hjertelige Ønske, som det vist er Fleres, at denne brave og retsindige Mand's ædle og uegennyttige Virksomhed maatte finde fri og ubehindret Løb, til Hjælp for Lidende.

Søndraabye Præstegaard d. 12 Marts 1826.

N. Müller.

Sognepræst for Huusbye Menighed.

Nr. 3.

Hr. Chirurg Lassen er Undertegnede bekjendt som en Mand af lyst Hoved, gode Kundskaber, og retskaffen Character. Som praktisk Læge og duggelig Operateur tale saamange med Held udførte Curer fuldkommen til hans Roes. Ligesom han baade her og i Omegnen har antaget sig Fleres lykkelige Helbredelse, saaledes har han og med største Udelmodighed opoffret Lønnen for sin Nøis hos den Fattige, som manglede Evne til at vise sin Erkiendtlighed. Hans retskafne Wandel og tarvelig neisomme Livsny-

belse, forbunden med hans videnskabelige Dannelsse, har forfættet ham mange Venner heri Amtsprovstiet, blandt hvis Tal, jeg ogsaa smigrer mig at være.

S a n d a g e r d. 6 Decbr. 1825.

S o l m.

Amtsprovst.

(L. S.)

Nr. 2.

Da Hr. Chirurg A. F. Lassen af Overdrup, der i flere Aar med udmærket Held har practiseret i mit Pastorat, saavelsom her i Omegnen og er mig bekendt som en sielden duelig Mand i sit Fag, har forlangt mit Vidnesbyrd; bør jeg ikke undlade paa Ære og Samvittighed at bevidne: at han har aflagt de umiskjendeligste Prøver paa hans sieldne chirurgiske og medicinske Kundskaber, der gjør ham meget forfænt af Staten, og hæver ham langt over mange autoriserede Læger, hvis Hjælp mange Lidende forgjæves har anraabt, men ved ham alene fundet dem hjulpsne. Den Fæthed og Færdighed, hvormed han samvittighedsfuld udfører sine chirurgiske Operationer, og hans velubtænkte Lægemidler for indvortes Sygdomme, giver ham Fortrinnet for manges en anden Læge. Hans moralske gode Forhold i saavelsom uden for mit Huus fritager ham ganske for den Tanke, hvormed uden Grund et og andet ondskabsfuldt og skadesroe Menneske søger at besmitte hans gode Navn og Rygte. Intet skulde være mig kjærere, end at han ubehindret maatte fortsætte sin Praxis, og derved redde endnu

flere Mennekers Liv, som daglig længes efter hans Hjælp, hvilket sikkert vil skee, naar han maatte forundes en uindskrænket Fuldmagt til Udsøvelsen af sine ualmindelige Indsigter i sit Fag, hvorfor hans mange Curer ere talende Beviser, og som aldrig bliver miskjendt for Billighedens og Retfærdighedens Domstoel.

Søllested d. 13de Octbr. 1825.

C. F. Nieffestahl.

Sognepræst for Søllested og Bedtøfte
Menigheder.

(L. S.)

Nr. 13.

Hr. Chirurg Lassen, — hvis Fader, den værdige og elskelige, nu afdøde Pastor Lassen i Dverndrup, var min Belynder og Ven, — har jeg havt Leilighed til at gjøre Bekjendtskab med saaledes, at jeg med Sandhed kan og tør bevidne: at han med lyst og tænkende Hoved forener mangesidige Kundskaber, og en saare agtværdig Charakter. Resfæden, og noisom i sine Fordringer, saare afholdende i sine Nydelser, saaledes stræng mod sig selv, som han er inderlig velvillig og mildt dømmende med Hensyn til Andre, maa han erhverve sig Agtelse og Respekt i enhver Kreds, hvor han bliver kjendt. At han tillige er den øvede og tænkende Læge, den færdige Operateur, at han ogsaa i min Kreds haver ved sine Kundskaber og Færdigheder hjulpet flere af Glendighed og dette paa den meest uegennyttige Maade, derom haver jeg ogsaa havt Leilighed til at overbevise mig, saa at jeg, som

saar mange Flere, vel maa ønske, at snarlig og ganske enhver Hindring maatte ryddes afveien for denne due- lige og retsindige Mand's Virksomhed.

Særsløv Præstegaard d. 28 Jan. 1826.

Sidenius.

Sognepræst for Særsløv Menighed.

(L. S.)

Litr. E.

Fremstillede Johanne Cathrine Axelbat- ter, der lovede Sandhed og forklarede paa given Anledning, at hun kom til Kjøbenhavn at tjene i sit 15de Aar, at hun der strax blev syg af Beenkræft i Fødderne, hvilken Sygdom bestod deri, at der paa forskjellige Steder af hendes Legeme opbrød Hullet, hvoraf der udflod Materie, og hvoraf udgik Been af forskjellige Dele af hendes Legeme. Saaledes erin- drede hun, at der af hendes Fødder, og af hendes Ansigt tæet oppe under Diet, udgik Beenstykker. Un- der Fremstilledes Ophold i Kjøbenhavn blev hun ind- lagt paa almindelig Hospital, men uagtet den der paa hende anvendte Cuur, tiltog Sygdommen dog stedse. Hun blev derfor af hendes Fader hentet her- hjem til Faaborg, hvor hun Lid efter anden har været taget under Cuur af Distriktslæge D r t m a n n, practiserende Læge F i g a t paa Brahetrolleborg, og Cancellieraad og Doctor Medicinæ E v a l d i Svend- borg; men ved de af disse Læger ordinerede Lægemid- ler fandt Fremstillede ingen Lindring, da Sygdommen

(7*)

bestandig tiltog i høi Grad. Fremstillede søgte nu Stiftsphysicus Bøisen i Odense, af hvem hun blev anordnet Sultecur; de i Forbindelse med denne Cur anordnede Lægemidler, som brugtes i Aaret 1822, kostede Fremstillede 130 Rigsbankdaler, og da hun desuagtet ei sporede nogen snyderlig Virkning af Curen, ophørte hun dermed*). Fremstillede søgte nu practiserende Læge Kongsted paa Brahetrolleborg, men de af ham ordinerede Lægemidler, hvilke hun brugte i omtrent et halvt Aar, vare som de forrige uden Virkning, hvorfor hun ophørte med at bruge ham. I forrige Aars Foraar**) blev hun raadet at bruge Lassen i Overdrup, om hvem man sagde, at han practiserede med Held. Hun henvendte sig***) altsaa til ham, men da han hørte at Comparentinden, der nu var 30 Aar gammel, fra sit 15 Aar havde haft Sygdommen, vægrede han sig ved at tage hende under Cur. Da han imidlertid nogen Tid efter atter kom her til Byen, henvendte Comp. sig igjen til ham og anmodede ham om hans Hjelp; han lovede da, efterat Fremstillede længe havde overhængt ham, at han nærmere vilde betænke sig derpaa. Der hengik nu atter en kort Tid forinden han tog Comp. under Cur; men strax efterat hun havde begyndt med den af Lassen ordinerede Medicin, som han selv leverede hende, fandt hun sig bedre, da Smerterne begyndte at aftage og Hullerne paa hendes Legeme Tid efter an-

---

*) De omtalte Læger have hver især haft hende under Behandling i over Aar og Dag.

**) Dette Forhør blev optaget den 14de Juli 1824.

***) Faberen nemlig for hende.

den begyndte at læges. Efterat hun i circa 5 eller 6 Uger havde brugt den af **P a s s e n** foreskrevne Medicin, opererede han hende i Ansigtet, hvor hun var meget tilredt af **Saar**, som ikke vilde læges; og nu maatte Fremstillede atter holde Sengen og bruge Medicin vel en 14 Dages Tid, og hun var da ganske helbredet, dog maatte hun i nogen Tid endnu bruge Medicin, for aldeles at rense Blodet for Sygdommen.*) Uagtet **P a s s e n** ved at foretage denne Cuur paa Comp. opholdt sig engang i 10 Dage og engang i 6 Dage uafbrudt her i Byen, uden Udgift enten med Logie eller Bospisning, eller noget andet for Comp. eller Forældre, og uagtet han selv leverede alle udvortes og indvortes Medicamenter som Fremstillede brugte, uden Bekostning for hende, samt stedse befordrede sig selv hertil Byen, har han dog paa Grund af Comp. mangeaarige Lidelser og hendes samt Forældrenes daarlige Forfatning erklæret: ikke at ville modtage nogen Betaling enten i Penge eller Penges Værd for hendes Helbredelse, og at han ei heller derfor erholder Noget, da han stedse selv har erklæret, at han vilde ansee sin anvendte Uleilighed og Bekostning rigelig belønnet ved at have skaffet Fremstillede sit Helbred. Dplæst og vedgaaet. Fremstillede erklærede, at hun, naar forlanges, er villig at beedige denne Forklaring. Divitteret.

Igjen blev fremstillet **Væver R a s m u s S v e r s e n**, der ligesom forige Fremstillede blev formanet til Sandhed, og udsagde: at han for omtrent 3½ Aar

*) Denne Patientindes videnskabelige Behandlingsmaade finder jeg mig maaskee i sin Tid befoiet til nærmere at offentliggjøre.

siden bemærkede et Slags Udflæt i Ansigtet, hvilket han dog i Førstningen ikke ændsede, men da denne Udflæt tog mere og mere Overhaand, talede han desangaaende med Distriktslæge Dr t m a n n, hvilket vel kan være to Aar siden. Dr t m a n n raadte først Fremstillede at vaske sig i lunket usiet Melk, men da dette slet ikke hjalp, ordinerede Dr t m a n n Svovlsblomme, hvilket Fremstillede deels maatte tage ind, deels udrørt i Madfidt smøre sig med. Dette hjalp imidlertid heller ikke. Da Fremstillede nu saaledes havde brugt Dr t m a n n i omtrent et halvt Aar, henvendte han sig til Doctor Medicinæ E v a l d i Svendsborg, der ordinerede et Slags Rødder, som Fremstillede kogte, og drak Decokten af; da dette ei heller hjalp, ophørte Fremstillede dermed, og brugte nu i lang Tid ingen Læge. Da Fremstillede nu fik at høre, at L a s s e n i Overdrup med Held havde cureret forrige Fremstillede, søgte han ham med Anmodning at paatage sig Fremstilledes Guur. Den første Gang Fremstillede talte med L a s s e n derom, vægrede han sig ved at paatage sig Curen, paa Grund af, at Sygdommen var for gammel og indgroet, dog lovede han nærmere at betænke sig derpaa. Fremstillede hørte nogen Tid derefter, at L a s s e n var i Karstrup, og søgte derfor til ham, og blev strax taget under Guur. L a s s e n erklærede, at Sygdommen bestod i et Slags Ringorme, der havde taget Sæbe i Skjægget. Han indsmurte derpaa Fremstilledes Ansigt, der, med Undtagelse af Dinene, Næsen og Hagen, sad i et Saar, hvorfra der udflød Materie, med en tynd Dlie, og afkradsede med et Instrument Forboldnelsen, hvor-

paa Fremstillede's Ansigt blev belagt med Plaster. Disse Plasterne laae i tre Dage, og Fremstillede blev strøp, da han blev taget under Cuur, sat en Snoer i Nakken og denne blev trukket 2 Gange daglig. Efterat Plasterne vare aftagne, beholdt Fremstillede af Lassen en Die, hvormed han badede Ansigtet, som da strax kom sig. Snoren, som blev sat i Fremstillede's Nakke, borttog Lassen selv efter 4 Ugers Forløb. Noget efter, nemlig sidste Vinter, begyndte Udslættet atter at bryde frem, og Fremstillede søgte da igjen Lassen, der paa samme Maade som forhen tog Fremstillede under Cuur, dog med Undtagelse, at der ingen Snoer blev sat i Fremstillede's Nakke. Denne sidste Cuur varede i omtrent 14 Dage, og efter den Tid har Fremstillede aldeles ingen Meen havt af Spydommen, ligesom denne ei heller har efterladt sig kjendelige Spoer i Ansigtet. Fremstillede bemærker, at han saavel ved første som sidste Cuur blev aareladt og fik blodrensende Pulver. Lassen tillagde selv den største Deel af Medicamenterne, og forlangte, efterat Curen var aldeles fuldendt, for de tillagde Medicamenter og den anvendte Umage 7 a 8 Rbd., men da Fremstillede forestillede ham Tidernes Besværlighed, nedsatte han selv Fordringen til 5 Rbd., hvilken Fremstillede betalte ham. Efterat denne Forklaring for Fremstillede var oplæst og af ham vedgaaet, erklærede han at han var villig til, naar forlanges, at beedige samme, hvorefter han blev dimitteret.

Litr. F.

Ved min Nærværelse i Haberslev i December f. A. (i Anledning som forklaret*), blev jeg af flere derværende Personer underrettet om den gamle Frue Jørgensens høist pinefulde Tilstand, samt af Udskillige blandt disse paa det indstændigste anmodet om: at jeg dog vilde gaae til hende, for — om det var muligt — at forskaffe denne beklagelsesværdige Patientinde nogen Hjælp eller Lindring i hendes store Smertes. Jeg lod mig overtale til at besøge hende, og var virkelig og saa heldig at tilveiebringe den ønskede Lindring, som fuldkommen kan erfares af de Forhør, som desangaaende ere optagne baade den 16de Febr. og den 25de August,**) sidstafvigte sammesteds. Under Ledsagning af en Bekjendter og god Ven af Huset bragtes jeg til bemeldte bedagede Frue, og fandt hende liggende i en Lænestoel og lydelig at vaande sig over de gyseligste Smertes, hun uophørlig maatte udstaae, hvilke ikke tillode hende ringeste Roee enten Nat eller Dag. Angaaende Sygdommens Oprindelse og Beskaffenhed gav hun følgende Forklaring: at Tilfældet begyndte med en aaben Beenstade, der i de sidste Aar idelig tiltog i høi Grad, forbunden med ubeskrivelige

---

*) Paa Grund af et Brev fra Hr. Skovriber Bredall — fremlagt den 26de Juli 1824 i Sunds Gudme Herreds-Ret — som paa Hr. Göhlmanns og Krigsraad Gyrstings Vegne anmoder mig om at komme til Haberslev, da de begge ønskede at consulere mig angaaende deres Sygdomstilstand.

**) Min Actor ved Underretten fik først Extentions-Orderen i denne Anledning den 10de October 1824, hvorlænge han altsaa har ageret mod mig paa egen Haand, fers deraf.

Smerter, og i seneste Tid med en Stank, saa skrækelig gjennemtrængende, at den endog mødte mig og enhver i Huset Indtrædende allerede i Forstuen. Hun havde i mange Uger — klagede hun — derhos ikke været i Sengen, da det var hende aldeles umuligt at forandre hendes nuværende Stilling uden Smerternes Forøgelse i alt for høi Grad. Dog før jeg endnu efterstaae Skaden, erklyndigede jeg mig om, hvad Læge hun hidtil havde brugt, og da man svarede mig: at det var Regimentschirurg **H o l s k a m m**, vilde jeg, — uagtet hun meget bad mig derom — ikke paatage mig Undersøgelsen eller Curen, førend jeg først havde talt med bemeldte Læge desangaaende. Jeg begav mig desaarfag og strax til ham, som viste sig da meget human imod mig, og gav mig det Svar, at det vilde fornsie ham, dersom jeg kunde, som jeg yttrede Haab om, skaffe den arme og saa beklagelsesværdige Patientinde nogen Lindring, samt forsikrede mig desforuden, at hendes Død ikke var langt borte. Nu begav jeg mig strax derpaa igjen til hende, og undersøgte uden videre Betænkning hendes Beenstade. **A!** Himmel! hvilket skrækkeligt Syn fremstillede sig for mig, da jeg saa hele Benet i høi Grad ophovnet langt over Knæet, flere meget store urene Huller paa Benet, hvilke tjente til Spadseregang og Føde for utallige Orme; enkelte smaae brandagtige Pletter paa Læerne, og ligeledes en betydelig brandagtig Plæt paa Hælen, i Særdeleshed paa det Sted, hvor den i saa lang Tid*) havde hvilet paa underlagte Puder, samt

---

*) Fruen sagde, saavidt jeg erindrer, at hun næsten i 9 Uger baade Nat og Dag havde siddet i omtalte Stilling.

flere større og mindre Hudforhøininger omkring Hælen og hele Foden samt paa Benet, hvilke vare opfyldte med en stor Mængde Orme af forskjellig Størrelse. Til alt dette Skrækkelige kom endnu den utaaleligste Stank, som ikke kunde andet end friste mig og Enhver der var upartist Viensidne til at udraabe: O hvilken utilgivelig Forsømmelse! Saasnart jeg derpaa havde ordnet den nødvendige Forbinding, foretog jeg, — dog vist uden Haab om Helbredelse,*) men alene for at lindre Smerterne — den saakaldte Operation, der bestod hverken i mere eller mindre, end at bortskjære og bortklippe en Deel af Hælens Overhud, og at rense Underlaget deraf, hvorved en saa talrig Colonie af Orme faldt ud af deres Boelig. At den stakkels Patientinde — som omtalte Forhører godtgjøre tilfulde — strax fandt en mirakuløs Lettelse i Henseende til Smerterne, efterat hele Benet samt Foden paa lignende Maade var bleven efterseet, er saare begribeligt. Denne Lettelse søgte jeg nu efterhaanden at forsøge ved passende Midlers nøiagtige Anvendelse; — f. Ex. en af mig selv tilslavet Decoct af raspet Egebark med Allun til at fomentere med — Charpie med lindrende Ungvent, paa de urene og de for Huden aldeles blottede Huller, samt varme Dmslag over hele Forbindingen. Indvendig gav jeg Chinapulver (cort. peruv. opt. pulv.) samt Hofmandsbraaber, (Spir sulphur. alther.) forbunden med den af Hr. Holzkamm forud ordnede Medicin, som i alle Henseender var meget

---

*) Som jeg strax ved første Besøg forfikkrede Familien, og som ved de optagne Forhører er bleven suidkommen stadfæstet.

passende, men især hvad de udvortes Midler angaaer, af Vedkommende ikke anvendt paa behørig Maade, og som jeg saameget mere benyttede mig af, da man nægtede paa Apothekerne sammesteds at udlevere Medicamenter efter min Ordination, ifølge Physicus's Forbud. Jeg lod mig fremdeles overtale til at besøge Patientinden flere Gange daglig, og gav hende Medicin, samt forbandt hende bestandig selv; dog stedse, som sagt, blot til hendes Lindring, og uden Haab at kunde frelse hende fra den nærførelse staaende og af mig selv saavel som af Hr. Holst & Kamm forudsigte Død. Denne indfandt sig ogsaa 10de Dagen efter min forrettede, af mine Forfølgere saakaldte Operation, et Navn, hvormed den ligesaa lidet med Føie kan betitles, som om jeg blot havde klippet Fruens Negle.*)

Omtalte 85 Aar gamle Patientinde, der efter hendes eget Udsagn havde født 18 levende Børn til Verden, var naturligvis formedelst Ulde og Smerter saaledes udtæret, og havde især ved sin omtalte langvarige overhaandtagende Beenflade, — hvo veed hvorlænge, — seet den meest smertelige Død imøde, hun selv, saavel som hendes Paarsøende, kunde derfor ikke andet end glæde sig derover, at jeg skaffede hende Lindring i hendes sidste Tid, og med Taknemmelighed erkjende Forsynets Bestyrelse herudi, at hun blidelig hensov, efter at Ursagen til de foregaaende græselige Smerter var heldig bortryddet ved min omhyggelige

---

*) Bidnerne ved Forhørene have desforuden eenstemmigen beediget, at der ved min saakaldte Operation, hverken viste sig ringeste Spor til Blod, eller forarsagede hende ringeste Følelse af Smerte.

Bestræbelse. Ja, Hvem maa ikke gysse ved den blotte Tanke om denne salig Hensøvedes forud ubstændne Prækkelige Piinstler, naar jeg her siger, hvilket jeg med største Sandhed kan: at mættede Orme, — efter at jeg havde befriet hende fra omtalte Smarogere — krøbe omkring ved Bæggene i Stuen, for der at forpippe sig, ligesom og en utallig Mængde Fluer sværmede omkring hende, og vare næsevise nok, til at lægge deres Ug — ligesom mine Dine, i det jeg kom hende til Hjælp, — deels paa det aftagne Bind, deels paa de Dele af det syge Been, hvilke ikke vare tilbækkede, og oven i Kjøbet ved alt dette, den utænkeliggste Stank at omgive en levende Person, hvis Dage vist nok kunde have været forlængede, hvis man i Tide med større Omhyggelighed havde anvendt de ordinerede Medicamenter til denne Skades Helbredelse. *)

Litr. G.

Nr. I.

Da min Kone var i hendes 21 Aar, kom der efter foregaaende Smerter tvende haarde Knuder paa hendes venstre Been, hvilke, efter et halvt Aars Forløb, brød op i en aaben Skade, hvoraf der flød en tynd Materie, forbunden med afvejlende større og mindre Smerter. Vel søgte jeg, ikke alene strax, men og i en Tid af 5 til 6 Aar, Hjælp hos flere autoriserede Læger, men stedsse til ingen Nytte, da Smer-

---

*) Blandt over 30 af mig med Held fuldkommen helbrede Sygdoms-Tilfælde af lignende Slags, vil jeg blot anføre til Exempel et Par lovlige gødtgjorte Vidnesbyrd i saa Henseende. See Litr. G, som Bilag.

terne tilligemed Hullernes Forstørrelse bestandig tiltoge, og vorte der desforuden i de tvende sidste Aar, da hun bestandig var sengeliggende, i Nærheden af Hælen og paa Skinnebenet, Noget ud af Størrelse som et stort Gaaseæg, der havde Udseende som om det kunde være en Svamp. Hendes Been var desforuden lige til Knæet ligesaa tykt som tre andre Been, og var der i samme de grueligste Smertes som man nogenfinde kan forestille sig, og kunde hun desformodent ikke have ringeste Røe eller Hvile i det sidste halvandet Aar, og var der desforuden den utaaleligste Stank derved, at man neppe kunde udholde at være i Stuen derfor. I denne min Kones saa høist bedrøvelige Forfatning, tog jeg min Tilflugt til Hr. Lassen i Overdrup, om hvem jeg havde hørt, at han nok kunde hjælpe mig, dersom han blot vilde paatage sig det. Vel nægtede Hr. Lassen at hjælpe, men lod sig dog endelig ved min Kones og mine Daarer, samt flere Tilstædeværendes Bønner, bevæge til at love sin Hjælp. Og kan jeg med Sandhed bevidne: at der neppe var forgaaet en Time, efterat han havde afskaaret Svampens og rensket Hullerne, og lagt varme Dmslag tilligemed Forbindingen paa Benet, førend de grusomme Piner vare stillede, og sov hun næsten hele Natten, hvilket i de tvende sidste Aar ingenfinde havde været hende muligt. At beskrive al den Kunst og store Umage, som Hr. Lassen i over 2½ Aar anvendte for at faae den bestandig paa nye udvoxede Svamp dempet, fortaaler jeg ikke. Dette alene kan jeg, som een i hele Egnen bekjendt Sandhed bevidne: at hun, efter at han havde taget hende under Cuur, ikke har følt Smertes af stor Betydenhed siden, samt

at hun nu i over 4 Aar har havt et aldeles sundt Been, der er ligesaa godt som det andet, Endbidere har Hr. Lassen været yderst billig med Betalingen; omendkjendt han har gjort over 40 lange Reiser for hendes Skyld. Mit afgivne Vidnesbyrd vil jeg med største Fornøielse beedige for Retten, naar forlanges.

Gummerup den 9 Mark 1826.

Jørgen Petersen.
(L. S.)

Nr. 2.

Vel maa jeg høiligen beklage, at min Pen er saa ringe, til efter Dnske at tilkjendegive de billige og taknemmelige Følelser, der ved Tanken om min gode Kones lykkelige og varige Helbredelse for Dieblilket opfylder mit Hjerte. Dog da De, Høifarede Hr. Lassen! har ønsket min egenhændige Beskrivelse, deels med Hensyn til Bessaffenheden af min Kones mangeaarige haarde Lidelser, deels med hvad Held, de af flere Læger i hendes Evgdom befalede Medicamenter har været anvendte, saa kan jeg ikke nægte, overensstemmende med Pligt og Samvittighed, at meddele samme. I over 6 Aar havde min Kone lidt utrolige Smerter, formedelst en aaben Beenfløde, der især i de tvende sidste Aar, da hun stedse laae til Sengs, havde med et rædsomt Udvortes og en utaalelig Stank i Forening med de skrækkeligste Pindler, tiltaget saaledes: at der næsten aldrig nogen Time, enten Nat eller Dag, blev hende forundt ringeste Roe eller Hvile, og var tillige mit hele Huus, formedelst hendes idelige og høist ynkelige Lamren og Raaben, hvorfor man

Ingensteds var sikker, forvandlet til en sand Forskry-
 relsens og Glendighedens Boelig. Vel har jeg, og
 det endog ved Sygdommens Begyndelse, ikke sparet
 nogen Bekostning, baade med at søge som og at hente
 Læger til hende; thi hun har i omtalte Tid, ikke
 alene brugt, saavel ind- som udvortes Medicamenter
 efter følgende Lægers Befaling; nemlig: Hr. Krigs-
 raad Baumann i Åsens, Hr. Justitsraad Bøi-
 sen i Odense, Hr. Regimentschirurg Jacobsen i
 Odense, Hr. Chirurg Bucholtz i Åsens, Hr. Doc-
 tor Schumacher i Haderslev, Hr. Doctor Medicinæ
 Møller og Widiger paa Christiansfeldt; men og
 efter Fleres, som jeg for Dieblikket ikke erindrer. Dog
 alligevel har det ikke engang været dem mulig at for-
 passe hende nogensinde nogle Timers vedvarende Roe,
 end sige Forbedring, da Skadens Forfremmelse til-
 ligemed Vinernes Forøgelse meget mere tiltog i den
 Grad, at Alle vare af den Formening, at hendes
 Been skulde sættes af. Alt dette vagtet, vare vist
 neppe to Timer forsvundne, efterat Hr. Lassen fra
 Overndrup havde paataget sig hendes Helbredelse og
 renset Hullerne, paa hendes Been, samt forbunden
 samme, førend alle Smerter vare saaledes jagede paa
 Flugten, at de under hele Curen ikke oftere har for-
 yroliget hende, og efter 11 til 12 Ugers Behandling
 var Benet fuldkommen tillægt, og har samme nu i
 over 5 Aar bestandig vedligeholdt sig; desforuden blev
 der sat en Fontanelle paa Benet, og fik hun under
 Curen Medicamenter til indvortes Brug. For den
 megen Umage og Omhyggelighed Hr. Lassen har
 udvist i min Kones Sygdom, samt Billighed hvad
 Betalingen angaaer, kan jeg aldrig noksom takke ham.

Dette Vidnesbyrd, er jeg villig at beedige for Retten
saasnart det paafordres. *)

Sønderbye d. 23de Nov. 1825.

C. Jacobsen.
(L. S.)

Tit. H.

Visum repertum.

Mortuæ virginis externum habitum contemplans hæc inveni: parvum, macrum et tenerum corpus fuit; in pectore et in superiori abdominis parte vestigia haud magna observavi macularum, quas papulas voco; abdominis color externus subcæruleus erat. In cavo abdominis omnia vasa sangvifera sangvine rigida apparuerunt; præterea omnia viscera chylopoetica et omentum majus (præsertim pars gastrocologica) sicut etiam peritonæum talem habuerunt colorem, ut plures partes sphacelosæ naturæ esse viderentur; porro cavum abdominis ex parte fluido quodam coloris russei, (brunligrødt) impletum erat, cujus signa in veste funebri, sicut etiam in mensa, et in pavimento, plus quam necessaria videbantur. In pectore vulnera duo, fere sex pollices oblonga, ab humero versus inferiorem sterni partem se extendebant,

---

*) Disse tvende Attester, som ere lovlig godtgjorte, vare forud stadfæstede af Sognepræsten og tvende troværdige Mænd.

in quibus vulneribus nec in externis nec in internis partibus ullum non naturalem aut ruborem aut tumorem aut duritatem observavi; e contrario accuratissime vidi, nullam ibi fuisse inflammationem, nisi in curatione necessariam. In cavo thoracis videri potuit, convexam pulmonum superficiem (parvis tamen adhæSIONIBUS) cum pleura conjunctam fuisse; in sacco pleuræ sinistro plus humoris solito repertum est, quem humorem statim tamen observavi, esse aquam pericar'dii incisione non necessaria, nec recto loco ab obducentibus facta effluxam. Cavitationem cranii non examinavi, cum ex abnormitatibus supra allatis, quas in abdomine observaveram, omnino persuasum mihi esset, causam mortis esse eam, quam, antequam cadaver exploraveram, jam certo existere statui.

Søllested in ædibus cantoris, Calendis
Februarii 1824.

Litt. I.

Nr. 39.

Caroline Andersdatter, Indsibber Anders Jensens Datter af Sønderaabye, som blev formænet at sige Sandhed, og berunder forklarede: at hun for omtrent 3 Aar siden fik en Koldfeber, som rigtig nok gik bort efter nogen Tids Forløb; men hvorefter der satte sig en Sygdom i hendes Skulder, hvor hun først fik ondt, og hvilken Sygdom endte sig med en Slaphed i den høire Arm og Haand. Deels

(8)

med Fattigvæsenets Understøttelse og deels med egen ringe Formue, søgte hendes Fader Hjælp for Sygdommen hos Distriktskirurg Bøisen i Middelfart, under hvis Cuur Fremstillede var et heelt Aar igjennem; men tilsidst blev Armen som henvisnet og tør, og Fingrene paa Haanden ubøielige, saa at hun hverken kunde bruge Armen eller Fingrene formedelst Ubevægelighed og Vissheden i begge Deele. Det varede derefter nogen Tid inden Læssen blev opsøgt, og efter dette var skeet, tog han hende under Behandling ved Juletider sidstafvigte Aar. Læssen gav hende indvortes Medicin samt Noget at bade eller smøre den syge Arm med, hvorefter hun snart bemærkede at baade Armen og Haanden i det Hele blev bedre og bedre, dog er hun først for nogen Tid siden kommen sig aldeles, og har hun nu ligesaa god Færdighed og ligesaa megen Kraft i den Arm og Haand, som i den anden, der aldrig har feilet noget. Læssens Cuur paa hende varede omtrent $\frac{3}{4}$ Aar. Dommeren bemærkede ogsaa ved derom at anstille Prøve, at hun var meget kraftfuld i den omskrevne Arm og Haand. Læssen har intet villet havt enten for tillagte Medicamenter, eller fordi han har helbredet Fremstillede.*)

Nr. 41.

Huusmand Augustin Michelsen i Hjerup, som under Formaning om at følge Sandhed deponer

---

*) Paa Grund af Fattigdom. Hun var erklæret incurabel af Vedkommende.

rede: at han i mange Aar har havt Tilfælde af Trykning i Mave; der første Gang yttrede sig i Aaret 1811 og siden efter tog mere og mere overhaand, saa at han for Sygdommen var nødsaget at søge en Læge, hvilket han kunde saameget lettere, som hans Herkøb gjerne betalte Medicin og Doctorløn for ham. Krigsraad Baumann i Aassens curerede paa Deponenten den længste Tid, i 11 til 12 Aar, og skjøndt han vel strax efter Nydelsen af de af Krigsraad Baumann ordinerede Medicamenter syntes at kunne finde Lindring, tog dog alligevel Svagheder immer til, og Deponenten var i det sidste halve Aar, før Hr. Lassen tog ham under Cuur, saa daarlig, at han tilsidst neppe kunde gaae eller staae, ingen Ting kunde taale at spise, men led immer af Tørst og maatte desnaarsag drikke baade Nat og Dag, og Deponenten siger: at dersom han ikke dengang havde faaet Hjelp, havde han vist nu ligget i Graven. Da Lassen i dette Foraar var bleven almindelig bekjendt af Almuen her i Omegnen for sin Duelighed, besluttede Deponenten at søge Raad hos ham for sin Svagbed, og søgte til den Ende til Dreslund; men Lassen erklærede, ikke at ville befatte sig med Deponenten, formedelst en Proces han havde, og fordi tillige Krigsraad Baumann havde Deponenten under Cuur. Ved mange indstændige Bønner lod Lassen sig senere overtale, og gav da Deponenten 2 Flasker med Medicin som skulde tages ind, og efterat have brugt disse Midler i nogle Dage, kunde Deponenten strax mærke Lindring, kunde begynde at spise, og mærkede de aftagne Kræfters Tilbagevendelse,

(8*)

og nu er Fremstillede ligesaa rask og frisk, som førend han blev angrebet af Sygdommen. Fremstillede har tilbuden Lassen Betaling saavel for sine tillagte Medicamenter som Cuur; men denne vilde ingen Betaling have, sigende: at han ikkun har helbredet Fremstillede for sin egen Fornøielse. Under den omforklarede Sygdom spyttede Fremstillede tillige Blod, og blev han af Lassen, foruden de omforklarede Midler, desuden nareladt. Deponenten tilføier, at uagtet Lassen erklærede ingen Betaling at ville have, gav Deponenten ham af egen Drift $\frac{1}{2}$ Specie som Præsent, fordi han var bleven hjulpen saa godt. Forklaringen oplæst og vedgaaet.

Nr. 34.

Det kan vel være en 6 Aar siden, at jeg Undertegnede efter i længere Tid at have følt Smerter i Ryggen, tilligemed Vandets Skjæren ved Urineringen, at jeg pludselig blev overfaldet af en, efter Doctorsens Sigende, vattersottig Dphovning i hele Kroppen, Ansigt og Hænder undtagen. Vel søgte jeg strax, og det i lang Tid, først Hjælp hos Distriktslæge Dr. man i Faaborg, og dernæst, da hans Medicin ikke vilde hjælpe, hos Hr. Justitsraad Sjørgensen i Odense, men var hans Medicin mig heller ikke til ringeste Nytte; thi Høvelsen i Livet tiltog i den Grad, at jeg tilsidst neppe kunde trække Beiret, og vare desforuden Smerterne ved Urineringen saa store, at jeg ikke kan beskrive samme, og meget ofte kunde jeg ikke engang urinere, hvilket imellem varede hele Dage, at jeg blev pinet saaledes. Efterat jeg nu hen-

ved en fem Maaneders Tid havde brugt Hr. Justits-
 raad Jørgensens Medicin, og, som sagt, daglig
 blev flettere, og det i den Grad, at hverken jeg selv
 eller min Familie troede at jeg skulde leve længere.
 En god Ven af min Familie fortalte mig da: at
 han bestemt vidste, at Hr. Lassen fra Overdrup
 havde hjulpet Flere i samme Sygdom, om hvem man
 ogsaa havde opgivet alt Haab til Rædning. Jeg fik
 derefter Hr. Lassen til at tage mig under Cuur,
 og kan jeg med den bedste Samvittighed bevidne: at
 neppe 10 til 12 Timer havde jeg brugt de Medicamenter,
 som han selv tillavede og indgav mig, førend jeg for-
 nam en stor Forandring til det Bedre, da han tillige
 bragte det dertil, at jeg, og det uden synderlig Smerte
 kunde urinere, og det ofte en næsten utroelig Mæng-
 de; der gik desforuden smaae kantede Stene fra mig,
 naar jeg urinerede, og det uden store Smertes. Efter
 en 7 til 8 Ugers Behandling, var jeg fuldkommen
 helbredet, og har siden Curen været ved ønskeligt
 Sundhedstilstand. Hr. Lassens store Umage og
 Omsorg for mig i denne haarde Sygdom, tilligemed
 Billigheden, hvad Betalingen for Medicin og Curen
 angaaer, kan jeg ikke noksom rose ham for. Fore-
 staaende min sandfærdige Forklaring er jeg villig at
 bekræfte ved Retten naar paafordres.

T o m m e r u p den 10 Marts 1825.

Jørgen Andersen.

(L. S.)

Nr. 52.

I Følge Indkaldelse, fremskød Skolelærer Nielsen paa Baagø, som forklarede: at han i sin Ungdom var meget plaget af Hovedpine, som vedvarede bestandig indtil han kom paa Seminariet ved Skaarup, hvor han i Aaret 1815 blev syg af Koldfeberen, der dog blev standset ved Huusraad, men efter den Tid fik Deponenten Forstoppelse i Maven, som siden gik over til den gyldne Nare, der voldte ham ofte de ulideligste Smerter. For denne Sygdom søgte Deponenten Regimentschirurg Jacobsen i Odense, Doctor Medicinæ Ewald i Evendborg, og Doctor Widiger i Christiansfeldt. Men de af disse nævnte Læger forekrevne Medicamenter fandt Deponenten ikke virkede Noget til Forbedring, hvorfor han blev fied af at søge den Hjælp han kunde finde, dels var hans Evne heller ikke til at udholde bestandig at bruge autoriserede Læger. I Foraaret 1816 var denne Sygdom ikke stræng, men tiltog i Aaret 1817 og følgende to Aar, i hvilket Tidsrum det var, at Deponenten søgte de anførte Læger. Noget Tid derefter begyndte Sygdommen at mindste eller lindre, hvorimod den omstalte Hovedpine, Deponenten havde fra Barndommen, tiltog i Forening med Gigt og Trykning i Underlivet, af hvilken Sygdom Deponenten laae af og til i omtrent 30 Uger, da han søgte Hjælp mod samme hos Doctor Møller i Christiansfeldt, og Chirurg Buchholz i Åsens; men mærkede ikkun at sidstnævntes ordinerede Medicamenter gave lidt Lettelse i Underlivet eller Maven, da derimod Møllers Medicin intet hjalp. Hovedpinen og Gigten vedblev at plage Deponenten

saaledes: at den for en Deel har gjort ham mindre fikket for de daglige Sybler i 4 til 5 Aar, indtil han for disse Sygdomstilfælde consulerede, og efter megen Overtalelse fik Hr. Lassen til at hjælpe, og til den Ende talte første Gang med ham i Januari Maaned. Lassen kom derefter til Deponenten i Februar, og gav ham da nogle Medicamenter, og derefter er han bleven fuldkommen helbredet. Medicinen kjendte Deponenten ikke; men samme indeholdtes i to smaae Flasker og et Pulver til 2 Gange. Medicamenterne i den ene Flaske forarsagede Brækning, den anden Flaske Medicin var et Slags Mixtur, hvoraf han nød hver 3die eller 4de Dag, eftersom han befandt sig vel eller ilde til. Sygdommen som stedse paaikom Deponenten meget hæftig engang hver 4de Uge, og som voldte at han var som rasende; men ellers var den mindre hæftig. Dog efter at Deponenten havde brugt den af Lassen leverede Medicin, kom Sygdommen ikke mere til nogen bestemt Tid, og nu befinder han sig fuldkommen helbredet, saavel for Hovedpine, som for Gigten og Trykningen i Underlivet. Deponenten befinder sig meget tilfreds med Lassens Duellighed og anvendte Umage paa sig i denne hans langvarige Sygdom. Lassen har ogsaa befriet Deponentens Børn for en farlig Righoste, (thi der døde pludselig i nogle faae Dage flere Børn af samme) og har hverken herfor eller for Curen paa Fremstillede villet modtage nogen Betaling enten for Medicinen eller Reiser. Deponenten har tilbudt Lassen Betaling, men denne undslog han sig for at modtage med den Erklæring, at hvo der har kostet paa saa mange Doctorer forud, dem tog han ingen Bes

taling af; men foretog saadanne Curer for sin Forsøielse. Forklaringen oplæst og vedkjendt.

Nr. 29.

For omtrent tre og et halvt Aar siden, kom der af sig selv et lille Saar paa min Næse, som jeg ikke regnede for Noget. Paa Sessionen i Odense fik Doctor Helvig Die derpaa, han sagde da: at han let kunde helbrede mig derfor, besaarsag jeg og søgte ham strax, og vedblev bestandig i over fem Fierdingaar at bruge efter hans Recepter en utrolig Mængde forskjellige Slags baade ud og indvortes Medicamenter, men i Stedet for Bedring kom der Smerte og Svie i min Næse, som tillige hovnede gyselig op, der brød ind og udvendig flere Huller op paa den, og især var der et stort Hul tæt oppe under Diet, som gik heelt igjennem Næsen; hvilket smertede mig meest, og desforuden kunde jeg ikke faae Løst igjennem Næsen. Da jeg nu saaledes blev stedse slettere, vilde jeg ikke længer bruge hans Medicin, og søgte derpaa Lassen i Dverndrup, om hvem jeg havde hørt, at han nok kunde helbrede mig, dersom han blot vilde paatage sig det. Vel nægtede han i Begyndelsen at hjælpe; men efter megen Dvertalelse lovede han tilsidst at curere mig. Og fandt jeg, Gud være lovet! ved ham den Hjælp jeg saa inderlig ønskede; thi efterat han i nogle Dage med varme Dmslag havde bortkaffet Høvelse fra Næsen, og dernæst med Kniven renset Hullerne baade ud og indvendig, saa stillede Smertterne sig snart, og Næsen forbedrede sig daglig; og nu har jeg, nogle meget ubetydelige Ar undtagen, en fuldkommen sund Næse igjen. Fores

staaende mit Vidnesbyrds Rigtighed, vil jeg med Forsiøielse beedige for Retten, om forlanges.

Hjelmerup d. 20 Novbr. 1825.

Claus Kasmsen.

(L. S.)

Nr. 44.

Fremstillede Birthe Jensdatter, Almisselem i Huusbye Sogn, der har sit Ophold i Eskier Bye, som blev formanet til at sige Sandhed, og berunder forklarede: at hun har en Søn der nu omtrent er 8 Aar, som heter Peter, der næsten i 6 Aar har havt meget daarlige Wine, for hvilken Sygdom hun med Fattigcommissiøns Samtykke søgte Raad hos Distriktschirurg Bøisen i Middelfardt et heelt Aar igjennem; men som intet hjalp, hvorved Drengen blev saa daarlig, at han tilsidst ikke kunde veilede sig selv, og ei heller faae Wine op, og derfor blev af Fattigs Kassen udbetalt til Bøisen 13 Rbd. Sedler. I Sommer tog Lassen sig for, efter hendes Anmodning at helbrede Drengen; trak ham en Sime i Halsen, aarelob ham tvende Gange, og gav ham Medicin til indvortes Brug, og til at bade Wine med. Det varede ikke over 3 Dage efter denne Cours Anvendelse, inden Drengen kunde lukke sine Wine op, og derpaa efterhaanden kom til at see med samme. Wine kunde vel endnu blive bedre, men da Lassen er forbudt at practisere, vil han ikke befatte sig med Drengen, som han derimod har lovet at ville, om han nogensinde skulde faae Tilladelse til at udøve Lægekunsten igjen. Lassen leverede selv alle de brugte Medicamenter,

men vilde ingen Betaling modtage enten for Medicinen eller for sin Umage. Forklaringen oplæst og vedgaaet.

Nr. 83.

Huusmand Mads Jepsen fra Stupperup, som blev formanet at sige Sandhed, og derunder deponerede: i Foraaret 1819 blev Deponenten pludselig syg af et Tilfælde, som han troer var en hidsig Feber, af hvilken Sygdom han var sengeliggende i 14 Dage, var tildeels for det meste rasende og ude af sig selv. Da Sygdommen efter benævnte 14 Dages Forløb havde sat sig, bemærkede Fremstillede først at han havde tabt Synet paa det ene Øie, dog uden at han fornå mindste Smerte i samme, og bekymrede sig derfor ikke at søge Raad herfor, men brugte selv nogle Huusmidler, der dog ikke vilde give ham sit Syn tilbage. I denne Tilstand gik Deponenten indtil henimod Aarets Ende, eller til Efteraaret, da hans omforklarede venstre Øie tog til at pine og smerte ham ubeskrivelig, at han ikke kunde være til. En Familie som Deponenten havde i Gummerup, og som var underrettet om hans Lidelser og Densvaghed, lod ham vide, at Doctor Lassen kom til dem paa en bestemt Dag i Efteraaret 1819, hvorfor Deponenten begav sig derhen, for at søge Raad mod sine Lidelser. Her var Deponenten Natten over. Da Lassen indfandt sig næste Morgen, saa anmodede han ham om at helbrede sig, hvortil Lassen svarede, at han jo kunde søge Hjelp og Raad hos Doctor Jacobsen i Odense, eller Baumann i Åssens. Dog da Deponenten forsikkrede at have stor Fortroelighed til Lassen, og hans Familie i Gum-

merup, Gaardmand Jørgen Petersen og Kone, ogsaa trængte paa Lassen, lod han sig bevæge, og tog Fremstillede under Behandling strax samme Dag. Lassen aarelob ham da først, derefter trak han ham en Sime gennem Hud og Kjød bag i Nakken, satte ham derpaa et Instrument paa det daarlige Die, hvorved Deponenten mærkede at en Deel Materie flød ud af samme. Efterat disse Foretagender af Lassen vare tilende, fik han strax Røe for sine forud havende store Smerter i Diet, og begav sig derfor glad og fornøit til sit Hjem. Deponenten fik to Flasker Medicin med sig, som Lassen gav ham, og befalede, at han skulde bruge det i den ene Flaske til selve Diet, og det i den anden til at smøre den i Nakken indtrukne Sime med. Efterat Deponenten havde brugt de af Lassen ordinerede Medicamenter, hvoraf nogle ogsaa vare til indvortes Brug, i nogen Tid, kunde han begynde at skimte med det daarlige Die, og da 5 Uger vare forløbne, var Synet i Diet ligesaagodt som det er endnu, og Diet seer Deponenten nu godt med, dog er Synet i samme en ringe og ubetydelig Deel dunklere end i det andet, hvilket dog ikke er kjendelig paa samme. Deponenten er særdeles glad, at Lassen har hjulpet ham saa godt til sit Syn igjen, og befriet ham for saamange Smerter. For denne Cuur gav Fremstillede Lassen 20 Rbd. Sedler, som denne selv forlangte for samme; men Lassen befordrede sig selv 5 Gange til ham, og tillagde de nødvendige Medicamenter, Forklaringen oplæst og vedkjendt.

Nr. 71.

Karen Rasmusbatter af Huuskøye, som under Formaning om at sige Sandhed deponerede: Hun har i omtrent 20 Aar været daarlig i hele Legemet, og havt Trykning for Hjertet, samt stedsse været beladt med Mathed. For 3 Aar siden blev hun, foruden omtalte Sygdomme, daarlig i Hovedet, hvor det bestandig surrede og tumlede, og gav hende hverken Røe Nat eller Dag. Sygdommen i Legemet var ogsaa forenet med en bestandig Uroe. For mange Aar siden søgte hun Hjelp hos Krigsraad Baumann i Afsens for Sygdommen i Legemet; men de Medicamenter, som hun fik af ham, hjalp hende ikke noget. Derefter har hun hos en Mand i Afsens, som hun troer var Barber Henningsen, faaet noget Olie for Sygdommen i Hovedet, hvormed hun skulde smøre sig i Tindingerne og Hovedet, ligesom han raadede hende til Aareladning paa Fødderne, som ogsaa blev efterkommet; men ingen af Delene hjalp hende. Først i Fasten indeværende Aar søgte Deponenten Hjelp hos Lassen, som gav hende Medicin med sig hjem i en Flaske, som hun skulde tage ind af i Vand, Morgen og Aften; tillige aatelod han hende, og denne Cuur har hjulpet hende saa godt, at hun aldrig har været saa frisk og rask som nu, ligesom hun i Sommer har kunnet forrettet Høstarbeide, som hun i Sygdommen ikke kunde, da hun ei engang kunde taale at spinde paa sin Rok, og hun troer, at dersom hun ikke havde faaet Lassen til at hjælpe sig, var hun aldrig bleven rask eller karsk. Hun tilbød Lassen Betaling for tillagte Medicamenter og havde Uleilighed, men han vilde paa Grund af hendes Fat-

tigdom, Intet modtage af hende. Dplæst og ved-
fjendt.

Nr. 10.

Da min Datter var i hendes 11 Aar, blev hun pludselig og meget heftig angrebet af Krampe i Ansigt, Arm, Laar og Been, der, efter at have raset en 8 til 9 Dage, gik over til et Krampeflag, som gjorde hende aldeles bevidstløs for Alt, hun fik det vel 8 til 10 Gange daglig, dog ogsaa vel over 20 Gange, og varede samme som oftest kun i 8 til 9 Minutter, men ogsaa imellem en god halv Time, førend hun kunde besinde sig sigjert og kjende de tilstedeværende Bekjendtere eller hendes Forældre; hun fik ogsaa Slaget meget ofte om Natten. Vel søgte jeg efter mine fattige Omstændigheder flere Raad for hende, men vare samme steds uden Nytte, da Sygdommen meget mere tiltog, og var hun tilsidst heel mager og ussel. Efterat hun nu havde haft Sygdommen hændt 20 Uger, tog jeg min Tilflugt til Hr. Lassen i Overdrup, der ogsaa lovede at hjælpe mig, og det paa Grund af min Fattigdom uden Betaling, enten for Sygebesøg eller Medicamenter. Og havde Hr. Lassen neppe havt min Datter en 8te Dage under Behandling, førend Krampeflaget kom yderst siælden, og varede kun meget kort, og efter 6 Ugers Cuur var min Datter ganske helbredet; og det saa fuldkommen, at hun i over 6 Aar har været ved et sundt og høist ønskeligt Helbred. Hr. Lassen udviste den største Omhyggelighed for hende, og gav hende selv Medicin, og forblev flere Gange 4 til 5 Timer hos hende, indtil han fik Medicamenterne til at virke som han ønskede, desforuden tog han, som han forud havde

lovet, ingen Betaling, enten for sine Medicamenter, eller Sygebesøg; omendkjøndt han befordrede sig selv. Denne min givne Forklaring, vil jeg med sand Glæde beebige til Tinge, naar og hvor forlanges.

H a a r b y e d. 13 Marts 1826.

Hans Hansen.

(L. S.)

Nr. 85.

Pigen Anne Katharine Jensen datter paa Baagøe, som under Formaning forklarede: for 5 Aar siden havde Deponentinden Halsfygen, hvoraf hun laae i 6 Uger, hvorefter hun, som dengang tjente for sit Brød, fik ondt i sine Dine, saa at hun hverken kunde taale Soel eller Beiret, og derfor maatte forlade sin Tjeneste, og drage hjem til sin Moder, da hun af Mangel paa Synet var aldeles uskicket til Bøndears beide. Fra den Tid af indtil indeværende Aars Foraar, da Chirurg Lassen tog hende under Cuur, har hun ikke kunnet seet, hende til nogen Rytte, ligesom hun ogsaa var fuld af Smerter og Pine i Dinene næsten bestandig, at hun mange Gange besformedelst neppe kunde nyde sin Mad. For denne Svaghed søgte Deponenten Raad og Hjælp hos Doctor Møller paa Christiansfeldt, men de af ham ordinerede Lægemedler foraarsagede vel, at hun efter Brugen kunde see lidt bedre, men som kun varede kort, og Smerterne og Pinen varede ligesuldt ved. Da Lassen tog hende under Cuur, vare Dienlaagene saa tilgroede, at han maatte med Magt lukke dem op, især det venstre, da Deponentinden ikke ved egen Hjælp kunde gjøre det.

Lassen vilde nødig paatage sig Curen, men lod sig endelig overtale, og aarelod derpaa Deponentinden, samt gav hende en Deel Medicin, efter hvis Brug hun strax fik Roe for Pinen, den første Gang det blev anvendt, ligesom hun bestandig mærkede mere og mere Forbedring i Vinene, og nu er hun saa fuldkommen helbredet, at hun baade kan sye og spinde, samt forrette alt Fruentimmerarbeide, saa at hun er særdeles vel tilfreds med den af Lassen paa hende anvendte Flid, hvorfor han, da hun var fattig, ingen Betaling har villet modtage, uagtet han selv tillagde alle Medicamenterne. Forklaringen oplæst og vedgaaet.

Nr. 3.

Kort efter en pludselig Forkjølelse, jeg som Bager svend i Nyeborg havde paadraget mig, følte jeg en tiltagende og som oftest smertelig Pinen og Bryden i Hænder og Fødder, der ei engang vilde tillade mig den nødvendige Roe om Natten; hvis Uarsag jeg da strax søgte Raad hos Distriktslæge Fryd sammesteds; men var aligevel, omendstjødtt jeg i lang Tid, og det meget nøiagtig, brugte de af ham ordinerede Medicamenter, dog ikke saa lykkelig at finde ringeste Forbedring, da Sygdommen meget mere tiltog, tillige med en betydelig Svækkelse i Laar og Been. Da jeg derpaa kom i Condition hos en Bager i Assens, og min omtalte Sygdom stedse tiltog, især med Hensyn til Svækkelsen i mine Been, saa søgte jeg sammesteds, og det i lang Tid, først Hjælp hos Hr. Krigsraad Bauman og dernæst hos Hr. Chirurg Ribber, men blev jeg aligevel daglig daarligere, og det tilsidst saaledes: at Underkroppen

blev ligesom føleløs paa mig, da Laar og Lægge-
 svandt ind i den Grad, at jeg, kjendt aldeles usikkert,
 neppe ved egen Kraft kunde komme over Gulvet. I
 denne min, som et ungt Menneske paa 24 Aar, saa
 hoist ynkværdige Tilstand, fik jeg Wisshed om, at en
 Læge fra Dverndrup, ved Navn L a s s e n, (som jeg af
 troværdige Mænd ofte forud har hørt rose for hans
 mange, store og heldige Curer paa Syge) skulde i Nye-
 borg Egnen have helbredet en Person for en lignende
 Sygdom som min daværende, hvorfor jeg naturligviis
 og tog min Tilflugt til ham. Og kan jeg i Sandhed
 forsikre: at jeg neppe en Uge havde benyttet mig af de
 af ham befalede ud og indvortes Medicamenter, førend
 jeg daglig fornåm en hoist mærkelig Forandring til det
 bedre, da ikke alene Kulden, men og den sovende Fø-
 telse i Underkroppen forsvandt, ja min i over Aar og
 Dag manglede Appetit samt forrige Munterhed ind-
 fandt sig med Kjempeskridt, og efter en 10 til 12 Ugers
 Behandling, havde Hr. L a s s e n fuldkommen tilbage-
 kaffet mig min forrige gode Sundheds- Tilstand igjen,
 som jeg siden Curen bestandig har beholdt. At
 ovenstaaende min skriftlige Forklaring, angaaende den
 Sygdom jeg for nogle Aar siden har været hjemløst
 af, er overeensstemmende med den rene Sandhed,
 vil jeg med sand Fornøielse beedige for Retten, om
 forlanges.

A s s e n s d. 24 October 1826.

H. P. Østerbye.

Bagermester i Aasens.

(L. S.)

Nr. 38.

Et 12 Aars gammelt Pigebarn Dorte Nielsdatter, Gaardmand Niels Rasmussens Datter i Huusbye, som under Formaning til Sandhed forklarede: at hun fra Barnsbeen af har havt en Gevæxt paa sit venstre Laar, ret oven for Knæeffallen, som strakte sig indtil midt paa Laaret, og fra den forreste Deel af Laaret, indtil om eller ned i Knæboiningen. Fra Førstningen af var Gevæxten kun liden, men den vorte Kar fra Kar, indtil den fik den beskrevne Størrelse, og da Deponentindens Forældre frygtede, at den kunde vore hende til Skade, anmodede de Lassen om at aftage Gevæxten, som han ogsaa gjorde saaledes: at den nu er aldeles borte, og blot kjendt hvor den har siddet: og det varede ikke uden 5 Uger efter Operationen, inden Deponentinden var fuldkommen helbredet. De første Dage, efterat Deponentinden var opereret, var Lassen bestandig i Huuset, og om hende, for at passe hende, og, da de ingen anden Leilighed havde i Huuset, blev der lagt nogle Sengeklæder i noget Halm i et Udhuus, hvor Lassen lagde sig til at sove. Lassen kom derefter af og til til Deponentinden, som laae til Sengs i 4 Uger, indtil hun var fuldkommen helbredet. Hendes Forældre har tilbudt Lassen Betaling, saavel for Medicamenter som sin Uleilighed, men han har Intet villet modtage.*) Gevæxten, som blev afflaaren, var af omtrent et og ethalvt Punds Vægt. Forklaringen oplæst og vedgaaet.

---

*) Paa Grund af Forældrenes Fattigdom.

Nr. 69.

I Sommeren 1823 var min Datter, navnlig: *Anne Marie Nielsdatter*, saa uopffelig ved et voldsomt Fald ei alene paa det ynkeligste at brække Armen lige over Albuen, men og at faae Skulderen ud af Ledet, og da Hr. *Lassen* fra *Lverndrup* var i *Faaborg* søgte jeg ham der. Vel nægtede han aldeles at hjælpe, og henviiste mig til *Distriktschirurg Dr. Tamann*, men da han ikke var hjemme og ei med *Visshed* kunde ventes, førend sildig ud paa *Aftenen*, saa lod *Lassen* sig dog bevæge, saasnart han ved *Undersøgelse* havde overbeviist sig om *Pigens* høisttrængende *Forfatning*, til at paatage sig hendes *Helbredelse*, som han ogsaa udførte til største *Fuldkommenhed*. For min *Pligt* anseer jeg det endnu, ved denne *Leilighed* at anføre, som *Exempel* paa Hr. *Lassens* bekjendte *ædle Sindelag* mod sine *fattige Patienter*, følgende *store*, og for mig *stedse uforglemmelige Godhed*, som han dengang *udviste* mod mig. Thi da jeg *nogen Tid* efter *Helbredelsen* spurgte om *Betalingen*, forlangte han *femten Rigsbankdaler*, som ikke kunde *ansees* for *ubillig*, ei alene, i *Sammenligning* med den *almindelige Betaling* for en *lignende Hjelp*, men især, da Hr. *Lassen* efter min *Begjering*, med *egen Besforbring* havde gjort *5 lange Reiser*, og *tillagt* de *nødvendige Medicamenter*. Dog havde jeg *neppe* med *Taknemmelighed* tilstaaet *Betalingen*, og alene *snkket* et *Par Dages* *Henstand* med samme, førend han, aldeles *uopfordret* *nedsatte* den *forlangte Summa* til *femten Rigsbankmark*, og det, som han *sagde*, paa *Grund* af, at han *ansaae* mig for en *fattig* *man*

stræbsom Mand, der tillige ved sin fornuftige Hjælp i Datterens Sygdom havde bidraget meget til, at hun var bleven helbredet saa fuldkommen. At forestaaende mit Vidnesbyrd er overeensstemmende med den strængste Sandhed, vil jeg med Glæde beedige til Ting, naar forlanges.

Marielundshuset ved Faaborg,

d. 21 November 1825.

Niels Nielsen Staudgaard.

(L. S.)

Nr. 51.

For omtrent 6 Aar siden var jeg saa uheldig, at falde paa en glat Steenbroe, og blev mit venstre Been da ved denne Leilighed knuset af en med Lømmet svært belæsset Vogn, der kjørte over samme, og det saaledes, at Benet under de gyseligste Smerter hovenede skrækkelig op, og blev tillige kulsfort, næsten lige op til Knæet. Jeg henvendte mig naturligtviis til Hr. Lassen i Overdrup, som den nærmeste Læge, der ogsaa strax indfandt sig, dog ønskede han, efter at have undersøgt Benet, at blive befriet fra at paatage sig Curen, hvortil han først efter mange Dvertalelser tilsidst bekvemmede sig. Han spendte da først et Instrument paa Laaret, for, som han sagde: at standse Blodet, hvilket tillige forarsagede at hele Benet blev som om det kunde sove; derpaa skar han, ved et rask Snidt, en stor Abning dybt ind i Benet, hvoraf der udflød en utroelig Mængde Blod, som havde sam-

(9*)

let sig mellem Huden og Kjødet, foranlediget af en Been splinter, som havde stukket en Aare igjennem. Det kostede Hr. Lassen megen Umage at faae Splinten ud, og tillige at standse Blodet. Derpaa blev Benet forbunden, samt daglig efterseet, og efter omtrent 10 Ugers Behandling var samme helbredet, og det saaledes, at jeg siden Helbredelsen ikke har havt mindste Meen af Faldet. Den store Omhyggelighed, som Hr. Lassen udviiste under hele Behandlingen, formaaer jeg ikke at beskrive. Jeg har desforuden i en 10 til 12 Aar været plaget af en mig meget foruroeligende Tungfindighed, der især om Sommeren, og det ofte 2 til 3 Uger af Gangen, gjorde mig aldeles uskicket til at arbejde og fortjene Noget. Dgsaa for dette sidste Tilfælde har Hr. Lassen helbredet mig, og har han, i Betragtning af min Uformuenhed, ikke villet modtage ringeste Betaling, hverken for første eller sidsteuur, omendstjændt jeg dog paa hans Regning har taget Medicamenter paa Apotheket. Min afgivne Forklaring er jeg villig at beedige, naar og hvor forlanges.

Trunderup d. 10 Marts 1826.

Hans Sørensen.

(L. S.)

Nr. 31.

Fremstillede Huusmand Mads Andersens Kone, Anne Elisabeth Sørensdatter af Drølev, som blev formanet til at sige Sandhed, og derunder forklarede: for circa 7 Aar siden, fik De-

ponentinden et Saar paa den venstre Side af Næsen, som satte sig op til Næsens Lufthul ind imod Rinden, dette Saar kom af sig selv, og uden at hun dertil veed nogen Aarsag eller Anledning, var bestandig vædskende, men forarsagede hende dog ingen Smerte. Hun søgte for dette Tilfælde først Krigsraad Baumann i Afsens, men uden Virkning til Forbedring, hun consulerede derpaa Chirurg Ribber, forhen i Afsens, derom, men han erklærede: at da hun var en fattig Huuskone kunde hun ikke betale Omkostningerne, som vilde beløbe sig til over 20 Rbdlr. Krigsraad Baumann havde hende ifkun en søie Tid under sin Behandling, og da Tilfældet efterhaanden blev mere og mere betænkelig, og der imidlertid, foruden det omforklarede Saar, viste sig nok et lignende Saar høire oppe paa Næsen mod Diet, fik hun, med Sognepræstens Minde, Distriktschirurg Bøisen i Middelfart til at tage hende under Guur paa Fattigkassens Regning. Denne Læge curerede paa hende i $2\frac{1}{2}$ Aar. Efterat have behandlet hende i $\frac{1}{2}$ Aar, vorte det øverste Saar paa Næsen saaledes ud, at det var af Størrelse som en Valnød, hvilken Udvært Bøisen fik af, og som da og siden blev saa temmelig borte. Det andet eller nederste Saar paa Næsen derimod blev immer værre, og udbredte sig efterhaanden mere og mere, og da Bøisen, efterat have cureret paa hende i $2\frac{1}{2}$ Aar, sagde: at han ikke kunde læge det, uden ved at skjære, og endda ikke vilde indestaae for at kunne helbrede Deponentinden, blev hun meget bekymret for sit Helbred. Hun henvendte sig derfor i denne Sommer til Chirurg Lassen, om hvis Duellighed hun havde hørt saa meget tale. Lassen lovede ogsaa at helbrede hende, og

for at hun kunde være ham besnærmere, og han kunde have fornødent Ofsigt med hende, drog hun til sin Broder Smeden i Gmtekie, hvor da Lassen opererede hende og affaar Alt hvad som var fordærvet ved begge Saarene saaledes: at han ogsaa tog noget hørt paa den anden Side af Næsen, og ud paa den venstre Kind, indtil Saarene vare fuldkommen rensede. Derpaa blev hun forbunden, uden at hun veed, at der kom andet paa Saarene end Trævler, og efter 3 Dages Forløb blev der lagt Salve paa Saarene. Deponentinden fik ogsaa Medicamenter til indvortes Brug. Paa Saarene blev der lagt Salve to Gange hver Dag. Deponentinden holdt Sengen til Bestændighed i 4 Uger, efter hvilken Tid hun var lægt og cureret, og 14 Dage derefter tog Fremstillede som fuldkommen helbredet hjem til sin Boepæl. Lassen leverede selv Medicamenter saavel til ind- som udvortes Brug, og skjøndt Fremstillede nu er fuldkommen helbredet, har han dog ingen Betaling villet modtage enten for Medicin eller for sin Umage. I Begyndelsen af Curen var Lassen hos Deponentinden hver Dag, men siden efter kom han ikkun til hende hver 3 eller 4 Dag, og tilføier hun, at omforeklarede Cuur ikke har forarsaget hende Smertes, naar undtages selve Operationen. Politimesteren, som tog Fremstillede i Dieslyn, bemærkede, at det var endnu tydelig kjendt af Ar, hvor Saarene havde været, samt at det venstre Næsebor formedelst Svagheden og Operationen, er kommet til at sidde noget høire oppe paa Næsen, end sædvanlig, men at det Hele seer fuldkommen lægt og helbredet ud. Deponentinden er og til samme Tid bleven opereret af Lassen paa Underlæ-

ben hvor der var et Saar af samme Udseende, som de paa Næsen, og som nu ogsaa er lægt. Saavel Distriktskirurg Bøisen som Hr. Lassen sagde begge at det var Kræft, hvormed Deponentiden var beladt. Fire Uger efter Operationen blev hun aareladt af Lassen. Forklaringen oplæst og vedkjendt.*)

Endnu staae tilbage Bilaget Litr. K, med et Par Ord om en i Faaborg bekendt Læges Opførsel mod mig. Men jeg holder efter Venners Raad disse Bilag til videre tilbage og slutter min Anke, som er begyndt med et Motto af en græsk Læge, med et Motto af en romersk Læge.

Illa — moderatius subjiciam: conjecturalem artem esse medicinam, rationemque conjecturæ talem esse, ut cum sæpius aliqquanto responderit, interdum tamen fallat nos.

A. Corn. Celsus.

---

*) Attesten Nummer 34, 19, 10, 3, 69, og 51, som i optagne Forhører ere lovlig godtgjorte, findes tillige stadfæstede af Sognepræsten og tvende troværdige Mænd. Og kan jeg med en frælst Samvittighed forsikre, at jeg foruden de anførte har helbredet over 500 Patienter, som alle have været plagede af ligesaa betydelige Sygdomme som de omtalte; — tilligemed 30 Patienter, som have havt langt betydeligere Tilfælde end de foromflorede, hvilket jeg paa det fuldkomne i sin Tid skal overbevise Læserne om.

Trykfeil.

- Pag. 20, Linie 10 fra Enden i læs: 41
- 21, — 5 ovenfra Decoet læs: Decoet
  - — — 12 — sulphue læs: sulphor
  - 22, — næstsidste pue læs: puri
  - 23, — 5 overfra æyal læs: æqval
  - 25, — 4 — Extremitæten læs: Extremitæterne.

